فەرهەنگی پاکی

بۆ گشت واتای وشەکانی قورئان

ئامادەکردنی

کارزان عمر (پاکی)

فەرهەنگی پاکی
بۆ گشت واتای وشەکانی قورئان
ئامادەکردنی کارزان عمر (پاکی)

﴿عَمَّ﴾: لەبارەی چی؟، لە چی؟.

﴿يَتَسَآءَلُونَ﴾: لەیەکتری پرسیار دەکەن، پرسیار دەکەن. {س ء ل} ①

﴿عَنِ﴾: لەبارەی.

﴿ٱلنَّبَإِ﴾: هەواڵ(ە). {ن ب ء}

﴿ٱلْعَظِيمِ﴾: گەورەکە، مەزنەکە. {ع ظ م} ②

﴿ٱلَّذِي﴾: ئەوەی کە.

﴿هُمْ﴾: ئەوان.

﴿فِيهِ﴾: تێیدا، لەبارەی ئەوە.

﴿مُخْتَلِفُونَ﴾: (ناکۆکن)، ناکۆکان(ن)، ڕاجیایان(ن). {خ ل ف} ③

﴿كَلَّا﴾: نەخێر. {ك ل ل}

﴿سَيَعْلَمُونَ﴾: لەمەودوا دەزانن. {ع ل م} ④

﴿ثُمَّ﴾: پاشان.

﴿كَلَّا﴾: نەخێر. {ك ل ل}

﴿سَيَعْلَمُونَ﴾: لەمەودوا دەزانن. {ع ل م} ⑤

﴿أَلَمْ﴾: ئایە نا.

﴿نَجْعَلِ﴾: أَلَمْ نَجْعَلِ: ئایە نەمان کردووە، ئایە نەمانگێڕاوە. {ج ع ل}

﴿ٱلْأَرْضَ﴾: زەوی. {ء ر ض}

﴿مِهَٰدًا﴾: لانکەیەک، بێشکەیەک، ڕاخراو. {م ه د} ⑥

﴿وَ﴾: و.

﴿ٱلْجِبَالَ﴾: چیایەکان، شاخەکان، کێوەکان. {ج ب ل}

﴿أَوْتَادًا﴾: (وەک) مێخانێک، (وەک) سنگانێک، (وە) گوڵمیخانێک، (وەک) کۆڵەکەیە، ڕاگرێک. (کۆی: وَتِدٌ وَوَتَدٌ). {و ت د} ⑦

﴿وَ﴾: و.

﴿خَلَقْنَٰكُمْ﴾: دروستمان کردن. {خ ل ق}

﴿أَزْوَٰجًا﴾: (بە) جووتێک، (بە) نێر و مێ. {ز و ج} ⑧

﴿وَ﴾: و.

﴿جَعَلْنَا﴾: گێڕاومانە، کردوومانە. {ج ع ل}

﴿نَوْمَكُمْ﴾: نوستنتان، خەوتنتان. {ن و م}

﴿سُبَاتًا﴾: (وەک هۆیەکی) پشوودان. (بەمایەی) حەسانەوە. [پچڕان، وەستان، بڕین]. {س ب ت} ⑨

﴿وَ﴾: و.

﴿جَعَلْنَا﴾: گێڕاومانە، کردوومانە. {ج ع ل}

﴿ٱلَّيْلَ﴾: شەو. {ل ي ل}

﴿لِبَاسًا﴾: (بە) پۆشاکێک، (بە) داپۆشەر. {ل ب س} ⑩

﴿وَ﴾: و.

﴿جَعَلْنَا﴾: گێڕاومانە، کردوومانە. {ج ع ل}

﴿ٱلنَّهَارَ﴾: ڕۆژ. {ن ه ر}

﴿مَعَاشًا﴾: (بە هۆی) ژیان کردن، (بە مایەی) گوزەران، کاتی ژیان و گوزەران. {ع ي ش} ⑪

﴿وَ﴾: و.

﴿بَنَيْنَا﴾: دروستمان کردووە. {ب ن ي}

﴿فَوْقَكُمْ﴾: لەسەروتان(ەوە). {ف و ق}

﴿سَبْعًا﴾: حەوت(ی). {س ب ع}

﴿شِدَادًا﴾: بەهێز. (کۆی: شَدِيدٌ). {ش د د} ⑫

﴿وَ﴾: و.

﴿جَعَلْنَا﴾: دروستمان کردووە، سازاندومانە. {ج ع ل}

﴿سِرَاجًا﴾: چرایەک(ی). {س ر ج}

﴿وَهَّاجًا﴾: پرشنگدار، تیشکدەر، درەوشاوە، پڕ تیشک. {و ه ج} ⑬

﴿وَ﴾: و.

﴿أَنزَلْنَا﴾: دامانبەزاندووە. {ن ز ل}

﴿مِنَ﴾: لە.

﴿ٱلْمُعْصِرَٰتِ﴾: گوشرەوەکان، هەورە بارانلوییەکان. {ع ص ر}

﴿مَآءً﴾: ئاوێک(ی). {م و ه}

﴿ثَجَّاجًا﴾ : بەلێزمەو بەخوڕ، زۆر ڕژێنەر، بە خوڕو لەبەر ڕۆیشتوو. {ث ج ج} ١٤

﴿لِّنُخْرِجَ﴾ : بۆ ئەوەی دەربکەین (بڕوێنین). {خ ر ج}

﴿بِهِۦ﴾ : پێی، بەوە.

﴿حَبًّا﴾ : دانەوێڵەیەک. {ح ب ب}

﴿وَ﴾ : و.

﴿نَبَاتًا﴾ : ڕووەکێک. {ن ب ت} ١٥

﴿وَ﴾ : و.

﴿جَنَّٰتٍ﴾ : باخاتێک(ی). (کۆی: جَنَّةٌ). {ج ن ن}

﴿أَلْفَافًا﴾ : زۆر پڕ، زۆر چڕ، لێک ئاڵاو و چڕ. (کۆی: لِفٌّ). [پێچراوە، تێکئاڵاو.] {ل ف ف} ١٦

﴿إِنَّ﴾ : بێگومان.

﴿يَوْمَ﴾ : ڕۆژ(ی). {ی و م}

﴿ٱلْفَصْلِ﴾ : جیاکردنەوە، یەکلاکردنەوە. {ف ص ل}

﴿كَانَ﴾ : [بوو]. {ك و ن}

﴿مِيقَٰتًا﴾ : کاتێکی دیاریکراو(ە)، ژوانێکی دیاریکراو(ە). {و ق ت} ١٧

﴿يَوْمَ﴾ : ڕۆژ(ێ). {ی و م}

﴿يُنفَخُ﴾ : فودەکرێت. {ن ف خ}

﴿فِى﴾ : بە.

﴿ٱلصُّورِ﴾ : کەڕەنا(دا)، سوڕ(دا)، شەیپور (دا). {ص و ر}

﴿فَتَأْتُونَ﴾ : جا ئێوە دێن. {ء ت ی}

﴿أَفْوَاجًا﴾ : پۆل پۆل، گروپ گروپ، کۆمەڵ کۆمەڵ. [کۆمەڵان، فەوجەکان]. (کۆی: فَوْجٌ). {ف و ج} ١٨

﴿وَ﴾ : و.

﴿فُتِحَتِ﴾ : کرایەوە. {ف ت ح}

﴿ٱلسَّمَآءُ﴾ : ئاسمان. {س م و}

﴿فَكَانَتْ﴾ : جا بوو. {ك و ن}

﴿أَبْوَٰبًا﴾ : چەند دەرگایەک، دەرگا گەلێک، دەرگایانێک. {ب و ب} ١٩

﴿وَ﴾ : و.

﴿سُيِّرَتِ﴾ : ڕوێنرا(ن)، جوڵێنرا(ن). {س ی ر}

﴿ٱلْجِبَالُ﴾ : چیایەکان، شاخەکان. {ج ب ل}

﴿فَكَانَتْ﴾ : جا بوو(ن). {ك و ن}

﴿سَرَابًا﴾ : تراویلکەیەک، سەرابێک. {س ر ب} ٢٠

﴿إِنَّ﴾ : بێگومان.

﴿جَهَنَّمَ﴾ : دۆزەخ، جەهەنەم. {جَهَنَّمُ}

﴿كَانَتْ﴾ : بوو. {ك و ن}

﴿مِرْصَادًا﴾ : بۆسەیەک، کەمینێک، کەمینگە. {ر ص د} ٢١

﴿لِّلطَّٰغِينَ﴾ : بۆ یاخییان، بۆ لادەرەکان. {ط غ ی}

﴿مَـَٔابًا﴾ : شوێنی گەڕانەوە(یە). {ء و ب} ٢٢

﴿لَّٰبِثِينَ﴾ : نیشتەجێبووان(ن)، ماوان(ن). {ل ب ث}

﴿فِيهَآ﴾ : تێیدا، لەوێ(دا).

﴿أَحْقَابًا﴾ : چەرخانێک، ڕۆژگارانێک، سەردەمانێک. (کۆی: حُقُبٌ). {ح ق ب} ٢٣

﴿لَّا﴾ : نا.

﴿يَذُوقُونَ﴾ : لَّا يَذُوقُونَ: ناچێژن. {ذ و ق}

﴿فِيهَا﴾ : تێیدا، لەوێ(دا).

﴿بَرْدًا﴾ : (هیچ) ساردێک. خەوێک. {ب ر د}

﴿وَ﴾ : و.

﴿لَا﴾ : نە.

﴿شَرَابًا﴾ : (هیچ) خواردنەوەیەک. {ش ر ب} ٢٤

﴿إِلَّا﴾ : مەگەر، تەنها.

﴿حَمِيمًا﴾ : ئاوی داخ، ئاوی زۆر کوڵاو. {ح م م}

﴿وَ﴾ : و.

﴿غَسَّاقًا﴾ : کێم و زوخاو. {غ س ق} ٢٥

﴿جَزَآءً﴾ : پاداشتێک(ی) {ج ز ی}

﴿وِفَاقًا﴾ : تەواو(ە)، گونجاو(ە)، پڕاوپڕ(کردەوەکانیانە)، هاوتا و شایستە. {و ف ق} ٢٦

﴿إِنَّهُمْ﴾ : بێگومان ئەوان.

﴿كَانُواْ﴾ : ئەوان لە ڕابردوودا. {ك و ن}

﴿لَا﴾ : نا.

﴿يَرْجُونَ﴾ : لَا يَرْجُونَ: هیوایان نەدەخواست، بەتەما نەبوون. [هیوا دەخوازن]. {ر ج و}

﴿حِسَابًا﴾ : (هیچ) لێپرسینەوەیەک. {ح س ب} ٢٧

﴿وَ﴾ : و.

﴿كَذَّبُواْ﴾ : نکوڵیان کرد، بەدرۆیان زانی، بەدرۆیان خستەوە. {ك ذ ب}

﴿بِآيَاتِنَا﴾ : نیشانەکانمان. [بە نیشانەکانمان]. {ء ی ی}

﴿كِذَّابًا﴾ : (بە) بەدرۆدانانێک، (بە) نکوڵی کردنێک، بە توندی بەدرۆیان خستەوە. {ك ذ ب} ٢٨

﴿وَ﴾ : و.

﴿كُلَّ﴾ : هەموو. {ك ل ل}

﴿شَيْءٍ﴾ : شتێک. {ش ی ء}

﴿أَحْصَيْنَاهُ﴾ : سەرژمێریمان کردووە، پاراستوومانە. {ح ص ی}

﴿كِتَابًا﴾ : (بە) نوسینێک. {ک ت ب} ٢٩

﴿فَذُوقُواْ﴾ : دەی بچێژن. {ذ و ق}

﴿فَلَن﴾ : جا نا.

﴿نَّزِيدَكُمْ﴾ : فَلَن نَّزِيدَكُمْ: جا هەرگیز بۆتان زیاد ناکەین، جا هەرگیز زیادەتان بۆ ناکەین. {ز ی د}

﴿إِلَّا﴾ : جگەلە.

﴿عَذَابًا﴾ : سزایەک، ئەشکەنجە، جەزرەبە. {ع ذ ب} ٣٠

﴿إِنَّ﴾ : بێگومان.

﴿لِلْمُتَّقِينَ﴾ : بۆ پارێزکاران(ە). {و ق ی}

﴿مَفَازًا﴾ : ڕزگاربوونێک، سەرکەوتنێک، شوێنی گەیشتن بە سەرکەوتن. {ف و ز} ٣١

﴿حَدَآئِقَ﴾ : باخ و باخات. (کۆی: حَدِيقَةٌ). {ح د ق}

﴿وَ﴾ : و.

﴿أَعْنَابًا﴾ : ترێکان. (کۆی: عِنَبٌ). {ع ن ب} ٣٢

﴿وَ﴾ : و.

﴿كَوَاعِبَ﴾ : کچانی تازە پێگەیشتوو و جوان، شۆخ و شەنگەکان، سینگ جوانان و مەمک خڕان(ی). (کۆی: كَاعِبٌ). {ك ع ب}

﴿أَتْرَابًا﴾ : هاوتەمەنەکان، هاوچەشن. (کۆی: تِرْبٌ). {ت ر ب} ٣٣

﴿وَ﴾ : و.

﴿كَأْسًا﴾ : دەفر(ی)، کوپ(ی)، پەرداخ(ی)، جام(ی). {ك ء س}

﴿دِهَاقًا﴾ : پڕ، لێوانلێژ، سەرڕێژ، پڕاوپڕ، پڕکراو. بەدوای یەکدا هاتوو. {د ه ق} ٣٤

﴿لَّا﴾ : نا.

﴿يَسْمَعُونَ﴾ : لَّا يَسْمَعُونَ: نابیستن. {س م ع}

﴿فِيهَا﴾ : تێیدا، لەوێ(دا).

﴿لَغْوًا﴾ : (هیچ) وتەیەکی بێکەڵک، (هیچ) قسەیەکی پڕوپووچ. {ل غ و}

﴿وَ﴾ : و.

﴿لَا﴾ : نە.

﴿كِذَّابًا﴾ : (هیچ) درۆودەلەسەیەک. {ك ذ ب} ٣٥

﴿جَزَآءً﴾ : پاداشتێک(ە). {ج ز ی}

﴿مِّن﴾ : لەلایەن.

﴿رَّبِّكَ﴾ : پەروەردگارت(ەوە). {ر ب ب}

﴿عَطَآءً﴾ : بەخششێک(ی). {ع ط و}

﴿حِسَابًا﴾ : تێرو تەواو(ە)، تەواو و زۆر، ژێمێرداو(ە)، بێ ئەندازە، تێرکەر. {ح س ب} ٣٦

﴿رَّبِّ﴾: پەروەردگار(ى). {ر ب ب}

﴿ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾: ئاسمانەكان. {س م و}

﴿وَ﴾: و.

﴿ٱلۡأَرۡضِ﴾: زەوى. {ء ر ض}

﴿وَ﴾: و.

﴿مَا﴾: هەرچى.

﴿بَيۡنَهُمَا﴾: لەنێوانيان(دايە). {ب ى ن}

﴿ٱلرَّحۡمَٰنِ﴾: بەبەزەيى(يە). {ر ح م}

﴿لَا﴾: نا.

﴿يَمۡلِكُونَ﴾: لَا يَمۡلِكُونَ: ناتوانن(بكەن)، توانايان نييە(بكەن)، خاوەن نين، دەسەڵاتيان نييە (بكەن). {م ل ك}

﴿مِنۡهُ﴾: لە ئاستى ئەودا، بەرانبەر بەو، لەگەڵ ئەو(دا).

﴿خِطَابًا﴾: (هيچ) قسەيەك، (هيچ) دواندنێك. {خ ط ب} ٣٧

﴿يَوۡمَ﴾: ڕۆژ(ێ). {ى و م}

﴿يَقُومُ﴾: دەوەستێ. {ق و م}

﴿ٱلرُّوحُ﴾: ڕووح (جبريل عليه السلام). {ر و ح}

﴿وَ﴾: و.

﴿ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ﴾: فريشتەكان. {م ل ك}

﴿صَفًّا﴾: (بە) ڕيز، ڕيزبەستوو. {ص ف ف}

﴿لَّا﴾: نا.

﴿يَتَكَلَّمُونَ﴾: لَّا يَتَكَلَّمُونَ: نادوێن، قسە ناكەن. {ك ل م}

﴿إِلَّا﴾: مەگەر.

﴿مَنۡ﴾: يەكێك.

﴿أَذِنَ﴾: مۆڵەت بدات، ڕێگە بدات. [مۆڵەتى دا]. {ء ذ ن}

﴿لَهُ﴾: پێى.

﴿ٱلرَّحۡمَٰنُ﴾: ڕەحمان، (خواى) بەبەزەيى. {ر ح م}

﴿وَ﴾: و.

﴿قَالَ﴾: بڵێت. [گووتى]. {ق و ل}

﴿صَوَابًا﴾: ئەوەى ڕاستە، ڕێو جێ، پێكراو. {ص و ب} ٣٨

﴿ذَٰلِكَ﴾: ئەو.

﴿ٱلۡيَوۡمُ﴾: ڕۆژ(ە). {ى و م}

﴿ٱلۡحَقُّ﴾: ڕاست(ە)، حەق(ە). {ح ق ق}

﴿فَمَن﴾: جا هەركەسێك.

﴿شَآءَ﴾: بهەوێت. [ويستى]. {ش ى ء}

﴿ٱتَّخَذَ﴾: بگرێت، بگرێتە بەر. [گرتى]. {ء خ ذ}

﴿إِلَىٰ﴾: بۆلاى.

﴿رَبِّهِۦ﴾: پەروەردگارى. {ر ب ب}

﴿مَـَٔابًا﴾: شوێنى گەڕانەوە (ڕێگايەك). {ء و ب} ٣٩

﴿إِنَّآ﴾: بێگومان ئێمە.

﴿أَنذَرۡنَٰكُمۡ﴾: ترساندمانن، ئاگادارمان كردنەوە، بێدارمان كردنەوە. {ن ذ ر}

﴿عَذَابًا﴾: (لە) سزايەك(ى). {ع ذ ب}

﴿قَرِيبًا﴾: نزيك. {ق ر ب}

﴿يَوۡمَ﴾: ڕۆژ(ێ). {ى و م}

﴿يَنظُرُ﴾: دەبينێت، سەير دەكات، تەماشادەكات، دەڕوانێت. {ن ظ ر}

﴿ٱلۡمَرۡءُ﴾: مرۆڤ. {م ر ء}

﴿مَا﴾: ئەوەى كە.

﴿قَدَّمَتۡ﴾: پێشى خستووە. {ق د م}

﴿يَدَاهُ﴾: دەستانى. {ى د ى}

﴿وَ﴾: و.

﴿يَقُولُ﴾: دەڵێت. {ق و ل}

﴿ٱلۡكَافِرُ﴾: بێباوەڕ، كافر. {ك ف ر}

﴿يَٰلَيۡتَنِى﴾: ئاى خۆزگە من.

﴿كُنتُ﴾: بوبام. [بووم]. {ك و ن}

﴿تُرَابًا﴾ : خاک و خۆڵێک، گڵێک. {ت ر ب} ﴿٤٠﴾

﴿وَ﴾ : سوێند بە.

﴿ٱلنَّٰزِعَٰتِ﴾ : دەرکێشەران، ئەوانەی دەردەکێشن. {ن ز ع}

﴿غَرۡقٗا﴾ : (بە) توندی، (بە) توندوتیژی. {غ ر ق} ﴿١﴾

﴿وَ﴾ : سوێند بە.

﴿ٱلنَّٰشِطَٰتِ﴾ : ڕاکێشەران، دەرهێنەران، ئەوانەی کە ڕادەکێشن و دەردەهێنن. {ن ش ط}

﴿نَشۡطٗا﴾ : بەنەرمی، بە ئاسانی، بە ئەسپایی. {ن ش ط} ﴿٢﴾

﴿وَ﴾ : سوێند بە.

﴿ٱلسَّٰبِحَٰتِ﴾ : ئەوانەی مەلە دەکەن، مەلەوانەکان. {س ب ح}

﴿سَبۡحٗا﴾ : بە مەلە کردن. {س ب ح} ﴿٣﴾

﴿فَٱلسَّٰبِقَٰتِ﴾ : جا ئەوانەی پێش دەکەون، جا پێشکەوتووان. {س ب ق}

﴿سَبۡقٗا﴾ : بە پێش کەوتن. {س ب ق} ﴿٤﴾

﴿فَٱلۡمُدَبِّرَٰتِ﴾ : جا(سوێند بە) هەڵسوڕێنەران(ی)، (جا (سوێند بە) بەڕێوەبەران(ی)، جا (سوێند بە) ئەوانەی کە بەڕێوە دەبەن و جێبەجێ دەکەن. {د ب ر}

﴿أَمۡرٗا﴾ : کاروبارێک. {ء م ر} ﴿٥﴾

﴿يَوۡمَ﴾ : ڕۆژ(ێ). {ی و م}

﴿تَرۡجُفُ﴾ : دەلەرزێتەوە، دەهەژێت. {ر ج ف}

﴿ٱلرَّاجِفَةُ﴾ : ئەوەی کە دەلەرزێنێت، هەژێنەرەکە، لەرێنەرەکە. {ر ج ف} ﴿٦﴾

﴿تَتۡبَعُهَا﴾ : بەدوادا دێت، لەدوای دێت، شوێنی دەکەوێت. {ت ب ع}

﴿ٱلرَّادِفَةُ﴾ : بەدواداهاتوو، ئەوەی کە دوابەدوای شتێکدا دێت. {ر د ف} ﴿٧﴾

﴿قُلُوبٞ﴾ : دڵانێک. {ق ل ب}

﴿يَوۡمَئِذٖ﴾ : لەوڕۆژەدا. {ی و م}

﴿وَاجِفَةٌ﴾ : ترساو(ون)، شڵەژاو(ون)، هەراسان(ن)، پەشێو(ون). {و ج ف} ﴿٨﴾

﴿أَبۡصَٰرُهَا﴾ : چاوانی(یان). {ب ص ر}

﴿خَٰشِعَةٞ﴾ : زەبوون(ن)، ملکەچ(ن). {خ ش ع} ﴿٩﴾

﴿يَقُولُونَ﴾ : ئەوان دەڵێن. {ق و ل}

﴿أَءِنَّا﴾ : ئایا بێگومان ئێمە.

﴿لَمَرۡدُودُونَ﴾ : بەڕاستی گەڕێندراوان(ین). {ر د د}

﴿فِي﴾ : بۆ.

﴿ٱلۡحَافِرَةِ﴾ : باری پێشوو، زەوی. {ح ف ر} ﴿١٠﴾

﴿أَءِذَا﴾ : ئایە هەرکات، ئایە ئەگەر.

﴿كُنَّا﴾ : بووین. {ك و ن}

﴿عِظَٰمٗا﴾ : ئێسکانێک(ی)، ئێسک و پروسکێک(ی). {ع ظ م}

﴿نَّخِرَةٗ﴾ : ڕزیو. {ن خ ر} ﴿١١﴾

﴿قَالُواْ﴾ : گووتیان. {ق و ل}

﴿تِلۡكَ﴾ : ئەوە.

﴿إِذٗا﴾ : ئەوکاتە.

﴿كَرَّةٌ﴾ : گەڕانەوەیەک(ی). {ك ر ر}

﴿خَاسِرَةٞ﴾ : زیانبار(ە)، خەسارەتمەند(یيە). {خ س ر} ﴿١٢﴾

﴿فَإِنَّمَا﴾ : جا بێگومان.

﴿هِيَ﴾ : ئەوە (زیندووبونەوە).

﴿زَجۡرَةٞ﴾ : شریخەیەک(ە)، گرمەیەك(ە)، تیوەخڕینێک(ە). {ز ج ر}

﴿وَٰحِدَةٞ﴾ : یەک. {و ح د} ﴿١٣﴾

﴿فَإِذَا﴾ : جا یەکسەر.

﴿هُم﴾ : ئەوان.

﴿بِٱلسَّاهِرَةِ﴾ : لە زەویەکی تەختی ڕووتی بێ گژوگیا(دان). {س ه ر} ﴿١٤﴾

﴿هَلۡ﴾ : ئایە.

﴿أَتَىٰكَ﴾ : بۆت هاتووه. {ء ت ی}

﴿حَدِيثُ﴾ : باس و خواس، هەواڵ، چیرۆک. {ح د ث}

﴿مُوسَىٰٓ﴾ : موسا. ⑮

﴿إِذۡ﴾ : کاتێ.

﴿نَادَىٰهُ﴾ : بانگی کرد. {ن د ی}

﴿رَبُّهُۥ﴾ : پەروەردگاری. {ر ب ب}

﴿بِٱلۡوَادِ﴾ : لە دۆڵ(ی)، لە شیو(ی). {و د ی}

﴿ٱلۡمُقَدَّسِ﴾ : پیرۆز(ی)، پاککراوە(ی). {ق د س}

﴿طُوًى﴾ : طوا. {ط و ی} ⑯

﴿ٱذۡهَبۡ﴾ : برۆ. {ذ ه ب}

﴿إِلَىٰ﴾ : بۆلای.

﴿فِرۡعَوۡنَ﴾ : فیرعەون. {ف ر ع}

﴿إِنَّهُۥ﴾ : بێگومان ئەو.

﴿طَغَىٰ﴾ : یاخی بووە، سەرکێشی کردووە. {ط غ ی} ⑰

﴿فَقُلۡ﴾ : جا بڵێ. {ق و ل}

﴿هَل﴾ : ئایە.

﴿لَّكَ﴾ : دەتەوێت، . [بۆ تۆ].

﴿إِلَىٰٓ﴾ : [بۆ].

﴿أَن﴾ : کە.

﴿تَزَكَّىٰ﴾ : خۆت پاکبکەیتەوە. [پاک دەکەیتەوە، خۆت پاک دەکەیتەوە]. {ز ك و} ⑱

﴿وَ﴾ : و.

﴿أَهۡدِيَكَ﴾ : ڕێنموونیت بکەم. [ڕێنموونیت دەکەم]. {ه د ی}

﴿إِلَىٰ﴾ : بۆلای.

﴿رَبِّكَ﴾ : پەروەردگارت. {ر ب ب}

﴿فَتَخۡشَىٰ﴾ : بۆ ئەوەی بترسیت. {خ ش ی} ⑲

﴿فَأَرَىٰهُ﴾ : جا نیشانی دا. {ر ء ی}

﴿ٱلۡأٓيَةَ﴾ : نیشانە. {ء ی ی}

﴿ٱلۡكُبۡرَىٰ﴾ : هەرەگەورەکە. {ك ب ر} ⑳

﴿فَكَذَّبَ﴾ : جا بەدرۆزانی. {ك ذ ب}

﴿وَ﴾ : و.

﴿عَصَىٰ﴾ : سەرپێچی کرد، نافەرمانی کرد. {ع ص ی} ㉑

﴿ثُمَّ﴾ : پاشان.

﴿أَدۡبَرَ﴾ : پشتی هەڵکرد، ڕووی وەرگێڕا و ڕۆیشت. {د ب ر}

﴿يَسۡعَىٰ﴾ : هەوڵی دا، کۆششی کرد. بەخێرای ڕۆیشت. [کۆشش دەکات، بەخێرای دەڕوات]. {س ع ی} ㉒

﴿فَحَشَرَ﴾ : جا کۆکردەوە. {ح ش ر}

﴿فَنَادَىٰ﴾ : ئینجا بانگی کرد. {ن د ی} ㉓

﴿فَقَالَ﴾ : پاشان گووتی. {ق و ل}

﴿أَنَا۠﴾ : من.

﴿رَبُّكُمُ﴾ : پەروەردگارتان(م). {ر ب ب}

﴿ٱلۡأَعۡلَىٰ﴾ : هەرە بڵند. {ع ل و} ㉔

﴿فَأَخَذَهُ﴾ : ئینجا ئەوی گرت. {ء خ ذ}

﴿ٱللَّهُ﴾ : الله. {ء ل ه}

﴿نَكَالَ﴾ : (بە) سزا(ی)، (وەک) وێنەیەک. {ن ك ل}

﴿ٱلۡأٓخِرَةِ﴾ : کۆتایی. {ء خ ر}

﴿وَ﴾ : و.

﴿ٱلۡأُولَىٰٓ﴾ : یەکەم. {ء و ل} ㉕

﴿إِنَّ﴾ : بێگومان.

﴿فِي﴾ : لە.

﴿ذَٰلِكَ﴾ : ئەمە(دا).

﴿لَعِبۡرَةً﴾ : وانەیەک هەیە، عیبرەتێک هەیە. {ع ب ر}

﴿لِّمَن﴾ : بۆ ئەوەی کە.

﴿يَخۡشَىٰٓ﴾ : دەترسێت. {خ ش ی} ㉖

﴿ءَأَنتُمۡ﴾ : ئایه ئێوه.

﴿أَشَدُّ﴾ : قورستر(ن)، بەزەحمەتر(ن). {ش د د}

﴿خَلۡقًا﴾ : (بۆ) دروستکردن. {خ ل ق}

﴿أَمِ﴾ : یان.

﴿ٱلسَّمَآءُ﴾ : ئاسمان. {س م و}

﴿بَنَىٰهَا﴾ : دروستی کرد. {ب ن ی} ٢٧

﴿رَفَعَ﴾ : بەرزکردەوە. {ر ف ع}

﴿سَمۡكَهَا﴾ : بەرزی و ئەستووریەکەی، بڵندیەکەی، سەقفەکەی. {س م ك}

﴿فَسَوَّىٰهَا﴾ : جا ڕێکی خست. {س و ی} ٢٨

﴿وَ﴾ : و.

"﴿أَغۡطَشَ﴾ : داپۆشیووه، تاریکی کردووه. } {غطش:
تاریککردن: (أغطشَ اللهُ الليلَ) واته خودا شەوی تاریک کرد. (غطش) به واتای تاریکییەکی چڕ دێت که ڕێگری له بینین دەکات.
کزبوونی چاو: (الأغطش) بەو کەسه دەوترێت که چاوەکانی کزن، یان بەهۆی نەخۆشی و پیرییەوه له ناو تاریکیدا باش نابینێت (شەوکوێره).
بیابانی بێ نیشانه: (فلاةٌ غطشى) بەو چۆڵەوانییه دەوترێت که ڕێگەکەی دیار نییه و وەک ئەوه وایه تاریکی دایپۆشیبێت، چونکه ڕێبوار تێیدا سەرگەردان دەبێت. ئەم وشەیه له دەنگی پیتەکانیدا دەردەکەوێت: پیتی (غ): له قووڵایی قوڕگەوه دێت و له زانستی زمانەوانیدا ئاماژەیه بۆ (پەنهانی، داپۆشین، ونبوون). زۆربەی ئەو وشانەی به (غ) دەست پێ دەکەن واتای داپۆشینیان تێدایه وەک: (غاب، غطى، غيم). پیتی (ط): پیتێکی پڕ و قورسه، ئاماژەیه بۆ (پانتایی و کێشان). پیتی (ش): ئاماژەیه بۆ (بڵاوبوونەوه و تێکەڵبوون).
(غطش) واته بڵاوبوونەوەی داپۆشەرێکی تاریک (شەو) بەسەر هەموو پانتاییەکدا، به جۆرێک که بینینی مرۆڤ ناتوانێت بەسەریدا زاڵ بێت و سەرەنجام بینین ون دەبێت. جیاوازی: ظلمة (تاریکی): وەک چەمکێکی گشتی بۆ نەبوونی ڕووناکی بەکاردێت.
غسق: سەرەتای چوونه ناو تاریکی و تێکەڵبوونی ڕووناکی و تاریکییه.
غطش: زیاتر پەیوەندی به کاریگەری تاریکییەکه لەسەر بینین هەیه. واته ئەو جۆره تاریکییەی که چاو ناتوانێت تێیدا جێگیر بێت و شتەکان لێک جیا بکاتەوه. (غطش) زیاتر وەسفی (شەو) دەکات کاتێک هەموو شتێک دادەپۆشێت و بینین تەڵخ دەکات. {غ ط ش}"

﴿لَيۡلَهَا﴾ : شەوەکەی. {ل ی ل}

﴿وَ﴾ : و.

﴿أَخۡرَجَ﴾ : دەریهێناوه، دەریخستووه. [دەرهێنا]. {خ ر ج}

﴿ضُحَىٰهَا﴾ : ڕووناکییەکەی، بەرەبەیانیەکەی. {ض ح و} ٢٩

﴿وَ﴾ : هەروەها.

﴿ٱلۡأَرۡضَ﴾ : زەوی. {ء ر ض}

﴿بَعۡدَ﴾ : دوای، پاش. {ب ع د}

﴿ذَٰلِكَ﴾ : ئەوه.

﴿دَحَىٰهَآ﴾ : ڕایخستووه، تەختی کردووه. {د ح و} ٣٠

﴿أَخۡرَجَ﴾ : دەرهێنا(وه). {خ ر ج}

﴿مِنۡهَا﴾ : لێی.

﴿مَآءَهَا﴾ : ئاوەکەی. {م و ه}

﴿وَ﴾ : و.

﴿مَرۡعَىٰهَا﴾ : لەوەڕگاکەی. {ر ع ی} ٣١

﴿وَ﴾ : و.

﴿ٱلۡجِبَالَ﴾ : چیاکان، شاخەکان. {ج ب ل}

﴿أَرۡسَىٰهَا﴾ : بەتۆکمە جێگیری کرد، پتەو دایمەزراندووه. {ر س و} ٣٢

﴿مَتَٰعًا﴾ : (وەک)بەهرەمەندبوونێک، (وەک) سودێک. {م ت ع}

﴿لَّكُمۡ﴾ : بۆتان، بۆ ئێوه.

﴿وَ﴾ : و.

﴿لِأَنۡعَٰمِكُمۡ﴾ : بۆ ئاژەڵانتان. {ن ع م} ٣٣

﴿فَإِذَا﴾ : جا کاتێک.

﴿جَآءَتِ﴾ : هات، بەرپابوو. {ج ی ء}

﴿ٱلطَّآمَّةُ﴾ : کارەسات(ە)، بەڵا. (قیامەت). {ط م م}

﴿ٱلۡكُبۡرَىٰ﴾ : هەره گەورەکه. {ك ب ر} ٣٤

﴿يَوۡمَ﴾ : ڕۆژ(ێ). {ی و م}

﴿يَتَذَكَّرُ﴾ : بیری دەکەوێتەوه. {ذ ك ر}

﴿ٱلۡإِنسَٰنُ﴾ : ئینسان، مرۆڤ. {ء ن س}

﴿مَا﴾ : ئەوەی که.

﴿سَعَىٰ﴾ : هەوڵی (بۆ) داوه. {س ع ی} ٣٥

﴿وَ﴾ : و.

﴿بُرِّزَتِ﴾ : دەرخرا، هێنرایە گۆڕێ، ئاشکرا کرا. {ب ر ز}

﴿ٱلْجَحِيمُ﴾ : دۆزەخ. {ج ح م}

﴿لِمَن﴾ : بۆ کەسێک.

﴿يَرَىٰ﴾ : ببینێت. [دەبینێت]. {ر ء ی} ٣٦

﴿فَأَمَّا﴾ : جا لەبارەی.

﴿مَن﴾ : ئەوەی کە.

﴿طَغَىٰ﴾ : یاخی بوو. {ط غ ی} ٣٧

﴿وَ﴾ : و.

﴿ءَاثَرَ﴾ : پێباشتر بوو، هەڵبژارد، پێشی خست، پەسەندی کرد. {ء ث ر}

﴿ٱلْحَيَوٰةَ﴾ : ژیان(ی). {ح ی ی}

﴿ٱلدُّنْيَا﴾ : دونیا. {د ن و} ٣٨

﴿فَإِنَّ﴾ : ئەوا بێگومان.

﴿ٱلْجَحِيمَ﴾ : دۆزەخ. {ج ح م}

﴿هِيَ﴾ : (تەنها) ئەو.

﴿ٱلْمَأْوَىٰ﴾ : ئارامگە(یەتی)، شوێنی مانەوە(یەتی). {ء و ی} ٣٩

﴿وَ﴾ : و.

﴿أَمَّا﴾ : لەبارەی.

﴿مَنْ﴾ : ئەوەی کە.

﴿خَافَ﴾ : بترسێت. [ترسا]. {خ و ف}

﴿مَقَامَ﴾ : (لە) پێگە(ی). {ق و م}

﴿رَبِّهِۦ﴾ : پەروەردگاری. {ر ب ب}

﴿وَ﴾ : و.

﴿نَهَى﴾ : قەدەغە بکات، ڕێگری بکات. [قەدەغە کرد]. {ن ه ی}

﴿ٱلنَّفْسَ﴾ : نەفس. {ن ف س}

﴿عَنِ﴾ : لە.

﴿ٱلْهَوَىٰ﴾ : ئارەزوو. {ه و ی} ٤٠

﴿فَإِنَّ﴾ : ئەوا بێگومان.

﴿ٱلْجَنَّةَ﴾ : بەهەشت. {ج ن ن}

﴿هِيَ﴾ : (تەنها) ئەو.

﴿ٱلْمَأْوَىٰ﴾ : ئارامگە(یەتی)، شوێنی مانەوە(یەتی). {ء و ی} ٤١

﴿يَسْـَٔلُونَكَ﴾ : پرسیارت لێ دەکەن، لێت دەپرسن. {س ء ل}

﴿عَنِ﴾ : لەبارەی .

﴿ٱلسَّاعَةِ﴾ : کاتەوە (ڕۆژی دوایی). {س و ع}

﴿أَيَّانَ﴾ : کەی (دەبێت)؟.

﴿مُرْسَىٰهَا﴾ : کاتی دیاری کراوی، کاتی ڕوودانی، کاتی لەنگەرگرتنی. {ر س و} ٤٢

﴿فِيمَ﴾ : چ پەیوەندیت هەیە. [لە چ شتێدا].

﴿أَنتَ﴾ : تۆ.

﴿مِن﴾ : لە.

﴿ذِكْرَىٰهَآ﴾ : باسکردنی ئەو. {ذ ك ر} ٤٣

﴿إِلَىٰ﴾ : بۆلای.

﴿رَبِّكَ﴾ : پەروەردگارت(ە). {ر ب ب}

﴿مُنتَهَىٰهَآ﴾ : کۆتاییەکەی. {ن ه ی} ٤٤

﴿إِنَّمَآ﴾ : بێگومان.

﴿أَنتَ﴾ : تۆ.

﴿مُنذِرُ﴾ : ترسێنەری(ی)، وریاکەرەوە(ی). {ن ذ ر}

﴿مَن﴾ : ئەوەی کە.

﴿يَخْشَىٰهَا﴾ : لێی دەترسێت. {خ ش ی} ٤٥

﴿كَأَنَّهُمْ﴾ : وەک ئەوەی کە ئەوان.

﴿يَوْمَ﴾ : ڕۆژ(ێ). {ی و م}

﴿يَرَوْنَهَا﴾ : دەیبینن. {ر ء ی}

﴿لَمْ﴾ : نا.

﴿يَلۡبَثُوٓاْ﴾ : لَمۡ يَلۡبَثُوٓاْ: نەمابنەوە. [دەمێننەوە]. {ل ب ث}

﴿إِلَّا﴾ : جگەلە.

﴿عَشِيَّةً﴾ : ئێوارەیەک. {ع ش ی}

﴿أَوۡ﴾ : یان.

﴿ضُحَىٰهَا﴾ : بەیانیەکی. {ض ح و} ٤٦

﴿عَبَسَ﴾ : ڕووی گرژکرد، دای بەیەکدا و مۆنی کرد. {ع ب س}

﴿وَ﴾ : و.

﴿تَوَلَّىٰٓ﴾ : ڕووی وەرگێرا، وەرچەخا. {و ل ی} ١

﴿أَن﴾ : کە.

﴿جَآءَهُ﴾ : بۆ لای هات. {ج ی ء}

﴿ٱلۡأَعۡمَىٰ﴾ : کوێرەکە، نابیناکە. {ع م ی} ٢

﴿وَ﴾ : و.

﴿مَا﴾ : نا. چی؟.

﴿يُدۡرِيكَ﴾ : مَا يُدۡرِيكَ: چی بە تۆ دەزانێت؟. چوزانیت؟. نازانیت. {د ر ی}

﴿لَعَلَّهُۥ﴾ : لەوانەیە ئەو، بەڵکو ئەو.

﴿يَزَّكَّىٰٓ﴾ : خۆی پاک بکاتەوە. [پاک دەکاتەوە]. {ز ك و} ٣

﴿أَوۡ﴾ : یان.

﴿يَذَّكَّرُ﴾ : بیربکەوێتەوە. [بیری دەکەوێتەوە]. {ذ ك ر}

﴿فَتَنفَعَهُ﴾ : جا سودی پێبگەیەنێت. {ن ف ع}

﴿ٱلذِّكۡرَىٰٓ﴾ : بیرخەرەوەکە. {ذ ك ر} ٤

﴿أَمَّا﴾ : بەڵام.

﴿مَنِ﴾ : ئەوەی کە.

﴿ٱسۡتَغۡنَىٰ﴾ : خۆی بێنیازبکات، خۆی بێنیاز بزانی، خۆی بێ پێویست دەربخات و خۆی پێ دەوڵەمەند بێ. [بێنیاز بوو]. {غ ن ی} ٥

﴿فَأَنتَ﴾ : ئەوا تۆ.

﴿لَهُۥ﴾ : بۆی، بۆ ئەو.

﴿تَصَدَّىٰ﴾ : ڕووی تێدەکەیت، گوێدەگریت. {ص د ی} ٦

﴿وَ﴾ : و.

﴿مَا﴾ : نییە.

﴿عَلَيۡكَ﴾ : لەسەرت.

﴿أَلَّا﴾ : کە نا.

﴿يَزَّكَّىٰ﴾ : أَلَّا يَزَّكَّىٰ: کە خۆی پاکنەکاتەوە. [پاک دەکاتەوە]. {ز ك و} ٧

﴿وَ﴾ : و.

﴿أَمَّا﴾ : لەبارەی.

﴿مَن﴾ : ئەوەی کە.

﴿جَآءَكَ﴾ : هات بۆلات. {ج ی ء}

﴿يَسۡعَىٰ﴾ : بەخێرای، بەپەلە، بەهەڵەداوان. [هەوڵدەدات، بەخێرایی دەڕوات]. {س ع ی} ٨

﴿وَ﴾ : لە حاڵێکدا، لە کاتێکدا.

﴿هُوَ﴾ : ئەو.

﴿يَخۡشَىٰ﴾ : دەترسێت. {خ ش ی} ٩

﴿فَأَنتَ﴾ : جا تۆ.

﴿عَنۡهُ﴾ : لێی.

﴿تَلَهَّىٰ﴾ : بێ ئاگا دەبیت، پشت دەکەیت. [تَلَهَّى: سەرقاڵ دەبیت، مەشغوڵ دەبیت]. {ل ه و} ١٠

﴿كَلَّآ﴾ : نەخێر. {ك ل ل}

﴿إِنَّهَا﴾ : بێگومان ئەوە.

﴿تَذۡكِرَةٞ﴾ : بیرخەرەوەیەک(ە)، پەند و وانەیەک(ە). {ذ ك ر} ١١

﴿فَمَن﴾ : جا هەرکەسێک.

﴿شَآءَ﴾ : بیهەوێت. [ویستی]. {ش ی ء}

﴿ذَكَرَهُۥ﴾ : باسی دەکات، دەکەوێتەوە یادی. [باسی کرد]. {ذ ك ر} ١٢

﴿فِي﴾ : لەناو.

﴿صُحُفٖ﴾ : پەڕاوگەلێک(ی)، چەند پەڕاوێک(ی). {ص ح ف}

﴿مُّكَرَّمَةٖ﴾ : ڕێزلێگراو(دایە). {ك ر م} ⑬

﴿مَّرۡفُوعَةٖ﴾ : بەرزکراوە. {ر ف ع}

﴿مُّطَهَّرَةِۭ﴾ : بەپاکگیراو(ن). {ط ه ر} ⑭

﴿بِأَيۡدِي﴾ : بە دەستان(ی). {ي د ي}

﴿سَفَرَةٖ﴾ : نوێنەرانێک، نێردراوانێک، چەند نوسەرێک. {س ف ر} ⑮

﴿كِرَامِۭ﴾ : بەڕێزان(و). (کۆی: كَرِيمٌ). {ك ر م}

﴿بَرَرَةٖ﴾ : چاکەکاران(ن). (کۆی: بَارٌّ). {ب ر ر} ⑯

﴿قُتِلَ﴾ : بە کوشت بچێت. [کوژرا]. {ق ت ل}

﴿ٱلۡإِنسَٰنُ﴾ : ئینسان، مرۆڤ. {ء ن س}

﴿مَآ﴾ : چەند!. چ؟.

﴿أَكۡفَرَهُۥ﴾ : سپڵەیە ئەو، بێبڕوایە. وایلێکردووە سپڵەبێت. {ك ف ر} ⑰

﴿مِنۡ﴾ : لە.

﴿أَيِّ﴾ : چ.

﴿شَيۡءٍ﴾ : شتێک. {ش ي ء}

﴿خَلَقَهُۥ﴾ : دروستی کردووە. {خ ل ق} ⑱

﴿مِن﴾ : لە.

﴿نُّطۡفَةٍ﴾ : نوتفەیەک، تۆوێک. {ن ط ف}

﴿خَلَقَهُۥ﴾ : دروستی کردووە. {خ ل ق}

﴿فَقَدَّرَهُۥ﴾ : جا ئەندازەی کردووە. {ق د ر} ⑲

﴿ثُمَّ﴾ : پاشان.

﴿ٱلسَّبِيلَ﴾ : ڕێگاکە(ی). {س ب ل}

﴿يَسَّرَهُۥ﴾ : بۆی ئاسان کرد. {ي س ر} ⑳

﴿ثُمَّ﴾ : پاشان.

﴿أَمَاتَهُۥ﴾ : مراندی. {م و ت}

﴿فَأَقۡبَرَهُۥ﴾ : جا گۆڕی پێدا. {ق ب ر} ㉑

﴿ثُمَّ﴾ : پاشان.

﴿إِذَا﴾ : ئەگەر، هەرکات.

﴿شَآءَ﴾ : ویستی. {ش ي ء}

﴿أَنشَرَهُۥ﴾ : زیندووی دەکاتەوە. [زیندووی کردەوە]. {ن ش ر} ㉒

﴿كَلَّا﴾ : نەخێر. {ك ل ل}

﴿لَمَّا﴾ : نا.

﴿يَقۡضِ﴾ : جێبەجێی نەکردووە. {ق ض ي}

﴿مَآ﴾ : ئەوەی کە.

﴿أَمَرَهُۥ﴾ : فەرمانی پێکردووە. {ء م ر} ㉓

﴿فَلۡيَنظُرِ﴾ : جا با سەیربکات، جا با بڕوانێت، جا با تەماشا بکان. {ن ظ ر}

﴿ٱلۡإِنسَٰنُ﴾ : ئینسان، مرۆڤ. {ء ن س}

﴿إِلَىٰ﴾ : بۆ.

﴿طَعَامِهِۦٓ﴾ : خواردنەکەی. {ط ع م} ㉔

﴿أَنَّا﴾ : بێگومان ئێمە.

﴿صَبَبۡنَا﴾ : ڕژاندوومانە، هەڵانڕشت. {ص ب ب}

﴿ٱلۡمَآءَ﴾ : ئاو، باران. {م و ه}

﴿صَبًّا﴾ : (بەچ) ڕژانێک!. (بە) هەڵڕشتن. {ص ب ب} ㉕

﴿ثُمَّ﴾ : پاشان، دوایی.

﴿شَقَقۡنَا﴾ : قڵشاندمان، لەت لەتمان کرد. {ش ق ق}

﴿ٱلۡأَرۡضَ﴾ : زەوی. {ء ر ض}

﴿شَقًّا﴾ : (بە) قڵشاندن، (بە) لەت لەت کردن. {ش ق ق} ㉖

﴿فَأَنۢبَتۡنَا﴾ : جا ڕواندمان. {ن ب ت}

﴿فِيهَا﴾ : تێیدا.

﴿حَبًّا﴾ : دانەوێڵەیەک. [دنکێک، تۆوێک]. {ح ب ب} ㉗

﴿وَ﴾ : و.

﴿عِنَبًا﴾ : ترێ. {ع ن ب}

﴿وَ﴾ : و.

﴿قَضۡبًا﴾: سەوزە، تەڕە. {ق ض ب} ٢٨

﴿وَ﴾: و.

﴿زَيۡتُونًا﴾: زەيتوون. {ز ی ت}

﴿وَ﴾: و.

﴿نَخۡلًا﴾: دارخورما. {ن خ ل} ٢٩

﴿وَ﴾: و.

﴿حَدَآئِقَ﴾: باخوباخات(ی)، باخ گەل(ی). {ح د ق}

﴿غُلۡبًا﴾: چڕ و پڕ، قەد ئەستووران. (كۆی: غَلْبَاء). {غ ل ب} ٣٠

﴿وَ﴾: و.

﴿فَٰكِهَةً﴾: میوە. {ف ك ە}

﴿وَ﴾: و.

﴿أَبًّا﴾: لەوەڕ، گژوگیا، پوش و پەڵاش، پاوەن. {ء ب ب} ٣١

﴿مَّتَٰعًا﴾: (وەک) بەخششێک، (وەک) سود وەرگرتنێک)، (بۆ) بەهرەمەند بوون. {م ت ع}

﴿لَّكُمۡ﴾: بۆ ئێوە.

﴿وَ﴾: و.

﴿لِأَنۡعَٰمِكُمۡ﴾: بۆ ئاژەڵانتان، بۆ مەڕوماڵاتتان. {ن ع م} ٣٢

﴿فَإِذَا﴾: جا هەركات.

﴿جَآءَتِ﴾: هات. {ج ی ء}

﴿ٱلصَّآخَّةُ﴾: هاڕژینەكە، دەنگە گەورەكە، كەڕكەرەكە، ڕۆژی دوایی. {ص خ خ} ٣٣

﴿يَوۡمَ﴾: (ئەو) ڕۆژ(ە). {ی و م}

﴿يَفِرُّ﴾: ڕادەكات، هەڵدێت. {ف ر ر}

﴿ٱلۡمَرۡءُ﴾: مرۆڤ. {م ر ء}

﴿مِنۡ﴾: لە.

﴿أَخِيهِ﴾: براكەی. {ء خ و} ٣٤

﴿وَ﴾: و.

﴿أُمِّهِۦ﴾: دایكی. {ء م م}

﴿وَ﴾: و.

﴿أَبِيهِ﴾: باوكی. {ء ب و} ٣٥

﴿وَ﴾: و.

﴿صَٰحِبَتِهِۦ﴾: هاوسەرەكەی، هاوژینەكەی. {ص ح ب}

﴿وَ﴾: و.

﴿بَنِيهِ﴾: كوڕەكانی. {ب ن ی} ٣٦

﴿لِكُلِّ﴾: بۆ هەر. {ك ل ل}

﴿ٱمۡرِيٍٕ﴾: مرۆڤێك، كەسێك. {م ر ء}

﴿مِّنۡهُمۡ﴾: لەوان، لە ئەوان.

﴿يَوۡمَئِذٖ﴾: لەوڕۆژەدا. {ی و م}

﴿شَأۡنٞ﴾: باروودۆخێك(هەیە)، حاڵێك(هەیە). {ش ء ن}

﴿يُغۡنِيهِ﴾: بێنیازی دەكات، سەرقاڵی دەكات، بەسیەتی. {غ ن ی} ٣٧

﴿وُجُوهٞ﴾: ڕووخسارانێك، ڕووانێك. {و ج ە}

﴿يَوۡمَئِذٖ﴾: لەوڕۆژەدا. {ی و م}

﴿مُّسۡفِرَةٞ﴾: درەوشاوە(ن). {س ف ر} ٣٨

﴿ضَاحِكَةٞ﴾: پێكەنیوو(و)، دڵخۆش(و). {ض ح ك}

﴿مُّسۡتَبۡشِرَةٞ﴾: مژدەبەخش(ن)، شادومان (ن). {ب ش ر} ٣٩

﴿وَ﴾: هەروەها.

﴿وُجُوهٞ﴾: ڕووخسارانێك، ڕووانێك. {و ج ە}

﴿يَوۡمَئِذٍ﴾: لەوڕۆژەدا. {ی و م}

﴿عَلَيۡهَا﴾: لەسەریەتی.

﴿غَبَرَةٞ﴾: تۆز و خۆڵ، تەپوتۆز. {غ ب ر} ٤٠

﴿تَرۡهَقُهَا﴾: دایدەپۆشێت. {ر ە ق}

﴿قَتَرَةٌ﴾: تاریكی، دووكەڵ، ڕەشایی. {ق ت ر} ٤١

﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾: ئا ئەوانە.

﴿هُمُ﴾: [ئەوان].

﴿ٱلۡكَفَرَةُ﴾: بێباوەڕەكان(و). (كۆی: كَافِرٌ). {ك ف ر}

﴿ٱلۡفَجَرَةُ﴾: تاوانبارەكان(ن). (كۆی: فَاجِرٌ). {ف ج ر} ﴿٤٢﴾

﴿إِذَا﴾: كاتێک، هەركات.

﴿ٱلشَّمۡسُ﴾: خۆر. {ش م س}

﴿كُوِّرَتۡ﴾: پێچرایەوە، تۆپەڵ كرا. {ك و ر} ﴿١﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿إِذَا﴾: كاتێک.

﴿ٱلنُّجُومُ﴾: ئەستێرەكان. {ن ج م}

﴿ٱنكَدَرَتۡ﴾: ڕووناكی(یان) نەما، تاریک بوو(ن)، لێڵ بوو(ن)، هەڵوەری(ن). {ك د ر} ﴿٢﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿إِذَا﴾: كاتێک.

﴿ٱلۡجِبَالُ﴾: چیایەكان، شاخەكان. {ج ب ل}

﴿سُيِّرَتۡ﴾: ڕوێنرا(ن)، بەڕێخرا(ن)،جوڵێنرا(ن). {س ی ر} ﴿٣﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿إِذَا﴾: كاتێک.

﴿ٱلۡعِشَارُ﴾: حوشترانی ئاوس. (كۆی: عُشَرَاءُ). {ع ش ر}

﴿عُطِّلَتۡ﴾: پەكخرا(ن). {ع ط ل} ﴿٤﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿إِذَا﴾: كاتێک.

﴿ٱلۡوُحُوشُ﴾: كیوویەكان، ئاژەڵانی كێوی، گیانلەبەرانی كێوی. (كۆی: وَحْشٌ). {و ح ش}

﴿حُشِرَتۡ﴾: كۆكرانەوە. [كۆكرایەوە]. {ح ش ر} ﴿٥﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿إِذَا﴾: كاتێک.

﴿ٱلۡبِحَارُ﴾: دەریایەكان. (كۆی: بَحْرٌ). {ب ح ر}

﴿سُجِّرَتۡ﴾: گڕی(یان) تێبەردرا، هەڵگیرسێنرا(ن)، گڕدرا(ن). {س ج ر} ﴿٦﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿إِذَا﴾: كاتێک.

﴿ٱلنُّفُوسُ﴾: نەفسەكان. (كۆی: نَفْسٌ). {ن ف س}

﴿زُوِّجَتۡ﴾: جووت كرا(ن). {ز و ج} ﴿٧﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿إِذَا﴾: كاتێک.

﴿ٱلۡمَوۡءُۥدَةُ﴾: كچی زیندەبەچاڵكراو. {و ء د}

﴿سُئِلَتۡ﴾: پرسیاری لێكرا، لێپرسرا. {س ء ل} ﴿٨﴾

﴿بِأَيِّ﴾: بە چ.

﴿ذَنۢبٖ﴾: تاوانێک. {ذ ن ب}

﴿قُتِلَتۡ﴾: كوژراوە. {ق ت ل} ﴿٩﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿إِذَا﴾: كاتێک.

﴿ٱلصُّحُفُ﴾: پەڕاوەكان، لاپەڕەكان، نامەكان. {ص ح ف}

﴿نُشِرَتۡ﴾: كرانەوە، بڵاوكرانەوە، خرانە ڕوو. [بڵاوكرایەوە]. {ن ش ر} ﴿١٠﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿إِذَا﴾: كاتێک.

﴿ٱلسَّمَآءُ﴾: ئاسمان. {س م و}

﴿كُشِطَتۡ﴾: داماڵێنرا. {ك ش ط} ﴿١١﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿إِذَا﴾: كاتێک.

﴿ٱلۡجَحِيمُ﴾: دۆزەخ. {ج ح م}

﴿سُعِّرَتۡ﴾: هەڵگیرسێنرا، داگیرسێنرا. {س ع ر} ﴿١٢﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿إِذَا﴾: کاتێک.

﴿ٱلۡجَنَّةُ﴾: بەهەشت. {ج ن ن}

﴿أُزۡلِفَتۡ﴾: نزيك كرايەوە. {ز ل ف} ⑬

﴿عَلِمَتۡ﴾: زانی. {ع ل م}

﴿نَفۡسٌ﴾: (هەموو) نەفسێک. {ن ف س}

﴿مَّآ﴾: ئەوەی کە، چی.

﴿أَحۡضَرَتۡ﴾: ئامادە کردووە. {ح ض ر} ⑭

﴿فَلَآ﴾: بەڵام نەخێر. نا.

﴿أُقۡسِمُ﴾: سوێند دەخۆم. (فَلَآ أُقۡسِمُ: جا سوێند ناخۆم). {ق س م}

﴿بِٱلۡخُنَّسِ﴾: بە شاراوەکان. ئەوانەی کە پەنهان و ون دەبن. (کۆی: خَانِسٌ). {خ ن س} ⑮

﴿ٱلۡجَوَارِ﴾: بە خێرایی ڕۆیشتووەکان(ی)، ئەوانەی بە خێرایی دەڕۆن (ئەستێرەکان). (کۆی: جَارِيَةٌ). {ج ر ی}

﴿ٱلۡكُنَّسِ﴾: خۆپەنهانکەرەکان، ئەوانەی خۆیان دەشارنەوە. (کۆی: كَانِسٌ). {ك ن س} ⑯

﴿وَ﴾: سوێند بە.

﴿ٱلَّيۡلِ﴾: شەو. {ل ی ل}

﴿إِذَا﴾: کاتێک.

"﴿عَسۡعَسَ﴾: دەڕوات. دێت. جیادەبێتەوە، (کاتێک شەو دێت و تاریکی دادەپۆشێت.
یان کاتێک شەو دەڕوات و بەیان نزیک دەبێتەوە.). [ڕۆیشت. هات. جیا بۆوە]. {ع س ع س} ⑰"

﴿وَ﴾: سوێند بە.

﴿ٱلصُّبۡحِ﴾: بەرەبەیان. {ص ب ح}

﴿إِذَا﴾: کاتێ.

﴿تَنَفَّسَ﴾: هەناسە دەدات، دەردەکەوێت. [هەناسەی دا]. {ن ف س}
⑱

﴿إِنَّهُۥ﴾: بێگومان ئەوە.

﴿لَقَوۡلُ﴾: بەڕاستی وتە(ی)، بەڕاستی قسە(ی)، بەڕاستی فەرمایشت(ی). {ق و ل}

﴿رَسُولٍ﴾: پەیامبەرێک(ی)، نێردراوێک(ی). {ر س ل}

﴿كَرِيمٍ﴾: کەریم(ە)، بەڕێز(ە). {ك ر م} ⑲

﴿ذِي﴾: خاوەن.

﴿قُوَّةٍ﴾: هێزێک(ە). {ق و ی}

﴿عِندَ﴾: لەلای. {ع ن د}

﴿ذِي﴾: خاوەن.

﴿ٱلۡعَرۡشِ﴾: عەرش، تەخت. {ع ر ش}

﴿مَكِينٍ﴾: پایە بەرز، خاوەن پێگە. {م ك ن} ⑳

﴿مُّطَاعٍ﴾: بەقسە کراو(ە)، فەرمانبەری کراو(ە). {ط و ع}

﴿ثَمَّ﴾: لەوێ.

﴿أَمِينٍ﴾: بڕواپێکراو(ە)، دەستپاک(ە). {ء م ن} ㉑

﴿وَ﴾: و.

﴿مَا﴾: نییە.

﴿صَاحِبُكُم﴾: هاوەڵەکەتان. {ص ح ب}

﴿بِمَجۡنُونٍ﴾: شێت. [بە شێت]. {ج ن ن} ㉒

﴿وَ﴾: و.

﴿لَقَدۡ﴾: بێگومان.

﴿رَءَاهُ﴾: ئەوی بینیوە. (جیبریل). {ر ء ی}

﴿بِٱلۡأُفُقِ﴾: لە ئاسۆ(ی). {ء ف ق}

﴿ٱلۡمُبِينِ﴾: ڕوون. {ب ی ن} ㉓

﴿وَ﴾: و.

﴿مَا﴾: نییە.

﴿هُوَ﴾: ئەو.

﴿عَلَى﴾: لەسەر.

﴿ٱلۡغَيۡبِ﴾ : غەیب، پەنهان. (سروش، وەحی). {غ ی ب}

﴿بِضَنِينٖ﴾ : بەڕاستی چرووک، بەڕاستی ڕەزیل. {ض ن ن} ﴿٢٤﴾

﴿وَ﴾ : و.

﴿مَا﴾ : نییە.

﴿هُوَ﴾ : ئەو.

﴿بِقَوۡلِ﴾ : بەڕاستی وتە(ی)، بەڕاستی قسە(ی). {ق و ل}

﴿شَيۡطَٰنٖ﴾ : شەیتانێک(ی). {ش ط ن}

﴿رَّجِيمٖ﴾ : بەرد بارانکراو، دورخراو، ڕەجمکراو. {ر ج م} ﴿٢٥﴾

﴿فَأَيۡنَ﴾ : جا بۆکوێ.

﴿تَذۡهَبُونَ﴾ : دەڕۆن. {ذ ه ب} ﴿٢٦﴾

﴿إِنۡ﴾ : نییە.

﴿هُوَ﴾ : ئەو.

﴿إِلَّا﴾ : جگەلە.

﴿ذِكۡرٞ﴾ : بیرخەرەوەیەک. {ذ ك ر}

﴿لِّلۡعَٰلَمِينَ﴾ : بۆ جیهانیان. {ع ل م} ﴿٢٧﴾

﴿لِمَن﴾ : بۆ یەکێک.

﴿شَآءَ﴾ : ویستی لێبێت. [دەیهەوێت]. {ش ی ء}

﴿مِنكُمۡ﴾ : لە ئێوە.

﴿أَن﴾ : کە.

﴿يَسۡتَقِيمَ﴾ : ڕاست بێت، ڕێک بێت. [ڕاست دەبێت]. {ق و م} ﴿٢٨﴾

﴿وَ﴾ : و.

﴿مَا﴾ : نا.

﴿تَشَآءُونَ﴾ : مَا تَشَآءُونَ: ناتانەوێت. {ش ی ء}

﴿إِلَّآ﴾ : مەگەر.

﴿أَن﴾ : کە.

﴿يَشَآءَ﴾ : بیهەوێت. [دەیهەوێت]. {ش ی ء}

﴿ٱللَّهُ﴾ : الله. {ء ل ه}

﴿رَبُّ﴾ : پەروەردگار(ی). {ر ب ب}

﴿ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾ : جیهانیان. {ع ل م} ﴿٢٩﴾

﴿إِذَا﴾ : هەرکاتێک، کاتێک.

﴿ٱلسَّمَآءُ﴾ : ئاسمان. {س م و}

﴿ٱنفَطَرَتۡ﴾ : لەت بوو، شەق بوو، قڵشا، پارچە پارچە بوو، لەتەو پەت بوو. {ف ط ر} ﴿١﴾

﴿وَ﴾ : و.

﴿إِذَا﴾ : کاتێک.

﴿ٱلۡكَوَاكِبُ﴾ : ئەستێرەکان، هەسارەکان. (کۆی: كَوۡكَبٌ). {ك و ك ب}

﴿ٱنتَثَرَتۡ﴾ : پرژا(ن)، پەرش و بڵاو بوو(ن)، کەوت(ن)ە خوارەوە، جیا جیا کەوت(ن)ە خوارەوە. {ن ث ر} ﴿٢﴾

﴿وَ﴾ : و.

﴿إِذَا﴾ : کاتێک.

﴿ٱلۡبِحَارُ﴾ : دەریاکان. (کۆی: بَحۡرٌ). {ب ح ر}

﴿فُجِّرَتۡ﴾ : تەقێندرا(ن)ەوە، تێکەڵکرا(ن). {ف ج ر} ﴿٣﴾

﴿وَ﴾ : و.

﴿إِذَا﴾ : کاتێک.

﴿ٱلۡقُبُورُ﴾ : گۆڕەکان. {ق ب ر}

﴿بُعۡثِرَتۡ﴾ : ژێرەوژوورکرا(ن)، هەڵگێڕدرا(ن)ەوە، سەروبن کرا(ن). {ع ث ر} ﴿٤﴾

﴿عَلِمَتۡ﴾ : زانی. {ع ل م}

﴿نَفۡسٞ﴾ : (هەموو) نەفسێک. {ن ف س}

﴿مَّا﴾ : چی، ئەوەی کە.

﴿قَدَّمَتۡ﴾ : پێشی خستووە. {ق د م}

﴿وَ﴾ : و.

﴿أَخَّرَتۡ﴾ : دواخستووە. {ء خ ر} ﴿٥﴾

﴿يَٰٓأَيُّهَا﴾ : هۆ ئێوە.

﴿ٱلۡإِنسَـٰنُ﴾: مرۆڤ، ئینسان. {ء ن س}

﴿مَا﴾: چی.

﴿غَـرَّكَ﴾: هەڵیخەڵەتاندووی، فریوی دای. {غ ر ر}

﴿بِرَبِّكَ﴾: بەرامبەر پەروەردگارت. {ر ب ب}

﴿ٱلۡـكَرِيـمِ﴾: بەخشندە. {ك ر م} ﴿٦﴾

﴿ٱلَّذِي﴾: ئەوەی کە.

﴿خَلَقَكَ﴾: دروستی کردووی. {خ ل ق}

﴿فَسَوَّىٰكَ﴾: جا ڕێکی خستووی، جا ڕێک و پێکی کردووی. {س و ی}

﴿فَعَدَلَكَ﴾: پاشان هاوسەنگی کردووی. {ع د ل} ﴿٧﴾

﴿فِـيٓ﴾: لە.

﴿أَيِّ﴾: هەر.

﴿صُورَةٖ﴾: وێنەیەک(دا). {ص و ر}

﴿مَّا﴾: کە.

﴿شَآءَ﴾: ویستوویەتی. [ویستی]. {ش ی ء}

﴿رَكَّبَكَ﴾: پێکی هێنایت، دروستی کردیت، ڕێکی خستووی. {ر ك ب} ﴿٨﴾

﴿كَلَّا﴾: نەخێر. {ك ل ل}

﴿بَلۡ﴾: بەڵکو.

﴿تُكَذِّبُونَ﴾: بێباوەڕ بوون، بەدرۆ دەزانن. {ك ذ ب}

﴿بِٱلدِّينِ﴾: بە سزاو پاداشت. {د ی ن} ﴿٩﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿إِنَّ﴾: بێگومان.

﴿عَلَيۡكُمۡ﴾: بەسەرتانەوە. [لەسەرتان].

﴿لَحَـٰفِظِيـنَ﴾: بەڕاستی پارێزەران(ن)، بەڕاستی چاودێریکەران(ن). {ح ف ظ} ﴿١٠﴾

﴿كِرَامٗا﴾: زۆر بەڕێزان(و). (کۆی: كَرِيمٌ). {ك ر م}

﴿كَـٰتِبِيـنَ﴾: نوسەران(ن). {ك ت ب} ﴿١١﴾

﴿يَعۡلَمُونَ﴾: دەزانن. {ع ل م}

﴿مَا﴾: ئەوەی کە.

﴿تَفۡعَلُونَ﴾: دەیکەن. {ف ع ل} ﴿١٢﴾

﴿إِنَّ﴾: بێگومان.

﴿ٱلۡأَبۡرَارَ﴾: چاکەکارەکان. {ب ر ر}

﴿لَفِي﴾: بەڕاستی لەناو.

﴿نَعِيـمٖ﴾: نازو نیعمەت(دان). {ن ع م} ﴿١٣﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿إِنَّ﴾: بێگومان.

﴿ٱلۡفُجَّارَ﴾: خراپەکارەکان. {ف ج ر}

﴿لَفِي﴾: بەڕاستی لەناو.

﴿جَحِيـمٖ﴾: ئاگری بڵێسەدار(دان)، ئاگری کپەداری بەتین(دان). (دۆزەخ، جەهەنەم). {ج ح م} ﴿١٤﴾

﴿يَصۡلَوۡنَـهَا﴾: دەچنە ناوی و دەسوتێن. {ص ل ی}

﴿يَوۡمَ﴾: ڕۆژ(ی). {ی و م}

﴿ٱلدِّينِ﴾: پاداشت و سزا. {د ی ن} ﴿١٥﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿مَا﴾: نین.

﴿هُـمۡ﴾: ئەوان.

﴿عَـنۡهَا﴾: لێی.

﴿بِغَآئِبِيـنَ﴾: بەڕاستی ئامادەنەبووان، بەڕاستی غائیبان. {غ ی ب} ﴿١٦﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿مَآ﴾: چی.

﴿أَدۡرَىٰكَ﴾: وایلێکردووی بزانی. {د ر ی}

﴿مَا﴾: چییە؟.

﴿يَوۡمُ﴾: ڕۆژ(ی). {ی و م}

﴿ٱلدِّينِ﴾: پاداشت و سزا. {د ی ن} ١٧

﴿ثُمَّ﴾: پاشان.

﴿مَآ﴾: چی. نا.

﴿أَدۡرَىٰكَ﴾: وایلێکردووی بزانی. (مَآ أَدۡرَىٰكَ: نازانی. چووزانی). {د ر ی}

﴿مَا﴾: چییە؟.

﴿يَوۡمُ﴾: ڕۆژ(ی). {ی و م}

﴿ٱلدِّينِ﴾: پاداشت و سزا. {د ی ن} ١٨

﴿يَوۡمَ﴾: ڕۆژ(ێکە). {ی و م}

﴿لَا﴾: نا.

﴿تَمۡلِكُ﴾: لَا تَمۡلِكُ: هیچ دەسەڵاتێکی نییە ، بەدەستی نییە، نییەتی، خاوەن نییە. {م ل ك}

﴿نَفۡسٞ﴾: (هیچ) نەفسێک. {ن ف س}

﴿لِّنَفۡسٖ﴾: بۆ نەفسێک. {ن ف س}

﴿شَيۡـٔٗا﴾: (هیچ) شتێک. {ش ی ء}

﴿وَ﴾: و.

﴿ٱلۡأَمۡرُ﴾: کاروبار. {ء م ر}

﴿يَوۡمَئِذٖ﴾: لەو ڕۆژەدا. {ی و م}

﴿لِّلَّهِ﴾: بۆ الله، هی الله یە. {ء ل ه} ١٩

﴿وَيۡلٞ﴾: ویل، سزا، لەناوچوون، هاوار. {و ی ل}

﴿لِّلۡمُطَفِّفِينَ﴾: بۆ تەرازووبازان، کەمفرۆشان، سوککێشان، ئەوانەی فێڵ دەکەن لە تەرازوودا. {ط ف ف} ١

﴿ٱلَّذِينَ﴾: ئەوانەی کە.

﴿إِذَا﴾: کاتێک.

﴿ٱكۡتَالُواْ﴾: پێوانەیان وەرگرت، بەپێوانە شتیان کڕی، پێوانەیان کرد. {ك ی ل}

﴿عَلَى﴾: لە، بەرامبەر.

﴿ٱلنَّاسِ﴾: خەڵک(ی). {ء ن س}

﴿يَسۡتَوۡفُونَ﴾: بەتەواوی وەردەگرن. {و ف ی} ٢

﴿وَ﴾: و.

﴿إِذَا﴾: کاتێک.

﴿كَالُوهُمۡ﴾: پێوانەیان کرد بۆیان، پێوایان بۆیان. {ك ی ل}

﴿أَو﴾: یان.

﴿وَّزَنُوهُمۡ﴾: کێشایان بۆیان. {و ز ن}

﴿يُخۡسِرُونَ﴾: (لە کێشان و پێواندا) کەمی دەکەنەوە(لێیان)، سوکی دەکەن(لێیان)، کەمیان دەدەنێ. {خ س ر} ٣

﴿أَلَا﴾: ئایە نا.

﴿يَظُنُّ﴾: ئایە پێی(یان)وانیە. {ظ ن ن}

﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾: ئەوانە.

﴿أَنَّهُم﴾: کە ئەوان.

﴿مَّبۡعُوثُونَ﴾: هەڵسێنراواوان(ن)، زیندووکراوان(ن). {ب ع ث} ٤

﴿لِيَوۡمٍ﴾: بۆ ڕۆژێک(ی). {ی و م}

﴿عَظِيمٖ﴾: گەورە، مەزن. {ع ظ م} ٥

﴿يَوۡمَ﴾: ڕۆژ(ێ). {ی و م}

﴿يَقُومُ﴾: هەڵدەستێ. {ق و م}

﴿ٱلنَّاسُ﴾: خەڵک. {ء ن س}

﴿لِرَبِّ﴾: بۆ پەروەردگار(ی). {ر ب ب}

﴿ٱلۡعَٰلَمِينَ﴾: جیهانیان. {ع ل م} ٦

﴿كَلَّآ﴾: نەخێر. {ك ل ل}

﴿إِنَّ﴾: بێگومان.

﴿كِتَٰبَ﴾: نوسراو(ی)، پەرتووک(ی)، تۆمار(ی). {ک ت ب}

﴿ٱلۡفُجَّارِ﴾: خراپەکارەکان. (کۆی: فَاجِرٌ). {ف ج ر}

﴿لَفِي﴾: بەڕاستی لەناو.

﴿سِجِّينٖ﴾: سجین (دایە)، دەفتەرێکی تەنگ و تەسک(دایە). {س ج ن} ٧

﴿وَ﴾ : و.

﴿مَآ﴾ : چی. نا.

﴿أَدۡرَىٰكَ﴾ : وایلێکردووی بزانی. (مَآ أَدۡرَىٰكَ: نازانی. چووزانی). {د ر ی}

﴿مَا﴾ : چییە؟.

﴿سِجِّينٞ﴾ : سجین، دەفتەرێکی تەنگ و تەسک. {س ج ن} (٨)

﴿كِتَٰبٞ﴾ : نوسراوێک(ی)، تۆمارێک(ی). {ک ت ب}

﴿مَّرۡقُومٞ﴾ : نیشانەدار کراو(ە)، سەرمۆر کراو (زیادو کەم ناکرێت)، {ر ق م} (٩)

﴿وَيۡلٞ﴾ : وەیل، تیاچوون، هاوار، سزا. {و ی ل}

﴿يَوۡمَئِذٖ﴾ : لەو ڕۆژەدا. {ی و م}

﴿لِّلۡمُكَذِّبِينَ﴾ : بۆ بەدرۆدانەران، بۆ نکۆڵیکاران. {ك ذ ب} (١٠)

﴿ٱلَّذِينَ﴾ : ئەوانەی کە.

﴿يُكَذِّبُونَ﴾ : بێباوەڕ بوون، بەدرۆیان دەزانی. [بەدرۆ دەزانن]. {ك ذ ب}

﴿بِيَوۡمِ﴾ : بە ڕۆژ(ی). {ی و م}

﴿ٱلدِّينِ﴾ : پاداشت و سزاکە. {د ی ن} (١١)

﴿وَ﴾ : و.

﴿مَا﴾ : نا.

﴿يُكَذِّبُ﴾ : مَا يُكَذِّبُ: بێباوەڕ نابێت، بەدرۆ دانانێت، نکۆڵی ناکات. {ك ذ ب}

﴿بِهِۦٓ﴾ : پێی، بەو.

﴿إِلَّا﴾ : مەگەر ، جگەلە.

﴿كُلُّ﴾ : هەر. {ك ل ل}

﴿مُعۡتَدٍ﴾ : دەستدرێژیکەر(ی)، سنوور بەزێن(ی). {ع د و}

﴿أَثِيمٍ﴾ : تاوانبار. {ء ث م} (١٢)

﴿إِذَا﴾ : هەرکاتێک.

﴿تُتۡلَىٰ﴾ : بخوێندرێتەوە. [دەخوێندرێتەوە]. {ت ل و}

﴿عَلَيۡهِ﴾ : بەسەری(دا).

﴿ءَايَٰتُنَا﴾ : نیشانانمان. {ء ی ی}

﴿قَالَ﴾ : دەڵێت. [گووتی]. {ق و ل}

﴿أَسَٰطِيرُ﴾ : ئەفسانەکان(ی). (کۆی: أُسْطُورَةٌ وَإِسْطَارٌ). {س ط ر}

﴿ٱلۡأَوَّلِينَ﴾ : پێشینەکان(ە)، پێشووەکان(ە). {ء و ل} (١٣)

﴿كَلَّاۖ﴾ : نەخێر. {ك ل ل}

﴿بَلۡۜ﴾ : بەڵکو.

﴿رَانَ﴾ : مۆرکراوە، دایگرتووە، داپۆشیوە. ژەنگی پەیداکردووە. {ر ی ن}

﴿عَلَىٰ﴾ : لەسەر.

﴿قُلُوبِهِم﴾ : دڵانیان. {ق ل ب}

﴿مَّا﴾ : ئەوەی کە.

﴿كَانُواْ﴾ : ئەوان لە ڕابردوودا. {ك و ن}

﴿يَكۡسِبُونَ﴾ : بەدەستیان دەهێنا، دەیان کرد. [بەدەست دەهێنن]. {ك س ب} (١٤)

﴿كَلَّآ﴾ : نەخێر. {ك ل ل}

﴿إِنَّهُمۡ﴾ : بێگومان ئەوان.

﴿عَن﴾ : لە.

﴿رَّبِّهِمۡ﴾ : پەروەردگاریان. {ر ب ب}

﴿يَوۡمَئِذٖ﴾ : لەو ڕۆژەدا. {ی و م}

﴿لَّمَحۡجُوبُونَ﴾ : بەڕاستی بێبەش بووان(ن)، بەڕاستی دابڕاوان(ن). {ح ج ب} (١٥)

﴿ثُمَّ﴾ : پاشان.

﴿إِنَّهُمۡ﴾ : بێگومان ئەوان.

﴿لَصَالُواْ﴾ : بەڕاستی چوونەناوان و سوتێنراوان(ن). {ص ل ی}

﴿ٱلۡجَحِيمِ﴾ : (لە) دۆزەخ(دا). {ج ح م} (١٦)

﴿ثُمَّ﴾ : پاشان.

﴿يُقَالُ﴾ : دەگووترێت. {ق و ل}

﴿هَٰذَا﴾ : ئەوە.

﴿ٱلَّذِي﴾ : ئەوەیە کە.

﴿كُنتُم﴾ : ئێوە لە ڕابردوودا. [بوون]. {ك و ن}

﴿بِهِۦ﴾ : پێی.

﴿تُكَذِّبُونَ﴾ : بێباوەڕ بوون، بەدرۆیان دەزانی. [بەدرۆ دەزانن]. {ك ذ ب} ١٧

﴿كَلَّآ﴾ : نەخێر. {ك ل ل}

﴿إِنَّ﴾ : بێگومان.

﴿كِتَٰبَ﴾ : نوسراو(ی)، تۆمار(ی)، نامە(ی). {ک ت ب}

﴿ٱلۡأَبۡرَارِ﴾ : چاکەکارەکان. {ب ر ر}

﴿لَفِي﴾ : بەڕاستی لەناو.

﴿عِلِّيِّينَ﴾ : عیلیین(دایە)، زۆر بەرو بڵند(دایە). {ع ل و} ١٨

﴿وَ﴾ : و.

﴿مَآ﴾ : چی. نا.

﴿أَدۡرَىٰكَ﴾ : وایلێکردووی بزانی. (مَا أدۡرَىٰكَ: نازانی. چووزانی). {د ر ی}

﴿مَا﴾ : چییە؟.

﴿عِلِّيُّونَ﴾ : عیلییون، زۆر بەرو بڵند. {ع ل و} ١٩

﴿كِتَٰبٌ﴾ : نوسراوێک(ی)، تۆمارێک(ی). {ک ت ب}

﴿مَّرۡقُومٞ﴾ : نیشانەدار کراو(ە)، سەرمۆر کراو (زیادو کەم ناکرێت)، {ر ق م} ٢٠

﴿يَشۡهَدُهُ﴾ : لای ئامادە دەبن، دەیبینن. {ش ه د}

﴿ٱلۡمُقَرَّبُونَ﴾ : نزیکخراوەکان. {ق ر ب} ٢١

﴿إِنَّ﴾ : بێگومان.

﴿ٱلۡأَبۡرَارَ﴾ : چاکەکارەکان. {ب ر ر}

﴿لَفِي﴾ : بەڕاستی لە ناو.

﴿نَعِيمٍ﴾ : نازونیعمەت(دان). {ن ع م} ٢٢

﴿عَلَى﴾ : لەسەر.

﴿ٱلۡأَرَآئِكِ﴾ : تەخت گەلێک، قەنەفەکان. (کۆی: أَرِيكَةٌ) {ء ر ك}

﴿يَنظُرُونَ﴾ : دەڕوانن، سەیر دەکەن. {ن ظ ر} ٢٣

﴿تَعۡرِفُ﴾ : دەناسییەوە، دەبینیت، دەزانی. {ع ر ف}

﴿فِي﴾ : لە.

﴿وُجُوهِهِمۡ﴾ : ڕووخسارانیان(دا)، ڕروویان(دا). {و ج ه}

﴿نَضۡرَةَ﴾ : گەشاوەیی(و)، جوانی(و). {ن ض ر}

﴿ٱلنَّعِيمِ﴾ : نازو نیعمەت. {ن ع م} ٢٤

﴿يُسۡقَوۡنَ﴾ : پێیان دەنۆشرێت، ئاودەدرێت. {س ق ی}

﴿مِن﴾ : لە.

﴿رَّحِيقٖ﴾ : چاکترین شەراب (ی). {ر ح ق}

﴿مَّخۡتُومٍ﴾ : سەرمۆرکراو، دەستکاری نەکراو و تایبەت. {خ ت م} ٢٥

﴿خِتَٰمُهُۥ﴾ : کۆتاییەکەی، مۆرەکەی (سەرەکەی). {خ ت م}

﴿مِسۡكٞ﴾ : میسک(ە). {م س ك}

﴿وَ﴾ : و.

﴿فِي﴾ : لە.

﴿ذَٰلِكَ﴾ : ئەوە(دا).

﴿فَلۡيَتَنَافَسِ﴾ : جا با پێشبڕکێ بکات، جا با مونافەسە بکات، جا با کێبڕکێ بکات. {ن ف س}

﴿ٱلۡمُتَنَٰفِسُونَ﴾ : پێشبڕکێکارەکان، مونافەسەکارەکان، کێبڕکێکارەکان. {ن ف س} ٢٦

﴿وَ﴾ : و.

﴿مِزَاجُهُۥ﴾ : تێکەڵەکەی، ئاوێتەکەی. {م ز ج}

﴿مِن﴾ : لە.

﴿تَسۡنِيمٍ﴾ : تەسنیم(ە). {س ن م} ٢٧

﴿عَيۡنٗا﴾ : کانیاوێک(ە)، سەرچاوەیەک(ە). {ع ی ن}

﴿يَشۡرَبُ﴾ : دەخواتەوە. {ش ر ب}

﴿بِهَا﴾ : لێی.

﴿ٱلۡمُقَرَّبُونَ﴾ : نزیکخراوەکان. {ق ر ب} ﴿٢٨﴾

﴿إِنَّ﴾ : بێگومان.

﴿ٱلَّذِينَ﴾ : ئەوانەی کە.

﴿أَجۡرَمُواْ﴾ : تاوانیان کرد. {ج ر م}

﴿كَانُواْ﴾ : ئەوان لە ڕابردوودا. {ك و ن}

﴿مِنَ﴾ : بە.

﴿ٱلَّذِينَ﴾ : ئەوانەی کە.

﴿ءَامَنُواْ﴾ : باوەڕیان هێناوە. {ء م ن}

﴿يَضۡحَكُونَ﴾ : پێدەکەنین. [ئەوان پێدەکەنن]. {ض ح ك} ﴿٢٩﴾

﴿وَ﴾ : و.

﴿إِذَا﴾ : هەرکات، کاتێک.

﴿مَرُّواْ﴾ : تێپەڕیبان، تێپەڕ بوونایە، ڕابووردبان. [تێپەڕین]. {م ر ر}

﴿بِهِمۡ﴾ : بەلای ئەواندا.

﴿يَتَغَامَزُونَ﴾ : چاویان لە یەکتر دادەگرت، بە ئیشارەتی چاو گاڵتەیان دەکرد. [چاو دادەگرن]. {غ م ز} ﴿٣٠﴾

﴿وَ﴾ : و.

﴿إِذَا﴾ : هەرکات، کاتێک.

﴿ٱنقَلَبُوٓاْ﴾ : دەگەڕانەوە. [گەڕانەوە]. {ق ل ب}

﴿إِلَىٰٓ﴾ : بۆلای.

﴿أَهۡلِهِمُ﴾ : کەس و کاریان، خزمانیان. {ء ه ل}

﴿ٱنقَلَبُواْ﴾ : دەگەڕانەوە. [گەڕانەوە]. {ق ل ب}

﴿فَكِهِينَ﴾ : خۆشحال و شادومانان(ە). گاڵتەجاڕانان(ە). {ف ك ه} ﴿٣١﴾

﴿وَ﴾ : و.

﴿إِذَا﴾ : هەرکات، کاتێک.

﴿رَأَوۡهُمۡ﴾ : بیانبینیت. [بینییان، بینینیان]. {ر ء ی}

﴿قَالُوٓاْ﴾ : دەیان گووت. [گووتیان]. {ق و ل}

﴿إِنَّ﴾ : بێگومان.

﴿هَٰٓؤُلَآءِ﴾ : ئەوانە.

﴿لَضَآلُّونَ﴾ : بەڕاستی گومڕایان(ن). {ض ل ل} ﴿٣٢﴾

﴿وَ﴾ : لە حاڵێکدا، لە کاتێکدا.

﴿مَآ﴾ : نا.

﴿أُرۡسِلُواْ﴾ : نەنێردراون. {ر س ل}

﴿عَلَيۡهِمۡ﴾ : بەسەریان(ەوە).

﴿حَٰفِظِينَ﴾ : پارێزکاران، چاودێریکاران. {ح ف ظ} ﴿٣٣﴾

﴿فَٱلۡيَوۡمَ﴾ : جا ئەمڕۆ. {ی و م}

﴿ٱلَّذِينَ﴾ : ئەوانەی کە.

﴿ءَامَنُواْ﴾ : باوەڕیان هێناوە. {ء م ن}

﴿مِنَ﴾ : بە.

﴿ٱلۡكُفَّارِ﴾ : بێباوەڕەکان. {ك ف ر}

﴿يَضۡحَكُونَ﴾ : پێدەکەنن. {ض ح ك} ﴿٣٤﴾

﴿عَلَى﴾ : لەسەر.

﴿ٱلۡأَرَآئِكِ﴾ : تەخت گەلێک، تەختان، قەنەفەکان. (کۆی: أَرِيكَةٌ) {ء ر ك}

﴿يَنظُرُونَ﴾ : دەڕوانن، سەیر دەکەن، تەماشا دەکەن. {ن ظ ر} ﴿٣٥﴾

﴿هَلۡ﴾ : ئایە.

﴿ثُوِّبَ﴾ : پاداشت(یان) دراوە؟. {ث و ب}

﴿ٱلۡكُفَّارُ﴾ : بێباوەڕەکان. {ك ف ر}

﴿مَا﴾ : ئەوەی کە.

﴿كَانُواْ﴾ : ئەوان لە ڕابردوودا. {ك و ن}

﴿يَفۡعَلُونَ﴾ : دەیان کرد. [دەکەن]. {ف ع ل} ﴿٣٦﴾

﴿إِذَا﴾ : هەرکات، کاتێک.

﴿ٱلسَّمَآءُ﴾ : ئاسمان. {س م و}

﴿ٱنشَقَّتۡ﴾: پارچە پاچە بوو، لەت لەت بوو. {ش ق ق} ①

﴿وَ﴾: و.

﴿أَذِنَتۡ﴾: گوێی گرت، گوێڕایەڵ بوو، فەرمابەری کرد. [مۆڵەتی وەرگرت]. {ء ذ ن}

﴿لِرَبِّهَا﴾: بۆ پەروەردگاری. {ر ب ب}

﴿وَ﴾: و.

﴿حُقَّتۡ﴾: پێویستکراوە. {ح ق ق} ②

﴿وَ﴾: و.

﴿إِذَا﴾: هەرکات، کاتێک.

﴿ٱلۡأَرۡضُ﴾: زەوی. {ء ر ض}

﴿مُدَّتۡ﴾: ڕاکێشرا، پان ڕاخرا. {م د د} ③

﴿وَ﴾: و.

﴿أَلۡقَتۡ﴾: فڕێیدا، هەڵیدا. {ل ق ی}

﴿مَا﴾: ئەوەی کە، هەرچی.

﴿فِيهَا﴾: تێیدا(یە).

﴿وَ﴾: و.

﴿تَخَلَّتۡ﴾: بەتاڵ بوو، خاڵی بوو. {خ ل و} ④

﴿وَ﴾: و.

﴿أَذِنَتۡ﴾: گوێی گرت، گوێڕایەڵ بوو، فەرمابەری کرد. [مۆڵەتی وەرگرت]. {ء ذ ن}

﴿لِرَبِّهَا﴾: بۆ پەروەردگاری. {ر ب ب}

﴿وَ﴾: و.

﴿حُقَّتۡ﴾: پێویستکراوە. {ح ق ق} ⑤

﴿يَٰٓأَيُّهَا﴾: ئەی ئێوە، هۆ ئێوە.

﴿ٱلۡإِنسَٰنُ﴾: ئینسان، مرۆڤ. {ء ن س}

﴿إِنَّكَ﴾: بێگومان تۆ.

﴿كَادِحٌ﴾: ڕەنجدەر(ی)، ماندوو(ی)، تەقەڵاکەر(ی)، کۆششکار(ی). هەوڵدەر(ی). {ك د ح}

﴿إِلَىٰ﴾: بۆلای.

﴿رَبِّكَ﴾: پەروەردگارت. {ر ب ب}

﴿كَدۡحًا﴾: (بە) ڕەنجدانێک، (بە) ماندووبوون. {ك د ح}

﴿فَمُلَٰقِيهِ﴾: جا گەیشتوو پێی، (جا پێی دەگاتەوە،دەبێتە بینەری کردەوەکانی)). {ل ق ی} ⑥

﴿فَأَمَّا﴾: جا لەبارەی.

﴿مَنۡ﴾: ئەوەکەی کە.

﴿أُوتِيَ﴾: پێیدرا. {ء ت ی}

﴿كِتَٰبَهُۥ﴾: نوسراوەکەی، تۆمارەکەی، نامەکەی. {ک ت ب}

﴿بِيَمِينِهِۦ﴾: بە دەستی ڕاستی. {ی م ن} ⑦

﴿فَسَوۡفَ﴾: ئەوا بەوزووانە.

﴿يُحَاسَبُ﴾: لێپرسینەوە لەگەڵ دەکرێ. {ح س ب}

﴿حِسَابًا﴾: (بە) لێپرسینەوەیەک(ی). {ح س ب}

﴿يَسِيرًا﴾: ئاسان. {ی س ر} ⑧

﴿وَ﴾: و.

﴿يَنقَلِبُ﴾: دەگەڕێتەوە. {ق ل ب}

﴿إِلَىٰٓ﴾: بۆلای.

﴿أَهۡلِهِۦ﴾: کەس و کاری. {ء ه ل}

﴿مَسۡرُورًا﴾: دڵخۆش(انە). {س ر ر} ⑨

﴿وَ﴾: و.

﴿أَمَّا﴾: لەبارەی.

﴿مَنۡ﴾: ئەوەی کە.

﴿أُوتِيَ﴾: پێیدراوە. {ء ت ی}

﴿كِتَٰبَهُۥ﴾: تۆمارەکەی، پەرتووکەکەی، نوسراوەکەی. {ک ت ب}

﴿وَرَآءَ﴾: پشت، پاش. {و ر ء}

﴿ظَهۡرِهِۦ﴾: پشتی، له‌ پشتیه‌وه‌. {ظ ه ر} ١٠

﴿فَسَوۡفَ﴾: جا به‌ زووی.

﴿يَدۡعُواْ﴾: بانگ ده‌كات. {د ع و}

﴿ثُبُورٗا﴾: مردن، له‌به‌ین چوون. {ث ب ر} ١١

﴿وَ﴾: و.

﴿يَصۡلَىٰ﴾: ده‌چێته‌ ناوی و ده‌سوتێت. {ص ل ی}

﴿سَعِيرًا﴾: (له‌) ئاگری بڵێسه‌دار. {س ع ر} ١٢

﴿إِنَّهُۥ﴾: بێگومان ئه‌و.

﴿كَانَ﴾: بوو. {ك و ن}

﴿فِيٓ﴾: له‌ناو.

﴿أَهۡلِهِۦ﴾: که‌س و كاری(دا). {ء ه ل}

﴿مَسۡرُورًا﴾: شادومان، دڵخۆش. {س ر ر} ١٣

﴿إِنَّهُۥ﴾: بێگومان ئه‌و.

﴿ظَنَّ﴾: پێیوابوو، وای گومان ده‌برد. {ظ ن ن}

﴿أَن﴾: كه‌.

﴿لَّن﴾: نا.

﴿يَحُورَ﴾: لَّن يَحُورَ: ناگه‌ڕێته‌وه‌. {ح و ر} ١٤

﴿بَلَىٰٓۚ﴾: با.

﴿إِنَّ﴾: بێگومان.

﴿رَبَّهُۥ﴾: په‌روه‌ردگاری. {ر ب ب}

﴿كَانَ﴾: بوو. {ك و ن}

﴿بِهِۦ﴾: پێی، به‌و.

﴿بَصِيرٗا﴾: بینه‌ر. {ب ص ر} ١٥

﴿فَلَآ﴾: به‌ڵام نه‌خێر. نا.

﴿أُقۡسِمُ﴾: سوێند ده‌خۆم. (فَلَآ أُقۡسِمُ: جا سوێند ناخۆم). {ق س م}

﴿بِٱلشَّفَقِ﴾: به‌ زه‌رده‌په‌ڕ، به‌ سووراى ئاسمان له‌ كاتی خۆرئاوابووندا.

{ش ف ق} ١٦

﴿وَ﴾: سوێند به‌.

﴿ٱلَّيۡلِ﴾: شه‌و. {ل ی ل}

﴿وَ﴾: و.

﴿مَا﴾: ئه‌وه‌ی كه‌.

﴿وَسَقَ﴾: كۆی ده‌كاته‌وه‌، ده‌یگرێته‌ خۆی. [كۆی كردۆته‌وه‌]. {و س ق}

١٧

﴿وَ﴾: سوێند به‌.

﴿ٱلۡقَمَرِ﴾: مانگ. {ق م ر}

﴿إِذَا﴾: كاتێ.

﴿ٱتَّسَقَ﴾: كامل و ته‌واو بوو، پڕ بوو، (مانگ كاتێک ده‌بێته‌ ١٤ شه‌و و ڕووناكیه‌كه‌ی به‌ده‌وریدا پرده‌بێت و خه‌رمانه‌ دروست ده‌كات). {و س ق}

١٨

﴿لَتَرۡكَبُنَّ﴾: به‌ڕاستی بێگومان سوار ده‌بن. {ر ك ب}

﴿طَبَقًا﴾: چین، ته‌به‌ق. {ط ب ق}

﴿عَن﴾: له‌(دوا)، بۆ.

﴿طَبَقٖ﴾: چین، ته‌به‌ق. {ط ب ق} ١٩

﴿فَمَا﴾: جا چییه‌.

﴿لَهُمۡ﴾: بۆیان. (فَمَا لَهُمۡ: ئه‌وه‌ چییانه‌ ئه‌وان؟).

﴿لَا﴾: نا.

﴿يُؤۡمِنُونَ﴾: لَا يُؤۡمِنُونَ: باوه‌ڕ ناهێنن. {ء م ن} ٢٠

﴿وَ﴾: و.

﴿إِذَا﴾: كاتێک.

﴿قُرِئَ﴾: خوێندرایه‌وه‌. {ق ر ء}

﴿عَلَيۡهِمُ﴾: به‌سه‌ریان(دا).

﴿ٱلۡقُرۡءَانُ﴾: قورئان. {ق ر ء}

﴿لَا﴾: نا.

﴿يَسۡجُدُونَ۩﴾: لَا يَسۡجُدُونَ ۩: کڕنووش نابەن، سوژدە نابەن. {س ج د} ㉑

﴿بَلِ﴾: بەڵکو.

﴿ٱلَّذِينَ﴾: ئەوانەی کە.

﴿كَفَرُواْ﴾: بێباوەڕ بوون. {ك ف ر}

﴿يُكَذِّبُونَ﴾: بە درۆ دەزانن. {ك ذ ب} ㉒

﴿وَ﴾: و.

﴿ٱللَّهُ﴾: الله. {ء ل ه}

﴿أَعۡلَمُ﴾: زاناتر(ە). {ع ل م}

﴿بِمَا﴾: بەوەی کە.

﴿يُوعُونَ﴾: بەنهێنی کۆی دەکەنەوە، دەشارنەوە. {و ع ی} ㉓

﴿فَبَشِّرۡهُم﴾: جا مژدەیان پێ بدە {ب ش ر}

﴿بِعَذَابٍ﴾: بە سزایەک(ی). {ع ذ ب}

﴿أَلِيمٍ﴾: بە ئێش، سەخت، بەسوێ. {ء ل م} ㉔

﴿إِلَّا﴾: جگەلە.

﴿ٱلَّذِينَ﴾: ئەوانەی کە.

﴿ءَامَنُواْ﴾: باوەڕیان هێناوە. {ء م ن}

﴿وَ﴾: و.

﴿عَمِلُواْ﴾: کردوویانە، ئەنجامیان داوە. {ع م ل}

﴿ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾: کردەوە چاکەکان. {ص ل ح}

﴿لَهُمۡ﴾: بۆ ئەوان(هەیە)، هەیانە.

﴿أَجۡرٌ﴾: پاداشتێک(ی). {ء ج ر}

﴿غَيۡرُ﴾: بێ. {غ ی ر}

﴿مَمۡنُونِۭ﴾: پچڕاو، بڕانەوە. {م ن ن} ㉕

﴿وَ﴾: سوێند بە.

﴿ٱلسَّمَآءِ﴾: ئاسمان(ی). {س م و}

﴿ذَاتِ﴾: خاوەن.

﴿ٱلۡبُرُوجِ﴾: بورجەکان، ئەستێرەکان. [قەڵاکان، کۆشکەکان، شوێنی هاتووچۆی خۆر و مانگ وئەستێرەکان]. (کۆی: بُرۡجٌ). {ب ر ج} ①

﴿وَ﴾: سوێند بە.

﴿ٱلۡيَوۡمِ﴾: ڕۆژ(ی). {ی و م}

﴿ٱلۡمَوۡعُودِ﴾: بەڵێندراو. {و ع د} ②

﴿وَ﴾: سوێند بە.

﴿شَاهِدٍ﴾: بینەر. {ش ه د}

﴿وَ﴾: و.

﴿مَشۡهُودٍ﴾: بینراو. {ش ه د} ③

﴿قُتِلَ﴾: بە کوشت بچن. [کوژرا]. {ق ت ل}

﴿أَصۡحَٰبُ﴾: هاوەڵان(ی). {ص ح ب}

﴿ٱلۡأُخۡدُودِ﴾: چاڵەکە، خەندەقەکە. (أَصۡحَٰبُ ٱلۡأُخۡدُودِ: ئەوانەی چاڵیان هەڵکەند و ئیماندارانیان خستە ناوی). {خ د د} ④

﴿ٱلنَّارِ﴾: ئاگر(ی). {ن و ر}

﴿ذَاتِ﴾: خاوەن.

﴿ٱلۡوَقُودِ﴾: سوتەمەنیی. {و ق د} ⑤

﴿إِذۡ﴾: کاتێک.

﴿هُمۡ﴾: ئەوان.

﴿عَلَيۡهَا﴾: لەسەری (لە کەنارو قەراغەکانی چاڵەکە).

﴿قُعُودٌ﴾: دانیشتوان(بوون). (کۆی: قَاعِدٌ). {ق ع د} ⑥

﴿وَ﴾: لە کاتێکدا، لە حاڵێکدا.

﴿هُمۡ﴾: ئەوان.

﴿عَلَىٰ﴾: لەسەر.

﴿مَا﴾: ئەوەی کە.

﴿يَفۡعَلُونَ﴾: دەیان کرد. [دەیکەن]. {ف ع ل}

﴿بِٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾: بە بڕوادارەکان، بە ئیماندارەکان. {ء م ن}

﴿شُهُودٌ﴾ : ئاماده بووان(بوون). بینەران (بوون). (کۆی: شَاهِدٌ). {ش هـ د} ⑦

﴿وَ﴾ : و.

﴿مَا﴾ : نا.

﴿نَقَمُواْ﴾ : مَا نَقَمُوا: بە عەیبیان نەگرت، ڕەخنەیان نەگرت. {ن ق م}

﴿مِنۡهُمۡ﴾ : لێیان، لەوان (لە ئیماندااران).

﴿إِلَّآ﴾ : تەنها (ئەوەنەبێ).

﴿أَن﴾ : کە

﴿يُؤۡمِنُواْ﴾ : باوەڕیان هێنابوو. {ء م ن}

﴿بِٱللَّهِ﴾ : بە الله، خوای پەروەردگاری. {ء ل ه}

﴿ٱلۡعَزِيزِ﴾ : زاڵ(ی)، باڵادەست(ی). {ع ز ز}

﴿ٱلۡحَمِيدِ﴾ : ستایشکراو، سوپاسکراو. {ح م د} ⑧

﴿ٱلَّذِي﴾ : کە.

﴿لَهُۥ﴾ : بۆ ئەوە.

﴿مُلۡكُ﴾ : موڵک و دەسەڵات(ی). {م ل ك}

﴿ٱلسَّمَٰوَٰتِ﴾ : ئاسمانەکان. {س م و}

﴿وَ﴾ : و.

﴿ٱلۡأَرۡضِ﴾ : زەوی. {ء ر ض}

﴿وَ﴾ : و.

﴿ٱللَّهُ﴾ : الله، پەروەردگار {ء ل ه}

﴿عَلَىٰ﴾ : لەسەر.

﴿كُلِّ﴾ : هەموو. {ك ل ل}

﴿شَيۡءٖ﴾ : شتێک. {ش ی ء}

﴿شَهِيدٌ﴾ : چاودێر(ە)، ئاگادار(ە). {ش هـ د} ⑨

﴿إِنَّ﴾ : بێگومان.

﴿ٱلَّذِينَ﴾ : ئەوانەی کە.

﴿فَتَنُواْ﴾ : چەوساندیانەوە، ئازاریاندا. {ف ت ن}

﴿ٱلۡمُؤۡمِنِينَ﴾ : پیاوانی باوەڕدار. {ء م ن}

﴿وَ﴾ : و

﴿ٱلۡمُؤۡمِنَٰتِ﴾ : ئافرەتانی باوەڕدار. {ء م ن}

﴿ثُمَّ﴾ : پاشان.

﴿لَمۡ﴾ : نا.

﴿يَتُوبُواْ﴾ : لَمۡ يَتُوبُوا: نەگەڕانەوە، تەوبەیان نەکرد، پەشیمان نەبوونەوە. {ت و ب}

﴿فَلَهُمۡ﴾ : ئەوا بۆیان هەیە.

﴿عَذَابُ﴾ : سزا(ی)، ئازار(ی). {ع ذ ب}

﴿جَهَنَّمَ﴾ : جەهەننەم، دۆزەخ. {جَهَنَّمُ}

﴿وَ﴾ : و.

﴿لَهُمۡ﴾ : بۆیان هەیە.

﴿عَذَابُ﴾ : سزا(ی)، ئازار(ی). {ع ذ ب}

﴿ٱلۡحَرِيقِ﴾ : سوتێنەر. {ح ر ق} ⑩

﴿إِنَّ﴾ : بێگومان.

﴿ٱلَّذِينَ﴾ : ئەوانەی کە.

﴿ءَامَنُواْ﴾ : باوەڕیان هێناوە. {ء م ن}

﴿وَ﴾ : و.

﴿عَمِلُواْ﴾ : ئەنجامیان داوە، کردوویانە. {ع م ل}

﴿ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ : کردەوە چاکەکان. {ص ل ح}

﴿لَهُمۡ﴾ : بۆیان هەیە.

﴿جَنَّٰتٌ﴾ : بەهەشتانێک، باخاتێک، باخ و باخاتێک. {ج ن ن}

﴿تَجۡرِي﴾ : دەڕوات. {ج ر ی}

﴿مِن﴾ : لە.

﴿تَحۡتِهَا﴾ : ژێری(یان)، بنی(یان). {ت ح ت}

﴿ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ : ڕووبارەکان. (کۆی: نَهَرٌ). {ن هـ ر}

﴿ذَٰلِكَ﴾ : ئەوە.

﴿ٱلۡفَوۡزُ﴾: سەركەوتن(ێكى). {ف و ز}

﴿ٱلۡكَبِيرُ﴾: گەورە. {ك ب ر} (١١)

﴿إِنَّ﴾: بگومان.

﴿بَطۡشَ﴾: گرتن(ى)، زەبر(ى)، تۆڵەسەندنەوە(ى). {ب ط ش}

﴿رَبِّكَ﴾: پەروەردگارت. {ر ب ب}

﴿لَشَدِيدٌ﴾: بەڕاستى توند(ە). {ش د د} (١٢)

﴿إِنَّهُۥ﴾: بێگومان ئەو.

﴿هُوَ﴾: [ئەو].

﴿يُبۡدِئُ﴾: دەست پێدەكات، بەديدەهێنێت لەسەرەتاوە. {ب د ء}

﴿وَ﴾: و.

﴿يُعِيدُ﴾: دەگەڕێنێتەوە، زيندوويان دەكاتەوە. {ع و د} (١٣)

﴿وَ﴾: و.

﴿هُوَ﴾: ئەو.

﴿ٱلۡغَفُورُ﴾: لێبووردە(ى). {غ ف ر}

﴿ٱلۡوَدُودُ﴾: ميهرەبان(ە)، بەسۆز(ە)، خۆشەويست(ە). {و د د} (١٤)

﴿ذُو﴾: خاوەن.

﴿ٱلۡعَرۡشِ﴾: عەرش(ى)، تەخت(ى). {ع ر ش}

﴿ٱلۡمَجِيدُ﴾: پايەدار(ە)، شكۆدار(ە). {م ج د} (١٥)

﴿فَعَّالٞ﴾: زۆر ئەنجامدەر(ە). {ف ع ل}

﴿لِّمَا﴾: بۆ ئەوەى كە.

﴿يُرِيدُ﴾: دەيهەوێت. {ر و د} (١٦)

﴿هَلۡ﴾: ئايە.

﴿أَتَىٰكَ﴾: بۆت هاتووە. {ء ت ى}

﴿حَدِيثُ﴾: باس و خواس، هەواڵ، چيرۆك. {ح د ث}

﴿ٱلۡجُنُودِ﴾: لەشكرەكە(ى)، سوپاكە(ى)، سەربازەكان(ى). {ج ن د} (١٧)

﴿فِرۡعَوۡنَ﴾: فيرعەون. {ف ر ع}

﴿وَ﴾: و.

﴿ثَمُودَ﴾: سەموود. {ث م د} (١٨)

﴿بَلِ﴾: بەڵكو.

﴿ٱلَّذِينَ﴾: ئەوانەى كە.

﴿كَفَرُواْ﴾: بێباوەڕ بوون. {ك ف ر}

﴿فِي﴾: لە.

﴿تَكۡذِيبٖ﴾: بەدرۆدانان(دا). {ك ذ ب} (١٩)

﴿وَ﴾: و.

﴿ٱللَّهُ﴾: الله. {ء ل ه}

﴿مِن﴾: لە.

﴿وَرَآئِهِم﴾: پشتيان(ەوە). {و ر ء}

﴿مُّحِيطُۢ﴾: دەورەدەر(ە). {ح و ط} (٢٠)

﴿بَلۡ﴾: بەڵكو.

﴿هُوَ﴾: ئەوە.

﴿قُرۡءَانٞ﴾: خوێندراوەيەك(ى). {ق ر ء}

﴿مَّجِيدٞ﴾: زۆر شكۆدار(ە). {م ج د} (٢١)

﴿فِي﴾: لە.

﴿لَوۡحٖ﴾: لەوحێك(ى)، تەختێك(ى). {ل و ح}

﴿مَّحۡفُوظِۭ﴾: پارێزراو(دايە). {ح ف ظ} (٢٢)

﴿وَ﴾: سوێند بە.

﴿ٱلسَّمَآءِ﴾: ئاسمان. {س م و}

﴿وَ﴾: و.

﴿ٱلطَّارِقِ﴾: طاريق. {ط ر ق} (١)

﴿وَ﴾: و.

﴿مَآ﴾: چى. نا.

﴿أَدۡرَىٰكَ﴾: وايلێكردووى بزانى. (مَآ أَدۡرَىٰكَ: نازانى. چووزانى). {د ر ى}

﴿مَا﴾: چييە؟.

﴿ٱلطَّارِقُ﴾ : طاریق. {ط ر ق} ②

﴿ٱلنَّجۡمُ﴾ : ئەستێرە(یەکی). {ن ج م}

﴿ٱلثَّاقِبُ﴾ : کونکەر(ە)، تیشکدەر(ە)، درەوشاوە(یە). (تیشکدەرێک کە تیشکەکەی بەر هەرشتێک بکەوێت کونی دەکات). {ث ق ب} ③

﴿إِن﴾ : نییە.

﴿كُلُّ﴾ : هیچ. {ك ل ل}

﴿نَفۡسٍ﴾ : نەفسێک. {ن ف س}

﴿لَّمَّا﴾ : مەگەر.

﴿عَلَيۡهَا﴾ : لەسەریەتی.

﴿حَافِظٌ﴾ : چاودێرێک، پارێزەرێک. {ح ف ظ} ④

﴿فَلۡيَنظُرِ﴾ : جا با سەیر بکات، دەی با بڕوانێت. {ن ظ ر}

﴿ٱلۡإِنسَٰنُ﴾ : ئینسان، مرۆڤ. {ء ن س}

﴿مِمَّ﴾ : لە چی.

﴿خُلِقَ﴾ : دروستکراوە. [دروستکرا]. {خ ل ق} ⑤

﴿خُلِقَ﴾ : دروستکراوە. [دروستکرا]. {خ ل ق}

﴿مِن﴾ : لە.

﴿مَّآءٖ﴾ : ئاوێک(ی). {م و ه}

﴿دَافِقٖ﴾ : دەرپەڕیوو، بەخوور ڕژاو. {د ف ق} ⑥

﴿يَخۡرُجُ﴾ : دەردەچێت. {خ ر ج}

﴿مِنۢ﴾ : لە.

﴿بَيۡنِ﴾ : نێوان. {ب ی ن}

﴿ٱلصُّلۡبِ﴾ : بڕبڕەی پشت. {ص ل ب}

﴿وَ﴾ : و.

﴿ٱلتَّرَآئِبِ﴾ : ئێسکەکانی پەراسوو. (کۆی: تَرِيبَةٌ). {ت ر ب} ⑦

﴿إِنَّهُۥ﴾ : بێگومان ئەو.

﴿عَلَىٰ﴾ : لەسەر.

﴿رَجۡعِهِۦ﴾ : گەڕاندنەوەی. {ر ج ع}

﴿لَقَادِرٞ﴾ : بەڕاستی توانا(یە). {ق د ر} ⑧

﴿يَوۡمَ﴾ : ڕۆژ(ێ). {ی و م}

﴿تُبۡلَى﴾ : ئاشکرا دەکرێت. {ب ل و}

﴿ٱلسَّرَآئِرُ﴾ : نهێنیەکان. (کۆی: سَرِيرَةٌ). {س ر ر} ⑨

﴿فَمَا﴾ : جا نییە.

﴿لَهُۥ﴾ : بۆی، بۆ ئەو.

﴿مِن﴾ : لە، هیچ.

﴿قُوَّةٖ﴾ : هێزێک. {ق و ی}

﴿وَ﴾ : و.

﴿لَا﴾ : نە.

﴿نَاصِرٖ﴾ : یارمەتیدەرێک، سەرخەرێک. {ن ص ر} ⑩

﴿وَ﴾ : سوێند بە.

﴿ٱلسَّمَآءِ﴾ : ئاسمان(ی). {س م و}

﴿ذَاتِ﴾ : خاوەن.

﴿ٱلرَّجۡعِ﴾ : گەڕاندنەوە، گەڕێنەرەوە. (باران، سوود). {ر ج ع} ⑪

﴿وَ﴾ : سوێند بە.

﴿ٱلۡأَرۡضِ﴾ : زەوی(ی). {ء ر ض}

﴿ذَاتِ﴾ : خاوەن.

﴿ٱلصَّدۡعِ﴾ : درزو کەلێن، قڵش. {ص د ع} ⑫

﴿إِنَّهُۥ﴾ : بێگومان ئەوە.

﴿لَقَوۡلٞ﴾ : بەڕاستی گووتەیەک(ی)، بەڕاستی قسەیەک(ی)، بەڕاستی فەرمایشتێک(ی). {ق و ل}

﴿فَصۡلٞ﴾ : جیاکەرەوە(یە). {ف ص ل} ⑬

﴿وَ﴾ : و.

﴿مَا﴾ : نییە.

﴿هُوَ﴾ : ئەو.

﴿بِٱلۡهَزۡلِ﴾ : بۆ گاڵتە، بۆ یاری و گمە. {ه ز ل} ⑭

﴿إِنَّهُمْ﴾ : بێگومان ئەوان.

﴿يَكِيدُونَ﴾ : پیلان دەگێڕن، فێڵ دەکەن. {ك ى د}

﴿كَيْدًا﴾ : (بە) پیلان گێڕان. {ك ى د} (١٥)

﴿وَ﴾ : و.

﴿أَكِيدُ﴾ : پلان دادەنێم. {ك ى د}

﴿كَيْدًا﴾ : (بە) پلاندانان. {ك ى د} (١٦)

﴿فَمَهِّلِ﴾ : جا مۆڵەت بدە، جا ماوە بدە. {م ه ل}

﴿الْكَافِرِينَ﴾ : (بە) بێباوەڕەکان. {ك ف ر}

﴿أَمْهِلْهُمْ﴾ : مۆڵەتیان دەدەم، ماوەیان دەدەم. {م ه ل}

﴿رُوَيْدًا﴾ : کەمێک. {ر و د} (١٧)

﴿سَبِّحِ﴾ : بەپاک بگرە. {س ب ح}

﴿اسْمَ﴾ : ناو(ی). {س م و}

﴿رَبِّكَ﴾ : پەروەردگارت. {ر ب ب}

﴿الْأَعْلَى﴾ : هەرە بڵند، بەرزو بڵندترین. {ع ل و} (١)

﴿الَّذِي﴾ : ئەوەی کە.

﴿خَلَقَ﴾ : دروستی کرد. {خ ل ق}

﴿فَسَوَّىٰ﴾ : پاشان ڕێکی خست، جا ڕێک و پێکی کرد. {س و ى} (٢)

﴿وَ﴾ : و.

﴿الَّذِي﴾ : ئەوەی کە.

﴿قَدَّرَ﴾ : ئەندازەی گرت. {ق د ر}

﴿فَهَدَىٰ﴾ : ئینجا ڕێنموونی کرد. {ه د ى} (٣)

﴿وَ﴾ : و.

﴿الَّذِي﴾ : ئەوەی کە.

﴿أَخْرَجَ﴾ : دەرهێنا. {خ ر ج}

﴿الْمَرْعَىٰ﴾ : لەوەڕگا، گژوگیا. {ر ع ى} (٤)

﴿فَجَعَلَهُ﴾ : پاشان کردییە بە. {ج ع ل}

﴿غُثَاءً﴾ : پوشوپەڵاشێک(ی). {غ ث ء}

﴿أَحْوَىٰ﴾ : ڕەش هەڵگەڕاو، وشک. {ح و ى} (٥)

﴿سَنُقْرِئُكَ﴾ : بەمزووانە بۆت دەخوێنییەوە. {ق ر ء}

﴿فَلَا﴾ : جا نا.

﴿تَنسَىٰ﴾ : فَلَا تَنسَىٰٓ: جا لەبیرت ناچێت. {ن س ى} (٦)

﴿إِلَّا﴾ : مەگەر، جگەلە.

﴿مَا﴾ : ئەوەی کە.

﴿شَاءَ﴾ : ویستی لێبێت. [ویستی]. {ش ى ء}

﴿اللَّهُ﴾ : الله. {ء ل ه}

﴿إِنَّهُ﴾ : بێگومان ئەو.

﴿يَعْلَمُ﴾ : دەزانێت. {ع ل م}

﴿الْجَهْرَ﴾ : ئاشکرا، دیار. {ج ه ر}

﴿وَ﴾ : و.

﴿مَا﴾ : ئەوەی کە.

﴿يَخْفَىٰ﴾ : شاراوەیە، پەنهانە. [پەنهان دەبێت، نادیار دەبێت]. {خ ف ى}
(٧)

﴿وَ﴾ : و.

﴿نُيَسِّرُكَ﴾ : بۆت ئاسان دەکەین. {ى س ر}

﴿لِلْيُسْرَىٰ﴾ : بۆ ئاسان. {ى س ر} (٨)

﴿فَذَكِّرْ﴾ : جا بیربخەرەوە. {ذ ك ر}

﴿إِن﴾ : ئەگەر.

﴿نَّفَعَتِ﴾ : سودی هەبێت. [سودی هەبوو]. {ن ف ع}

﴿الذِّكْرَىٰ﴾ : بیرخەرەوەکە. {ذ ك ر} (٩)

﴿سَيَذَّكَّرُ﴾ : بەمزووانە پەند و ئامۆژگاری وەردەگرێت، بەمزووانە بیری دەکەوێتەوە. {ذ ك ر}

﴿مَن﴾ : ئەوەی کە.

﴿يَخْشَىٰ﴾ : دەترسێت. {خ ش ى} (١٠)

﴿وَ﴾ : و.

﴿يَتَجَنَّبُهَا﴾ : خۆی لێ دوور دەگرێ، خۆی لێ دوور دەخاتەوە. {ج ن ب}

﴿ٱلۡأَشۡقَى﴾ : خراپترین و بەدبەختترین، زۆر کەساس. {ش ق ی} ﴿١١﴾

﴿ٱلَّذِي﴾ : ئەوەی کە.

﴿يَصۡلَى﴾ : دەچێتە ناو و دەسوتێت. {ص ل ی}

﴿ٱلنَّارَ﴾ : ئاگر(ە). {ن و ر}

﴿ٱلۡكُبۡرَىٰ﴾ : هەرە گەورەکە. {ك ب ر} ﴿١٢﴾

﴿ثُمَّ﴾ : پاشان.

﴿لَا﴾ : نا.

﴿يَمُوتُ﴾ : لَا يَمُوتُ: نامرێت. {م و ت}

﴿فِيهَا﴾ : تێیدا، لەوێ(دا).

﴿وَ﴾ : و.

﴿لَا﴾ : نە.

﴿يَحۡيَىٰ﴾ : دەژێت. ﴿١٣﴾

﴿قَدۡ﴾ : بێگومان.

﴿أَفۡلَحَ﴾ : سەرفراز بوو. {ف ل ح}

﴿مَن﴾ : ئەوەی کە.

﴿تَزَكَّىٰ﴾ : (خۆی) پاك کردووە. {ز ك و} ﴿١٤﴾

﴿وَ﴾ : و.

﴿ذَكَرَ﴾ : یاد کردووە، باس کردووە. {ذ ك ر}

﴿ٱسۡمَ﴾ : ناو(ی). {س م و}

﴿رَبِّهِۦ﴾ : پەروەردگاری. {ر ب ب}

﴿فَصَلَّىٰ﴾ : جا نوێژی کردووە. {ص ل و} ﴿١٥﴾

﴿بَلۡ﴾ : بەڵکو.

﴿تُؤۡثِرُونَ﴾ : هەڵدەبژێرن، پێتان باشترە. {ء ث ر}

﴿ٱلۡحَيَوٰةَ﴾ : ژیان(ی). {ح ی ی}

﴿ٱلدُّنۡيَا﴾ : دونیا. {د ن و} ﴿١٦﴾

﴿وَ﴾ : لە کاتێکدا، لە حاڵێکدا.

﴿ٱلۡأٓخِرَةُ﴾ : دوا ڕۆژ، کۆتا. {ء خ ر}

﴿خَيۡرٞ﴾ : باشتر(ە)، چاکتر(ە). {خ ی ر}

﴿وَ﴾ : و.

﴿أَبۡقَىٰٓ﴾ : ماوەتر(ە)، هەمیشەیتر(ە)، بەردەوامتر(ە). {ب ق ی} ﴿١٧﴾

﴿إِنَّ﴾ : بێگومان.

﴿هَٰذَا﴾ : ئەوە.

﴿لَفِي﴾ : بەڕاستی لەناو.

﴿ٱلصُّحُفِ﴾ : پەڕاوەکان(ی). (کۆی: صَحِيفَةٌ). {ص ح ف}

﴿ٱلۡأُولَىٰ﴾ : پێشوو(دایە). {ء و ل} ﴿١٨﴾

﴿صُحُفِ﴾ : پەڕاوان(ی). {ص ح ف}

﴿إِبۡرَٰهِيمَ﴾ : ئیبراهیم. (کۆی: صَحِيفَةٌ).

﴿وَ﴾ : و.

﴿مُوسَىٰ﴾ : موسا. ﴿١٩﴾

﴿هَلۡ﴾ : ئایا.

﴿أَتَىٰكَ﴾ : بۆت هاتووە، پێت گەیشتووە. {ء ت ی}

﴿حَدِيثُ﴾ : باس و خواس(ی)، هەواڵ(ی). {ح د ث}

﴿ٱلۡغَٰشِيَةِ﴾ : داپۆشەر، داگرتوو. (دواڕۆژ). { {غ ش ی} ﴿١﴾

﴿وُجُوهٞ﴾ : ڕووخسارانێک، ڕووانێک. {و ج ه}

﴿يَوۡمَئِذٍ﴾ : لەو ڕۆژەدا. {ی و م}

﴿خَٰشِعَةٌ﴾ : ڕیسواو سەرشۆڕ(ن)، شەرمەزار(ن)، ترساو(ن)، زەبوون(ن). {خ ش ع} ﴿٢﴾

﴿عَامِلَةٞ﴾ : کارکەرێک(ی)، ئیشکەرێک(ی)، هەوڵدەرێک(ی). {ع م ل}

﴿نَّاصِبَةٞ﴾ : ماندوو(ن)، شەکەت(ن)، ڕەنجدەر(ن). {ن ص ب} ﴿٣﴾

﴿تَصۡلَىٰ﴾ : دەچێتە ناو و دەسوتێت. {ص ل ی}

﴿نَارًا﴾ : ئاگرێک(ی). {ن و ر}

﴿حَامِيَةٗ﴾ : زۆر گەرم. {ح م ی} (٤)

﴿تُسۡقَىٰ﴾ : پێ(یان) دەنۆشرێت، ئاودەدرێت. {س ق ی}

﴿مِنۡ﴾ : لە.

﴿عَيۡنٍ﴾ : کانیەک(ی). {ع ی ن}

﴿ءَانِيَةٖ﴾ : لەکوڵ، زۆر گەرم، داخ. {ء ن ی} (٥)

﴿لَّيۡسَ﴾ : نییە. {ل ی س}

﴿لَهُمۡ﴾ : بۆیان، بۆ ئەوان.

﴿طَعَامٌ﴾ : خۆراکێک. {ط ع م}

﴿إِلَّا﴾ : جگە، بێجگە.

﴿مِن﴾ : لە.

﴿ضَرِيعٖ﴾ : حوشترخۆرکە. {ض ر ع} (٦)

﴿لَّا﴾ : نە.

﴿يُسۡمِنُ﴾ : قەڵەو دەکات. {س م ن}

﴿وَ﴾ : و.

﴿لَا﴾ : نە.

﴿يُغۡنِي﴾ : سوودی هەیە. [بێ‌نیاز دەکات، دەوڵەمەند دەکات]. {غ ن ی}

﴿مِن﴾ : بۆ.

﴿جُوعٖ﴾ : برسێتیەک. {ج و ع} (٧)

﴿وُجُوهٞ﴾ : رووخسارانێک، رووانێک. {و ج ه}

﴿يَوۡمَئِذٖ﴾ : لەو رۆژەدا. {ی و م}

﴿نَّاعِمَةٞ﴾ : گەشاوە(ن)، بەختەوەر(ن). {ن ع م} (٨)

﴿لِّسَعۡيِهَا﴾ : بەهۆی کۆششی خۆیەوە، لە هەوڵی خۆی. {س ع ی}

﴿رَّاضِيَةٞ﴾ : رازی(ە). {ر ض و} (٩)

﴿فِي﴾ : لە.

﴿جَنَّةٍ﴾ : باخێک(ی). {ج ن ن}

﴿عَالِيَةٖ﴾ : بەرز(دایە)، بڵند(دایە). {ع ل و} (١٠)

﴿لَّا﴾ : نا.

﴿تَسۡمَعُ﴾ : لَّا تَسۡمَعُ: نابیستێت، گوێبیستی نابیت. {س م ع}

﴿فِيهَا﴾ : تێیدا، لەوێ(دا).

﴿لَٰغِيَةٗ﴾ : قسەی پووچ و بێمانا، وتەی بێهوودە، قسەی بێکەڵک و بێسوود. {ل غ و} (١١)

﴿فِيهَا﴾ : تێیدا، لەوێ(دا).

﴿عَيۡنٞ﴾ : سەرچاوەیەک(ی)، کانیەک(ی). {ع ی ن}

﴿جَارِيَةٞ﴾ : هەڵقوڵاو، ڕەوان، ڕۆشتوو. {ج ر ی} (١٢)

﴿فِيهَا﴾ : تێیدا، لەوێ(دا).

﴿سُرُرٞ﴾ : تەختان(ی)، تەخت گەل(ی). (کۆی: سَرِيرٌ). {س ر ر}

﴿مَّرۡفُوعَةٞ﴾ : بەرزکراو(هەن). {ر ف ع} (١٣)

﴿وَ﴾ : و.

﴿أَكۡوَابٞ﴾ : دەفرانێک(ی)، چەند پەرداخێک(ی). {ك و ب}

﴿مَّوۡضُوعَةٞ﴾ : دانراو، بەردەست، ئامادەکراو. {و ض ع} (١٤)

﴿وَ﴾ : و.

﴿نَمَارِقُ﴾ : بالیف و پاڵپشتان(ی). (کۆی: نُمْرُقٌ). {ن م ر ق}

﴿مَصۡفُوفَةٞ﴾ : ڕیزکراو. {ص ف ف} (١٥)

﴿وَ﴾ : و.

﴿زَرَابِيُّ﴾ : بەڕان(ی)، ڕایەخان(ی)، فەرشان(ی)، ژێرپێیان(ی). (کۆی: زَرْبِيَّةٌ). {ز ر ب}

﴿مَبۡثُوثَةٌ﴾ : ڕاخراو. {ب ث ث} (١٦)

﴿أَفَلَا﴾ : جا ئایە نا.

﴿يَنظُرُونَ﴾ : جا ئایە ناڕوانن، جا ئایە سەرنج نادەن. {ن ظ ر}

﴿إِلَى﴾ : بۆ.

﴿ٱلۡإِبِلِ﴾ : حوشتر، حوشترەکان. (کۆ؛ تاک: إبل). {ء ب ل}

﴿كَيۡفَ﴾ : چۆن.

﴿خُلِقَتۡ﴾ : دروستکراوە. {خ ل ق} (١٧)

﴿وَ﴾: و.

﴿إِلَى﴾: بۆ.

﴿ٱلسَّمَآءِ﴾: ئاسمان. {س م و}

﴿كَيۡفَ﴾: چۆن.

﴿رُفِعَتۡ﴾: بەرزكرا(وەتەوە). {ر ف ع} ⑱

﴿وَ﴾: و.

﴿إِلَى﴾: بۆ.

﴿ٱلۡجِبَالِ﴾: چیاكان، شاخەكان، كێوەكان. {ج ب ل}

﴿كَيۡفَ﴾: چۆن.

﴿نُصِبَتۡ﴾: داكوترا(ون)، چەقێنرا(ون). {ن ص ب} ⑲

﴿وَ﴾: و.

﴿إِلَى﴾: بۆ.

﴿ٱلۡأَرۡضِ﴾: زەوی. {ء ر ض}

﴿كَيۡفَ﴾: چۆن.

﴿سُطِحَتۡ﴾: پانكرا(وە)، ڕاخرا(وە). {س ط ح} ⑳

﴿فَذَكِّرۡ﴾: جا بیر(یان)بخەرەوە. {ذ ك ر}

﴿إِنَّمَآ﴾: بێگومان.

﴿أَنتَ﴾: تۆ.

﴿مُذَكِّرٞ﴾: بیرخەرەوە(ی). {ذ ك ر} ㉑

﴿لَّسۡتَ﴾: نیی. {ل ی س}

﴿عَلَيۡهِم﴾: لەسەریان.

﴿بِمُصَيۡطِرٍ﴾: بەڕاستی باڵادەست، بەڕاستی زاڵ، بەڕاستی ناچاركەر. {س ط ر} ㉒

﴿إِلَّا﴾: جگەلە، مەگەر. بەڵام.

﴿مَن﴾: ئەوەی كە. كەسێک.

﴿تَوَلَّىٰ﴾: پشتی هەڵكردووە. {و ل ی}

﴿وَ﴾: و.

﴿كَفَرَ﴾: بێباوەڕ بووە. {ك ف ر} ㉓

﴿فَيُعَذِّبُهُ﴾: جا سزای دەدات. {ع ذ ب}

﴿ٱللَّهُ﴾: الله. {ء ل ه}

﴿ٱلۡعَذَابَ﴾: (بە) سزا(ی). {ع ذ ب}

﴿ٱلۡأَكۡبَرَ﴾: زۆر گەورە، هەرە گەورە. {ك ب ر} ㉔

﴿إِنَّ﴾: بێگومان.

﴿إِلَيۡنَآ﴾: بۆلای ئێمە(یە).

﴿إِيَابَهُمۡ﴾: گەڕانەوەیان. {ء و ب} ㉕

﴿ثُمَّ﴾: پاشان.

﴿إِنَّ﴾: بێگومان.

﴿عَلَيۡنَا﴾: لەسەرئێمە(یە).

﴿حِسَابَهُم﴾: لێپرسینەوەیان، حیسابیان. {ح س ب} ㉖

﴿وَ﴾: سوێند بە.

﴿ٱلۡفَجۡرِ﴾: بەرەبەیان، سپێدە. {ف ج ر} ①

﴿وَ﴾: سوێند بە.

﴿لَيَالٍ﴾: شەوان(ی). {ل ی ل}

﴿عَشۡرٖ﴾: دە. {ع ش ر} ②

﴿وَ﴾: سوێند بە.

﴿ٱلشَّفۡعِ﴾: جووت. {ش ف ع}

﴿وَ﴾: و.

﴿ٱلۡوَتۡرِ﴾: تاک. {و ت ر} ③

﴿وَ﴾: سوێند بە.

﴿ٱلَّيۡلِ﴾: شەو. {ل ی ل}

﴿إِذَا﴾: كاتێک.

﴿يَسۡرِ﴾: دەڕوات، دەگوزەرێت، تێدەپەڕێت. {س ر ی} ④

﴿هَلۡ﴾: ئایە.

﴿فِي﴾: لە.

﴿ذَٰلِكَ﴾ : ئەوە(دا).

﴿قَسَمٌ﴾ : سوێندێک(هەیە). {ق س م}

﴿لِّذِی﴾ : بۆ خاوەن.

﴿حِجۡرٍ﴾ : عەقڵ، هزر، ئاوەز، بیروهۆش. {ح ج ر} ٥

﴿أَلَمۡ﴾ : ئایا نا.

﴿تَرَ﴾ : ئایە سەرنجت نەداوە، ئایە نەتبینیوە؟. {ر ء ی}

﴿كَیۡفَ﴾ : چۆن.

﴿فَعَلَ﴾ : کردی. {ف ع ل}

﴿رَبُّكَ﴾ : پەروەردگارت. {ر ب ب}

﴿بِعَادٍ﴾ : بە عاد. {ع و د} ٦

﴿إِرَمَ﴾ : ئیرەم(ی). {ء ر م}

﴿ذَاتِ﴾ : خاوەن.

﴿ٱلۡعِمَادِ﴾ : کۆڵەکە، دینگە، کۆڵەگە، ستوون. {ع م د} ٧

﴿ٱلَّتِی﴾ : ئەوەی کە.

﴿لَمۡ﴾ : نا.

﴿یُخۡلَقۡ﴾ : لَمۡ یُخۡلَقۡ: دروست نەکرا بوو، ساز نەدرا بوو. {خ ل ق}

﴿مِثۡلُهَا﴾ : وێنەی ئەو. {م ث ل}

﴿فِی﴾ : لە.

﴿ٱلۡبِلَـٰدِ﴾ : وڵاتان (دا). (کۆی: بَلَدٌ). {ب ل د} ٨

﴿وَ﴾ : و.

﴿ثَمُودَ﴾ : سەموود. {ث م د}

﴿ٱلَّذِینَ﴾ : ئەوانەی کە.

﴿جَابُوا۟﴾ : دایان تاشی. {ج و ب}

﴿ٱلصَّخۡرَ﴾ : بەرد. {ص خ ر}

﴿بِٱلۡوَادِ﴾ : لە شیو و دۆڵەکە(دا). {و د ی} ٩

﴿وَ﴾ : و.

﴿فِرۡعَوۡنَ﴾ : فیرعەون(ی). {ف ر ع}

﴿ذِی﴾ : خاوەن.

﴿ٱلۡأَوۡتَادِ﴾ : مێخەکان، سینگەکان (مەبەست لێی ئەوەیە ئەو سینگ و گوڵمیخانەی بەکارهێناون بۆ سزادان، یان مەبەست لێی لەشکرو هێزە یان یان مەبەست لێی بیناو قەڵایە). (کۆی: وَتِدٌ وَوَتَ). {و ت د} ١٠

﴿ٱلَّذِینَ﴾ : ئەوانەی کە.

﴿طَغَوۡا۟﴾ : یاخی بوون، لەسنوور دەرچوون. {ط غ ی}

﴿فِی﴾ : لە.

﴿ٱلۡبِلَـٰدِ﴾ : وڵاتان (دا). (کۆی: بَلَدٌ). {ب ل د} ١١

﴿فَأَكۡثَرُوا۟﴾ : جا زۆریان کرد. {ك ث ر}

﴿فِیهَا﴾ : تێیدا، لەوێ(دا).

﴿ٱلۡفَسَادَ﴾ : خراپەکاری، گەندەڵی. {ف س د} ١٢

﴿فَصَبَّ﴾ : جا ڕشتی. {ص ب ب}

﴿عَلَیۡهِمۡ﴾ : بەسەریان(دا).

﴿رَبُّكَ﴾ : پەروەردگارت. {ر ب ب}

﴿سَوۡطَ﴾ : قامچی، شەلاق، تێکەڵە. {س و ط}

﴿عَذَابٍ﴾ : سزایەک. {ع ذ ب} ١٣

﴿إِنَّ﴾ : بێگومان.

﴿رَبَّكَ﴾ : پەروەردگارت. {ر ب ب}

﴿لَبِٱلۡمِرۡصَادِ﴾ : بەڕاستی لە بۆسە(دایە). {ر ص د} ١٤

﴿فَأَمَّا﴾ : جا لەبارەی.

﴿ٱلۡإِنسَـٰنُ﴾ : ئینسان، مرۆڤ. {ء ن س}

﴿إِذَا﴾ : کاتێک.

﴿مَا﴾ : هەر، کە.

﴿ٱبۡتَلَىٰهُ﴾ : ئەوی تاقیکردەوە. {ب ل و}

﴿رَبُّهُۥ﴾ : پەروەردگاری. {ر ب ب}

﴿فَأَكۡرَمَهُۥ﴾ : جا ڕێزی بگرێت. [جا ڕێزی گرت]. {ك ر م}

﴿وَ﴾: و.

﴿نَعَّمَهُۥ﴾: نیعمەتی بداتێ، بەهرەمەندی بکات. [نیعمەتی لەگەڵ کرد].
{ن ع م}

﴿فَيَقُولُ﴾: جا دەڵێت. {ق و ل}

﴿رَبِّيٓ﴾: پەروەردگارم. {ر ب ب}

﴿أَكۡرَمَنِ﴾: ڕێزیگرتم. {ك ر م} ﴿١٥﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿أَمَّآ﴾: بەڵام.

﴿إِذَا﴾: کاتێک.

﴿مَا﴾: هەر، کە.

﴿ٱبۡتَلَىٰهُ﴾: ئەوی تاقیکردەوە. {ب ل و}

﴿فَقَدَرَ﴾: جا تەنگ بکات، جا کەم و تەسکی کرد، گرتییەوە. {ق د ر}

﴿عَلَيۡهِ﴾: لەسەری، لێی.

﴿رِزۡقَهُۥ﴾: ڕۆزیەکەی. {ر ز ق}

﴿فَيَقُولُ﴾: جا دەڵێت. {ق و ل}

﴿رَبِّيٓ﴾: پەروەردگارم. {ر ب ب}

﴿أَهَٰنَنِ﴾: ڕیسوای کردووم، سووکایەتی پێکردووم. {ه و ن} ﴿١٦﴾

﴿كَلَّاۖ﴾: نەخێر. {ك ل ل}

﴿بَل﴾: بەڵکو.

﴿لَّا﴾: نا.

﴿تُكۡرِمُونَ﴾: لَّا تُكۡرِمُونَ: ڕێزناگرن. {ك ر م}

﴿ٱلۡيَتِيمَ﴾: (لە) هەتیو، (لە) بێباوک. {ی ت م} ﴿١٧﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿لَا﴾: نە.

﴿تَحَٰٓضُّونَ﴾: هانی یەکتر دەدەن. {ح ض ض}

﴿عَلَىٰ﴾: لەسەر.

﴿طَعَامِ﴾: خواردن(ی). {ط ع م}

﴿ٱلۡمِسۡكِينِ﴾: نەدارەکان، هەژارەکان. {س ك ن} ﴿١٨﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿تَأۡكُلُونَ﴾: دەخۆن. {ء ك ل}

﴿ٱلتُّرَاثَ﴾: میرات. {و ر ث}

﴿أَكۡلٗا﴾: (بە) خواردنێک. {ء ك ل}

﴿لَّمّٗا﴾: هەر هەمووی. {ل م م} ﴿١٩﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿تُحِبُّونَ﴾: خۆشیان دەوێت. {ح ب ب}

﴿ٱلۡمَالَ﴾: ماڵ و سامان. {م و ل}

﴿حُبّٗا﴾: (بە) خۆشەویستنێک(ی). {ح ب ب}

﴿جَمّٗا﴾: زۆر زۆر، لەڕادەبەدەر. {ج م م} ﴿٢٠﴾

﴿كَلَّآ﴾: نەخێر. {ك ل ل}

﴿إِذَا﴾: کاتێک.

﴿دُكَّتِ﴾: وردوخاش کرا، پارە پارە کرا، کوترا. {د ك ك}

﴿ٱلۡأَرۡضُ﴾: زەوی. {ء ر ض}

﴿دَكّٗا﴾: (بە) وردکردنێک. {د ك ك}

﴿دَكّٗا﴾: (بە) وردکردنێک. {د ك ك} ﴿٢١﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿جَآءَ﴾: دێت. [هات]. {ج ی ء}

﴿رَبُّكَ﴾: پەروەردگارت. {ر ب ب}

﴿وَ﴾: و.

﴿ٱلۡمَلَكُ﴾: فریشتەکان. [فریشتە]. {م ل ك}

﴿صَفّٗا﴾: ڕیز. {ص ف ف}

﴿صَفّٗا﴾: ڕیز. {ص ف ف} ﴿٢٢﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿جِاْيٓءَ﴾: هێنرا. {ج ی ء}

﴿يَوۡمَئِذِۭ﴾: لەو ڕۆژەدا. {ی و م}

﴿بِجَهَنَّمَ﴾: دۆزەخ. [لەگەڵ دۆزەخ]. {جَهَنَّمُ}

﴿يَوۡمَئِذٍ﴾: لەو ڕۆژەدا. {ى و م}

﴿يَتَذَكَّرُ﴾: بیری دەکەویتەوە. {ذ ك ر}

﴿ٱلۡإِنسَـٰنُ﴾: ئینسان، مرۆڤ. {ء ن س}

﴿وَ﴾: و.

﴿أَنَّىٰ﴾: لەکوێ، چۆن.

﴿لَهُ﴾: بۆی.

﴿ٱلذِّكۡرَىٰ﴾: بیرخەرەوەکە. {ذ ك ر} ٢٣

﴿يَقُولُ﴾: دەڵێت. {ق و ل}

﴿يَـٰلَيۡتَنِي﴾: ئای خۆزگە.

﴿قَدَّمۡتُ﴾: پێشم خستبا. [پێشم خست]. {ق د م}

﴿لِحَيَاتِي﴾: بۆ ژیانی خۆم. {ح ى ى} ٢٤

﴿فَيَوۡمَئِذٍ﴾: جا لەوڕۆژەدا. {ى و م}

﴿لَّا﴾: نا.

﴿يُعَذِّبُ﴾: لَّا يُعَذِّبُ: سزا نادات. لَّا يُعَذَّبُ: سزا نادرێت. {ع ذ ب}

﴿عَذَابَهُۥٓ﴾: سزای ئەو. {ع ذ ب}

﴿أَحَدٌ﴾: (هیچ) کەسێک. {ء ح د} ٢٥

﴿وَ﴾: و.

﴿لَا﴾: نە.

﴿يُوثِقُ﴾: کوت و زنجیر دەکات، کەلەپچە دەکان. يُوثَقُ: کوت و زنجیر دەکرێت، کەلەپچە دەکرێت. {و ث ق}

﴿وَثَاقَهُۥٓ﴾: کۆت وزنجیر کردنی ئەو، کەلەپچە کردنی ئەو. {و ث ق}

﴿أَحَدٌ﴾: (هیچ) کەسێک. {ء ح د} ٢٦

﴿يَـٰٓأَيَّتُهَا﴾: ئەی، هۆ.

﴿ٱلنَّفۡسُ﴾: نەفس(ی). {ن ف س}

﴿ٱلۡمُطۡمَئِنَّةُ﴾: دڵنیا، ئۆقرەگرتوو، ئارام. {ط م ن} ٢٧

﴿ٱرۡجِعِيٓ﴾: بگەڕێوە. {ر ج ع}

﴿إِلَىٰ﴾: بۆلای.

﴿رَبِّكِ﴾: پەروەردگارت. {ر ب ب}

﴿رَاضِيَةً﴾: (بە) ڕەزامەند(ی). {ر ض و}

﴿مَّرۡضِيَّةً﴾: (بە) ڕەزالێبوو(یی). {ر ض و} ٢٨

﴿فَٱدۡخُلِي﴾: دەی بچۆناو، جا برۆ ناو. {د خ ل}

﴿فِي﴾: [لە، لەناو].

﴿عِبَـٰدِي﴾: بەندەکانم. {ع ب د} ٢٩

﴿وَ﴾: و.

﴿ٱدۡخُلِي﴾: بچۆناو، برۆ ناو. {د خ ل}

﴿جَنَّتِي﴾: بەهەشتی من. {ج ن ن} ٣٠

﴿لَآ﴾: نەخێر.

﴿أُقۡسِمُ﴾: سوێند دەخۆم. {ق س م}

﴿بِهَـٰذَا﴾: بە ئەم.

﴿ٱلۡبَلَدِ﴾: شار(ە). {ب ل د} ١

﴿وَ﴾: لە کاتێکدا، لە حاڵێکدا.

﴿أَنتَ﴾: تۆ.

﴿حِلُّۢ﴾: نیشتەجێ(ی)، حەڵاڵ. {ح ل ل}

﴿بِهَـٰذَا﴾: لە ئەم.

﴿ٱلۡبَلَدِ﴾: شار(ە). {ب ل د} ٢

﴿وَ﴾: و.

﴿وَالِدٖ﴾: باوک. {و ل د}

﴿وَ﴾: و.

﴿مَا﴾: ئەوەی کە.

﴿وَلَدَ﴾: بووە(لێی)، لێی کەوتووەتەوە. {و ل د} ٣

﴿لَقَدۡ﴾: بێگومان.

﴿خَلَقۡنَا﴾: دروستمان کردووە. {خ ل ق}

﴿ٱلۡإِنسَـٰنَ﴾: ئینسان، مرۆڤ. {ء ن س}

﴿فِي﴾ : لە.

﴿كَبَدٍ﴾ : ڕەنج، مەینەتی، ناڕەحەتی، ئەرک. {ك ب د} ٤

﴿أَيَحۡسَبُ﴾ : ئایا پێی وایە. {ح س ب}

﴿أَن﴾ : کە.

﴿لَّن﴾ : نا.

﴿يَقۡدِرَ﴾ : لَّن يَقۡدِرَ: هەرگیز ناتوانێت. {ق د ر}

﴿عَلَيۡهِ﴾ : بەسەری(دا).

﴿أَحَدٌ﴾ : (هیچ) کەسێک. {ء ح د} ٥

﴿يَقُولُ﴾ : دەڵێت. {ق و ل}

﴿أَهۡلَكۡتُ﴾ : خەرجم کردووە، بەفیڕۆم داوە، لەناوم بردووە. {ه ل ك}

﴿مَالٗا﴾ : سامانێک(ی). {م و ل}

﴿لُّبَدًا﴾ : زۆر. {ل ب د} ٦

﴿أَيَحۡسَبُ﴾ : ئایا پێی وایە. {ح س ب}

﴿أَن﴾ : کە.

﴿لَّمۡ﴾ : نا.

﴿يَرَهُۥٓ﴾ : لَّمۡ يَرَهُۥٓ: نەیبینیوە. {ر ء ی}

﴿أَحَدٌ﴾ : (هیچ) کەسێک. {ء ح د} ٧

﴿أَلَمۡ﴾ : ئایە نا.

﴿نَجۡعَل﴾ : أَلَمۡ نَجۡعَل: ئایا دامان نەناوە؟، ئایا نەمان بەخشیووە؟، ئایا نەمان ڕەخساندووە؟. {ج ع ل}

﴿لَّهُۥ﴾ : بۆی، بۆ ئەو.

﴿عَيۡنَيۡنِ﴾ : دوو چاو. {ع ی ن} ٨

﴿وَ﴾ : و.

﴿لِسَانٗا﴾ : زمانێک. {ل س ن}

﴿وَ﴾ : و.

﴿شَفَتَيۡنِ﴾ : دوو لێو. {ش ف ه} ٩

﴿وَ﴾ : و.

﴿هَدَيۡنَٰهُ﴾ : پیشانمان داوە، نیشانمان داوە، ڕێنموونیمان کردووە. {ه د ی}

﴿ٱلنَّجۡدَيۡنِ﴾ : هەر دوو ڕێگاکە. (ڕێگای چاکەو خراپە). {ن ج د} ١٠

﴿فَلَا﴾ : جا نا.

﴿ٱقۡتَحَمَ﴾ : فَلَا ٱقۡتَحَمَ: کەچی هەوڵی نەداوە (زاڵبێ، تێپەڕێنێ، ببەزێنێ)، کەچی نەبڕی، خۆی نەدا بەناو، کەواتە خۆی پێدا نەکرد. {ق ح م}

﴿ٱلۡعَقَبَةَ﴾ : کۆسپ، لەمپەر، سەختی، ڕێگای سەخت و دژوار. {ع ق ب} ١١

﴿وَ﴾ : و.

﴿مَآ﴾ : چی. نا.

﴿أَدۡرَىٰكَ﴾ : وای لێکردووی بزانی. (مَآ أَدۡرَىٰكَ: نازانی. چووزانی). {د ر ی}

﴿مَا﴾ : چییە؟.

﴿ٱلۡعَقَبَةُ﴾ : کۆسپ، لەمپەر، سەختی، ڕێگای سەخت و دژوار. {ع ق ب} ١٢

﴿فَكُّ﴾ : ئازادکردن(ی)، ڕزگارکردن(ی). {ف ك ك}

﴿رَقَبَةٍ﴾ : گەردنێک(ە)، کۆیلەیەک(ە). {ر ق ب} ١٣

﴿أَوۡ﴾ : یان.

﴿إِطۡعَٰمٞ﴾ : خواردن دانێک، خواردن بەخشینێک. {ط ع م}

﴿فِي﴾ : لە.

﴿يَوۡمٖ﴾ : ڕۆژێک(ی). {ی و م}

﴿ذِي﴾ : خاوەن.

﴿مَسۡغَبَةٖ﴾ : برسییەتییەکی سەخت. {س غ ب} ١٤

﴿يَتِيمٗا﴾ : هەتیوێک(ی)، بێباوکێک(ی). {ی ت م}

﴿ذَا﴾ : خاوەن.

﴿مَقۡرَبَةٍ﴾ : نزیکی، پەیوەندی نزیکی. {ق ر ب} ١٥

﴿أَوۡ﴾ : یان.

﴿مِسۡكِينٗا﴾ : نەدارێک(ی)، کەمدەستێک(ی). {س ك ن}

﴿ذَا﴾ : خاوەن.

﴿مَتۡرَبَةٖ﴾ : گڵ و خۆڵ، تەپووتۆز، خاک نشین. (پەککەوتە، کەنەفت).
{ت ر ب} (١٦)

﴿ثُمَّ﴾ : پاشان.

﴿كَانَ﴾ : بێت. [بوو]. {ك و ن}

﴿مِنَ﴾ : لە.

﴿ٱلَّذِينَ﴾ : ئەوانەی کە.

﴿ءَامَنُواْ﴾ : باوەڕیان هێناوە. {ء م ن}

﴿وَ﴾ : و.

﴿تَوَاصَوۡاْ﴾ : یەکتریان ڕاسپاردووە، ئامۆژگاری یەکتریان کردووە. {و ص ی}

﴿بِٱلصَّبۡرِ﴾ : بە خۆڕاگری، بە ئارامگری. {ص ب ر}

﴿وَ﴾ : و.

﴿تَوَاصَوۡاْ﴾ : یەکتریان ڕاسپاردووە، ئامۆژگاری یەکتریان کردووە. {و ص ی}

﴿بِٱلۡمَرۡحَمَةِ﴾ : بە بە سۆز و بەزەیی. {ر ح م} (١٧)

﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ : ئا ئەوانە.

﴿أَصۡحَٰبُ﴾ : هاوەڵان(ی). {ص ح ب}

﴿ٱلۡمَيۡمَنَةِ﴾ : لای ڕاست(ن)، خێردارو بەختەوەر(ن). {ی م ن} (١٨)

﴿وَ﴾ : و.

﴿ٱلَّذِينَ﴾ : ئەوانەی کە.

﴿كَفَرُواْ﴾ : بێباوەڕ بوون. {ك ف ر}

﴿بِـَٔايَٰتِنَا﴾ : بە نیشانەکانمان. {ء ی ی}

﴿هُمۡ﴾ : ئەوان.

﴿أَصۡحَٰبُ﴾ : هاوەڵان(ی). {ص ح ب}

﴿ٱلۡمَشۡـَٔمَةِ﴾ : لای چەپ(ن)، بێخێرو نەگبەت(ن). {ش ء م} (١٩)

﴿عَلَيۡهِمۡ﴾ : لەسەریان(ە).

﴿نَارٞ﴾ : ئاگرێک(ی). {ن و ر}

﴿مُّؤۡصَدَةُۢ﴾ : داخراو. {و ص د} (٢٠)

﴿وَ﴾ : سوێند بە.

﴿ٱلشَّمۡسِ﴾ : خۆر. {ش م س}

﴿وَ﴾ : و.

﴿ضُحَىٰهَا﴾ : ڕووناکییەکی. {ض ح و} (١)

﴿وَ﴾ : سوێند بە.

﴿ٱلۡقَمَرِ﴾ : مانگ. {ق م ر}

﴿إِذَا﴾ : کاتێک.

﴿تَلَىٰهَا﴾ : بەدوایدا دێت (دوای ئاوابوونی ئەو دەردەکەوێت).
[بەدوایدا هات]. {ت ل و} (٢)

﴿وَ﴾ : سوێند بە.

﴿ٱلنَّهَارِ﴾ : ڕۆژ. {ن ه ر}

﴿إِذَا﴾ : کاتێک.

﴿جَلَّىٰهَا﴾ : دەریدەخات، ئاشکرای دەکات. [دەری خست]. {ج ل و}
(٣)

﴿وَ﴾ : سوێند بە.

﴿ٱلَّيۡلِ﴾ : شەو. {ل ی ل}

﴿إِذَا﴾ : کاتێک.

﴿يَغۡشَىٰهَا﴾ : دایدەپۆشێت. {غ ش ی} (٤)

﴿وَ﴾ : سوێند بە.

﴿ٱلسَّمَآءِ﴾ : ئاسمان. {س م و}

﴿وَ﴾ : و.

﴿مَا﴾ : ئەوەی کە.

﴿بَنَىٰهَا﴾ : دروستی کردووە، بنیاتی ناوە. {ب ن ی} (٥)

﴿وَ﴾ : سوێند بە.

﴿ٱلۡأَرۡضِ﴾: زەوی. {ء ر ض}

﴿وَ﴾: و.

﴿مَا﴾: ئەوەی کە.

﴿طَحَىٰهَا﴾: ڕایخستووە. {ط ح و} ⑥

﴿وَ﴾: سوێند بە.

﴿نَفۡسٍ﴾: نەفس. {ن ف س}

﴿وَ﴾: و.

﴿مَا﴾: ئەوەی کە.

﴿سَوَّىٰهَا﴾: ڕێک و پێکی کردووە، ڕێکی خستووە. {س و ی} ⑦

﴿فَأَلۡهَمَهَا﴾: جا تێیگەیاند، بە سکاڵکی فێری کردووە، جا ئیلهام کردووە بۆی. {ل ه م}

﴿فُجُورَهَا﴾: تاوانباری خۆی. {ف ج ر}

﴿وَ﴾: و.

﴿تَقۡوَىٰهَا﴾: پارێزکاری خۆی. {و ق ی} ⑧

﴿قَدۡ﴾: بەڕاستی.

﴿أَفۡلَحَ﴾: سەرفراز بوو. {ف ل ح}

﴿مَن﴾: ئەوەی کە.

﴿زَكَّىٰهَا﴾: پاک کردووەتەوە (نەفسی خۆی). {ز ك و} ⑨

﴿وَ﴾: و.

﴿قَدۡ﴾: بەڕاستی.

﴿خَابَ﴾: بەشبڕاو بوو، ڕەنجە ڕۆ بوو، بێهیوا بوو. {خ ی ب}

﴿مَن﴾: ئەوەی کە.

﴿دَسَّىٰهَا﴾: ونیکردووە و شاردوویەتییەوە، پەنهانی کردووە. (نەفسی خۆی). {د س س} ⑩

﴿كَذَّبَتۡ﴾: بێبڕوا بوو. {ك ذ ب}

﴿ثَمُودُ﴾: سەموود. {ث م د}

﴿بِطَغۡوَىٰهَآ﴾: بەهۆی یاخیبوونەکەی(ەوە). {ط غ ی} ⑪

﴿إِذِ﴾: کاتێک.

﴿ٱنۢبَعَثَ﴾: هەستا و بەخێرایی دەرچوو. {ب ع ث}

﴿أَشۡقَىٰهَا﴾: خراپترینی، بەدترینی. (خراپترین کەس لەناو گەلی سەموود). {ش ق ی} ⑫

﴿فَقَالَ﴾: جا گووتی. {ق و ل}

﴿لَهُمۡ﴾: پێیان، بە ئەوان.

﴿رَسُولُ﴾: پەیامبەر(ی). {ر س ل}

﴿ٱللَّهِ﴾: الله. {ء ل ه}

﴿نَاقَةَ﴾: (وریابن لە) حوشتر(ی). {ن و ق}

﴿ٱللَّهِ﴾: الله. {ء ل ه}

﴿وَ﴾: و.

﴿سُقۡيَٰهَا﴾: بەشە ئاوەکەی، خواردنەوەکەی. {س ق ی} ⑬

﴿فَكَذَّبُوهُ﴾: جا بەدرۆیان زانی. {ك ذ ب}

﴿فَعَقَرُوهَا﴾: ئینجا سەریان بڕی، جا پەییان کرد. {ع ق ر}

﴿فَدَمۡدَمَ﴾: جا ڕووخاندی، تەفروتونای کرد(ن). {د م د م}

﴿عَلَيۡهِمۡ﴾: بەسەریان(دا).

﴿رَبُّهُم﴾: پەروەردگاریان. {ر ب ب}

﴿بِذَنۢبِهِمۡ﴾: بەهۆی تاوانەکەیان. {ذ ن ب}

﴿فَسَوَّىٰهَا﴾: ئینجا تەختی کرد، ڕێک و یەکسانی کرد. {س و ی} ⑭

﴿وَ﴾: و.

﴿لَا﴾: نا.

﴿يَخَافُ﴾: لَا يَخَافُ: ناترسێت (الله). {خ و ف}

﴿عُقۡبَٰهَا﴾: (لە) سەرەنجامەکەی، ئاکامەکەی. {ع ق ب} ⑮

﴿وَ﴾: سوێند بە.

﴿ٱلَّيۡلِ﴾: شەو. {ل ی ل}

﴿إِذَا﴾: کاتێک.

﴿يَغۡشَىٰ﴾: دادەپۆشێت، دادەگرێت. {غ ش ی} ①

﴿وَ﴾: سوێند بە.

﴿ٱلنَّهَارِ﴾: ڕۆژ. {ن ه ر}

﴿إِذَا﴾: کاتێک.

﴿تَجَلَّىٰ﴾: دەردەکەوێت، ڕووناک دەبێتەوە. [دەرکەوت]. {ج ل و} ﴿٢﴾

﴿وَ﴾: سوێند بە.

﴿مَا﴾: ئەوەی کە.

﴿خَلَقَ﴾: دروست کردووە. {خ ل ق}

﴿ٱلذَّكَرَ﴾: نێر. {ذ ك ر}

﴿وَ﴾: و.

﴿ٱلْأُنثَىٰٓ﴾: مێ. {ء ن ث} ﴿٣﴾

﴿إِنَّ﴾: بێگومان.

﴿سَعْيَكُمْ﴾: کۆششتان، هەوڵتان، ڕەنج و ماندووبوونتان. {س ع ی}

﴿لَشَتَّىٰ﴾: بەڕاستی لەیەك جیان(ن)، بەڕاستی جیاواز(ن)، بەڕاستی هەمەجۆر(ن). {ش ت ت} ﴿٤﴾

﴿فَأَمَّا﴾: جا لەبارەی.

﴿مَنْ﴾: ئەوەی کە.

﴿أَعْطَىٰ﴾: بەخشی. {ع ط و}

﴿وَ﴾: و.

﴿ٱتَّقَىٰ﴾: پارێزکاری کرد. {و ق ی} ﴿٥﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿صَدَّقَ﴾: بەڕاستی زانی. {ص د ق}

﴿بِٱلْحُسْنَىٰ﴾: باشترین(پاداشت)، هەرە باش. {ح س ن} ﴿٦﴾

﴿فَسَنُيَسِّرُهُۥ﴾: جا بەمزووانە بۆی ئاسان دەکەین. {ی س ر}

﴿لِلْيُسْرَىٰ﴾: بۆ(ڕێی) ئاسانترین، بۆ(ڕێی) هەرە ئاسان. {ی س ر} ﴿٧﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿أَمَّا﴾: لەبارەی.

﴿مَنْ﴾: ئەوەی کە.

﴿بَخِلَ﴾: چرووکیی کرد، ڕژدی کرد، بەخیل بوو، نەیبەخشی. {ب خ ل}

﴿وَ﴾: و.

﴿ٱسْتَغْنَىٰ﴾: خۆی بە بێنیاز زانی. {غ ن ی} ﴿٨﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿كَذَّبَ﴾: بەدرۆ زانی، بێباوەڕ بوو. {ك ذ ب}

﴿بِٱلْحُسْنَىٰ﴾: باشترین(سەرەنجام، پاداشت)، هەرە باش. {ح س ن} ﴿٩﴾

﴿فَسَنُيَسِّرُهُۥ﴾: جا بەمزووانە بۆی ئاسان دەکەین. {ی س ر}

﴿لِلْعُسْرَىٰ﴾: بۆ (ڕێی) سەختی و قورسی. {ع س ر} ﴿١٠﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿مَا﴾: نا.

﴿يُغْنِى﴾: مَا يُغْنِي: سود ناگەیەنێت. {غ ن ی}

﴿عَنْهُ﴾: پێی.

﴿مَالُهُۥٓ﴾: ماڵ و سامانی. {م و ل}

﴿إِذَا﴾: کاتێک.

﴿تَرَدَّىٰٓ﴾: لەناوچوو، کەوت (ناو ئاگر). {ر د ی} ﴿١١﴾

﴿إِنَّ﴾: بێگومان.

﴿عَلَيْنَا﴾: لەسەرمان(ە).

﴿لَلْهُدَىٰ﴾: بەڕاستی ڕێنموونی کردن. {ه د ی} ﴿١٢﴾

﴿وَ﴾: و.

﴿إِنَّ﴾: بێگومان.

﴿لَنَا﴾: هی ئێمە(یە).

﴿لَلْءَاخِرَةَ﴾: بەڕاستی کۆتایی (دواڕۆژ، مەنزڵگا، سەرەنجام). {ء خ ر}

﴿وَ﴾: و.

﴿ٱلْأُولَىٰ﴾: یەکەم. {ء و ل} ﴿١٣﴾

﴿فَأَنذَرْتُكُمْ﴾: جا ئاگادارم کردنەوە. {ن ذ ر}

﴿نَارًا﴾: (لە) ئاگرێک. {ن و ر}

﴿تَلَظَّىٰ﴾: بلێسە دەکات، گڕدەگرێت، کلْپە دەکات. {ل ظ ی} ١٤

﴿لَا﴾: نا.

﴿يَصۡلَىٰهَآ﴾: لَا يَصۡلَىٰهَا: ناچێتە ناوی و ناسوتێت. {ص ل ی}

﴿إِلَّا﴾: مەگەر ، جگەلە.

﴿ٱلۡأَشۡقَى﴾: خراپترین کەس، بەدبەخترین. {ش ق ی} ١٥

﴿ٱلَّذِي﴾: ئەوەی کە.

﴿كَذَّبَ﴾: بەدرۆ زانی. {ك ذ ب}

﴿وَ﴾: و.

﴿تَوَلَّىٰ﴾: پشتی هەڵکرد، ڕووی وەرچەرخاند. {و ل ی} ١٦

﴿وَ﴾: و.

﴿سَيُجَنَّبُهَا﴾: لێی دوور دەخرێتەوە، لێی دەپارێزرێت. {ج ن ب}

﴿ٱلۡأَتۡقَى﴾: پارێزگارترین، لەخواترسترین. {و ق ی} ١٧

﴿ٱلَّذِي﴾: ئەوەی کە.

﴿يُؤۡتِي﴾: دەبەخشێت، دەدات. {ء ت ی}

﴿مَالَهُۥ﴾: ماڵ و سامانی. {م و ل}

﴿يَتَزَكَّىٰ﴾: پاک دەکاتەوە(خۆی). {ز ك و} ١٨

﴿وَ﴾: و.

﴿مَا﴾: نییە.

﴿لِأَحَدٍ﴾: بۆ (هیچ)کەسێک. {ء ح د}

﴿عِندَهُۥ﴾: لەلای ئەو. {ع ن د}

﴿مِن﴾: لە.

﴿نِّعۡمَةٖ﴾: چاکەیەک، نیعمەتێک. {ن ع م}

﴿تُجۡزَىٰٓ﴾: (تا)پاداشت بدرێتەوە. [پاداشت دەدرێتەوە]. {ج ز ی} ١٩

﴿إِلَّا﴾: جگەلە.

﴿ٱبۡتِغَآءَ﴾: داواکردن(ی). {ب غ ی}

﴿وَجۡهِ﴾: ڕوو(ی). {و ج ه}

﴿رَبِّهِ﴾: پەروەردگاری. {ر ب ب}

﴿ٱلۡأَعۡلَىٰ﴾: هەرە بڵند، هەرە بەرز، بڵندترین. {ع ل و} ٢٠

﴿وَ﴾: و.

﴿لَسَوۡفَ﴾: بەڕاستی لەمەوپاش.

﴿يَرۡضَىٰ﴾: ڕازی دەبێت. {ر ض و} ٢١

﴿وَ﴾: سوێند بە.

﴿ٱلضُّحَىٰ﴾: چێشتەنگاو، سەرەتای ڕۆژ. {ض ح و} ١

﴿وَ﴾: سوێند بە.

﴿ٱلَّيۡلِ﴾: شەو. {ل ی ل}

﴿إِذَا﴾: کاتێک.

﴿سَجَىٰ﴾: تاریک دادێ، ئارام دەبێت، دادەمرکێت. [داپۆشی، ئارام بوو]. {س ج و} ٢

﴿مَا﴾: نا.

﴿وَدَّعَكَ﴾: مَا وَدَّعَكَ: وازی لێت نەهێناوە، جێی نەهێشتووی، دەستبەردارت نەبووە. {و د ع}

﴿رَبُّكَ﴾: پەروەردگارت. {ر ب ب}

﴿وَ﴾: و.

﴿مَا﴾: نە.

﴿قَلَىٰ﴾: تووڕە بووە، ڕقی هەستا(لێت)، دڵگران بووە(لێت). {ق ل و} ٣

﴿وَ﴾: و.

﴿لَلۡأٓخِرَةُ﴾: بەڕاستی دواڕۆژ. {ء خ ر}

﴿خَيۡرٞ﴾: باشتر(ە). {خ ی ر}

﴿لَّكَ﴾: بۆ تۆ.

﴿مِنَ﴾: لە.

﴿ٱلۡأُولَىٰ﴾: یەکەم. (دونیا). {ء و ل} ٤

﴿وَ﴾: و.

﴿لَسَوۡفَ﴾: بەڕاستی لەمەودوا.

﴿يُعۡطِيكَ﴾: پێت دەبەخشێت، پێت دەدات. {ع ط و}

﴿رَبُّكَ﴾: پەروەردگارت. {ر ب ب}

﴿فَتَرۡضَىٰٓ﴾: تا ڕازی دەبیت. {ر ض و} ٥

﴿أَلَمۡ﴾: ئایە نا.

﴿يَجِدۡكَ﴾: أَلَمۡ يَجِدۡكَ: ئایە تۆیی نەبینیوە. {و ج د}

﴿يَتِيمٗا﴾: (بە) هەتیوو(ی). {ی ت م}

﴿فَـَٔاوَىٰ﴾: جا جێگای پێدا(ی)، جا (تۆی)حەوانەوە. {ء و ی} ٦

﴿وَ﴾: و.

﴿وَوَجَدَكَ﴾: تۆی بینی. {و ج د}

﴿ضَآلّٗا﴾: نەشارەزا، بێ ئاگا لە بەرنامەی خوا. [گومڕا]. {ض ل ل}

﴿فَهَدَىٰ﴾: جا ڕێنموونی کرد(ی)، جا ڕێی نیشاندا(ی). {ه د ی} ٧

﴿وَ﴾: و.

﴿وَجَدَكَ﴾: تۆی بینی. {و ج د}

﴿عَآئِلٗا﴾: هەژار، نەدار، فەقیر. {ع ی ل}

﴿فَأَغۡنَىٰ﴾: جا بێنیازی کرد(یت)، جا دەوڵەمەندی کرد(یت). {غ ن ی}

٨

﴿فَأَمَّا﴾: جا لەبارەی.

﴿ٱلۡيَتِيمَ﴾: هەتیوو، بێباوک. {ی ت م}

﴿فَلَا﴾: ئەوا نا.

﴿تَقۡهَرۡ﴾: فَلَا تَقۡهَرۡ: دڵی مەڕەنجێنە، مەچەوسێنەوە، توندو سەخت مەبە (لەگەڵی)، ستەم مەکە(لێی). {ق ه ر} ٩

﴿وَ﴾: و.

﴿أَمَّا﴾: لەبارەی.

﴿ٱلسَّآئِلَ﴾: داواکەر، سواڵکەر. {س ء ل}

﴿فَلَا﴾: ئەوا نا.

﴿تَنۡهَرۡ﴾: فَلَا تَنۡهَرۡ: هەڵمەشاخێ (لێی)، مەخووڕە، مەیڕەتێنە، ڕووی خۆت گرژ مەکە، مەتۆرێنە. {ن ه ر} ١٠

﴿وَ﴾: و.

﴿أَمَّا﴾: لەبارەی.

﴿بِنِعۡمَةِ﴾: نیعمەت(ی)، چاکە (ی). [بە چاکە، لەگەڵ نیعمەت]. {ن ع م}

﴿رَبِّكَ﴾: پەروەردگارت. {ر ب ب}

﴿فَحَدِّثۡ﴾: ئەوا دەربخە و باس(یان) بکە. {ح د ث} ١١

﴿أَلَمۡ﴾: ئایا نا.

﴿نَشۡرَحۡ﴾: أَلَمۡ نَشۡرَحۡ: گوشادمان نەکردووە؟، ئایە فراوانمان نەکردووە؟. {ش ر ح}

﴿لَكَ﴾: بۆت، بۆ تۆ.

﴿صَدۡرَكَ﴾: سینەت، سینگت. {ص د ر} ١

﴿وَ﴾: و.

﴿وَضَعۡنَا﴾: دامانگرت، لامانبرد. (وَضَعۡنَا عَنكَ: لێمان هەڵگرتی، لێمان لابردیت، دامان گرت لێت). [داماننا]. {و ض ع}

﴿عَنكَ﴾: لەسەرت، لێت.

﴿وِزۡرَكَ﴾: قورساییەکەت، بارو قورساییەکەت. {و ز ر} ٢

﴿ٱلَّذِيٓ﴾: ئەوەی کە.

﴿أَنقَضَ﴾: قرچە قرچی لێهێنا، جیڕەی لێهێنا، داینەواند بوو، قوورس کردبوو. {ن ق ض}

﴿ظَهۡرَكَ﴾: (لە) پشتت. {ظ ه ر} ٣

﴿وَ﴾: و.

﴿رَفَعۡنَا﴾: بەرزمان کردەوە. {ر ف ع}

﴿لَكَ﴾: بۆت، بۆ تۆ.

﴿ذِكۡرَكَ﴾: ناوبانگی تۆ، باسی تۆ. {ذ ك ر} ٤

﴿فَإِنَّ﴾: جا بێگومان.

﴿مَعَ﴾: لەگەڵ.

﴿ٱلۡعُسۡرِ﴾: نارەحەتی، سەختی، قورسی. {ع س ر}

﴿يُسۡرًا﴾ : ئاسانی(هەیە). {ی س ر} ⑤

﴿إِنَّ﴾ : بێگومان.

﴿مَعَ﴾ : لەگەڵ.

﴿ٱلۡعُسۡرِ﴾ : ناڕەحەتی، سەختی، قورسی. {ع س ر}

﴿يُسۡرًا﴾ : ئاسانی(هەیە). {ی س ر} ⑥

﴿فَإِذَا﴾ : جا كاتێک.

﴿فَرَغۡتَ﴾ : لێبوویتەوە، دەست بەتاڵ بووی. {ف ر غ}

﴿فَٱنصَبۡ﴾ : ئەوا (خۆت) ماندوو بكە، ئەوا ڕەنج بدە. {ن ص ب} ⑦

﴿وَ﴾ : و.

﴿إِلَىٰ﴾ : بۆلای.

﴿رَبِّكَ﴾ : پەروەردگارت. {ر ب ب}

﴿فَٱرۡغَب﴾ : ئەوا داوا بكە، ئەوا بپاڕێوە. {ر غ ب} ⑧

﴿وَ﴾ : سوێند بە.

﴿ٱلتِّينِ﴾ : هەنجیر.

﴿وَ﴾ : و.

﴿ٱلزَّيۡتُونِ﴾ : زەیتوون. {ز ی ت} ①

﴿وَ﴾ : سوێند بە.

﴿طُورِ﴾ : طور(ی)، كێو(ی). {ط و ر}

﴿سِينِينَ﴾ : سیناء. ②

﴿وَ﴾ : و.

﴿هَٰذَا﴾ : ئەم.

﴿ٱلۡبَلَدِ﴾ : شار(ە). {ب ل د}

﴿ٱلۡأَمِينِ﴾ : ئارام(ە)، ئاسایش(ە)، بێترس(ە). {ء م ن} ③

﴿لَقَدۡ﴾ : بێگومان.

﴿خَلَقۡنَا﴾ : دروستمان كردووە. {خ ل ق}

﴿ٱلۡإِنسَٰنَ﴾ : ئینسان، مرۆڤ. {ء ن س}

﴿فِيٓ﴾ : لە.

﴿أَحۡسَنِ﴾ : باشترین، ڕێكترین و جوانترین شێوە. {ح س ن}

﴿تَقۡوِيمٖ﴾ : شێوە(دا)، قالب(دا). {ق و م} ④

﴿ثُمَّ﴾ : پاشان.

﴿رَدَدۡنَٰهُ﴾ : گەڕاندمانەوە (بۆ). {ر د د}

﴿أَسۡفَلَ﴾ : خوارترین(ی)، نزمترین(ی)، هەرە ژێر(ی)، ژێرترین(ی). {س ف ل}

﴿سَٰفِلِينَ﴾ : ژێراو، نزمان. {س ف ل} ⑤

﴿إِلَّا﴾ : جگەلە.

﴿ٱلَّذِينَ﴾ : ئەوانەی كە.

﴿ءَامَنُواْ﴾ : باوەڕیان هێناوە. {ء م ن}

﴿وَ﴾ : و.

﴿عَمِلُواْ﴾ : كردوویانە، ئەنجامیان داوە. [كردیان]. {ع م ل}

﴿ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ : كردەوە چاكەكان. {ص ل ح}

﴿فَلَهُمۡ﴾ : بۆ ئەوان(هەیە)، هەیانە.

﴿أَجۡرٌ﴾ : پاداشتێک(ی). {ء ج ر}

﴿غَيۡرُ﴾ : بێ. {غ ی ر}

﴿مَمۡنُونٖ﴾ : پچڕاو، برانەوە. {م ن ن} ⑥

﴿فَمَا﴾ : ئیتر چی.

﴿يُكَذِّبُكَ﴾ : فَمَا يُكَذِّبُكَ: ئیتر چی وات لێدەكات [ئەی مرۆڤ] كە بەدرۆ بزانرێت [ئەم پەیامە] یان [ئەم پاداشت و سزایە]، دەبێتە هۆی ئەوەی كە بەدرۆ بزانی. [بەدرۆت دەزانێت، نكۆلیت لێدەكات]. {ك ذ ب}

﴿بَعۡدُ﴾ : پاش ئەوە. {ب ع د}

﴿بِٱلدِّينِ﴾ : بە پاداشت و سزا. {د ی ن} ⑦

﴿أَلَيۡسَ﴾ : ئایا نییە. {ل ی س}

﴿ٱللَّهُ﴾ : الله. {ء ل ه}

﴿بِأَحۡكَمِ﴾ : دادگەرترین(ی)، كاربەجێترین(ی). {ح ك م}

﴿ٱلۡحَٰكِمِينَ﴾ : دادوەرەكان ، كاربەجێیەكان. {ح ك م} ⑧

﴿ٱقۡرَأۡ﴾ : بخوێنە. {ق ر ء}

﴿بِٱسۡمِ﴾ : بە ناو(ی). {س م و}

﴿رَبِّكَ﴾ : پەروەردگارت. {ر ب ب}

﴿ٱلَّذِي﴾ : ئەوەی کە.

﴿خَلَقَ﴾ : دروست کرد. {خ ل ق} (١)

﴿خَلَقَ﴾ : دروستی کردووە. {خ ل ق}

﴿ٱلۡإِنسَٰنَ﴾ : ئینسان، مرۆڤ. {ء ن س}

﴿مِنۡ﴾ : لە.

﴿عَلَقٍ﴾ : خوێن پارە، خوێنێکی مەیوو، هەڵواسراوێک. {ع ل ق} (٢)

﴿ٱقۡرَأۡ﴾ : بخوێنە. {ق ر ء}

﴿وَ﴾ : و.

﴿رَبُّكَ﴾ : پەروەردگارت. {ر ب ب}

﴿ٱلۡأَكۡرَمُ﴾ : (لە هەموو کەسێک) بەخشندەتر(ە)، بەڕێزتر(ە). {ك ر م}

(٣)

﴿ٱلَّذِي﴾ : ئەوەی کە .

﴿عَلَّمَ﴾ : فێر کرد. {ع ل م}

﴿بِٱلۡقَلَمِ﴾ : بە پێنووس ، بە قەڵەم. {ق ل م} (٤)

﴿عَلَّمَ﴾ : فێر کردووە. {ع ل م}

﴿ٱلۡإِنسَٰنَ﴾ : ئینسان، مرۆڤ. {ء ن س}

﴿مَا﴾ : ئەوەی کە.

﴿لَمۡ﴾ : نا.

﴿يَعۡلَمۡ﴾ : لَمۡ یعۡلَمۡ: نەیدەزانی. {ع ل م} (٥)

﴿كَلَّآ﴾ : نەخێر. {ك ل ل}

﴿إِنَّ﴾ : بێگومان.

﴿ٱلۡإِنسَٰنَ﴾ : ئینسان، مرۆڤ. {ء ن س}

﴿لَيَطۡغَىٰٓ﴾ : بەڕاستی یاخی دەبێت، بەڕاستی سنوور دەبەزێنێت و
سەرکێشی دەکات. {ط غ ی} (٦)

﴿أَن﴾ : کە.

﴿رَّءَاهُ﴾ : بینی (خۆی). {ر ء ی}

﴿ٱسۡتَغۡنَىٰٓ﴾ : بێ نیازبووە، دەوڵەمەند بووە. {غ ن ی} (٧)

﴿إِنَّ﴾ : بێگومان.

﴿إِلَىٰ﴾ : بۆلای.

﴿رَبِّكَ﴾ : پەروەردگارت(ە). {ر ب ب}

﴿ٱلرُّجۡعَىٰٓ﴾ : گەڕانەوە. {ر ج ع} (٨)

﴿أَرَءَيۡتَ﴾ : ئایە دەبینی، هەواڵم پێبدە. [ئایە بینیت]. {ر ء ی}

﴿ٱلَّذِي﴾ : ئەوەی کە.

﴿يَنۡهَىٰ﴾ : ڕێگری دەکات، قەدەغە دەکات. {ن ه ی} (٩)

﴿عَبۡدًا﴾ : بەندەیەک. {ع ب د}

﴿إِذَا﴾ : کاتێ.

﴿صَلَّىٰٓ﴾ : نوێژ دەکات. [نوێژی کرد]. {ص ل و} (١٠)

﴿أَرَءَيۡتَ﴾ : ئایە دەبینی، هەواڵم پێبدە. [ئایە بینیت]. {ر ء ی}

﴿إِن﴾ : ئەگەر.

﴿كَانَ﴾ : بوو. {ك و ن}

﴿عَلَى﴾ : لەسەر.

﴿ٱلۡهُدَىٰٓ﴾ : ڕێنموونی. {ه د ی} (١١)

﴿أَوۡ﴾ : یان.

﴿أَمَرَ﴾ : فەرمان بکات. [فەرمانی کرد]. {ء م ر}

﴿بِٱلتَّقۡوَىٰٓ﴾ : بە پارێزکاری. {و ق ی} (١٢)

﴿أَرَءَيۡتَ﴾ : ئایە دەبینی، هەواڵم پێبدە. [ئایە بینیت]. {ر ء ی}

﴿إِن﴾ : ئەگەر.

﴿كَذَّبَ﴾ : بەدرۆ دابنێت، بێبڕوا بێت. [بەدرۆی زانی]. {ك ذ ب}

﴿وَ﴾ : و.

﴿تَوَلَّىٰٓ﴾ : پشت هەڵبکات. [پشتی هەڵکرد]. {و ل ی} (١٣)

﴿أَلَمۡ﴾ : ئایا نا.

﴿يَعۡلَم﴾ : أَلَمۡ يَعۡلَم: ئایه نەیزانیوه. {ع ل م}

﴿بِأَنَّ﴾ : كه بێگومان.

﴿ٱللَّهَ﴾ : الله. {ء ل ه}

﴿يَرَىٰ﴾ : دەبینێ. {ر ء ی} ١٤

﴿كَلَّا﴾ : نەخێر. {ك ل ل}

﴿لَئِن﴾ : ئەگەر.

﴿لَّمۡ﴾ : نا.

﴿يَنتَهِ﴾ : لَّمۡ يَنتَهِ: واز نەهێنێت. [لَّمۡ يَنتَهِ: وازی نەهێناوه]. {ن ه ی}

﴿لَنَسۡفَعَۢا﴾ : دەگرین و بە توندی ڕایدەکێشین، بە توندی پەلكێشی دەكەین. . {س ف ع}

﴿بِٱلنَّاصِيَةِ﴾ : بە پێشەسەر. {ن ص و} ١٥

﴿نَاصِيَةٖ﴾ : پێشەسەرێک(ی). {ن ص و}

﴿كَٰذِبَةٍ﴾ : درۆزن(ی). {ك ذ ب}

﴿خَاطِئَةٖ﴾ : هەڵەکار، تاوانبار. {خ ط ء} ١٦

﴿فَلۡيَدۡعُ﴾ : جا با بانگ بکات. {د ع و}

﴿نَادِيَهُۥ﴾ : دیوانەکەی، ئەنجومەنەکەی، کۆڕو کۆبوونەوەکەی. {ن د ی} ١٧

﴿سَنَدۡعُ﴾ : بانگ(یان) دەکەین، ڕا(یان)دەسپێرین. {د ع و}

﴿ٱلزَّبَانِيَةَ﴾ : دۆزەخەوانەکان، پاسەوانەکانی دۆزەخ، فریشتانی سزا. {ز ب ن} ١٨

﴿كَلَّا﴾ : نەخێر. {ك ل ل}

﴿لَا﴾ : نا.

﴿تُطِعۡهُ﴾ : لَا تُطِعۡهُ: گوێڕایەڵی مەکە، فەرمانبەرداری مەکە. {ط و ع}

﴿وَ﴾ : و.

﴿ٱسۡجُدۡ﴾ : کڕنووش بدە، سوژدە بدە. {س ج د}

﴿وَ﴾ : و.

﴿ٱقۡتَرِب۩﴾ : نزیک ببەوە. {ق ر ب} ١٩

﴿إِنَّآ﴾ : بێگومان ئێمە.

﴿أَنزَلۡنَٰهُ﴾ : دامانبەزاندووە، ناردوومانەتە خوارەوە. {ن ز ل}

﴿فِي﴾ : لە.

﴿لَيۡلَةِ﴾ : شەو(ی). {ل ی ل}

﴿ٱلۡقَدۡرِ﴾ : پیرۆز(دا)، قەدر(دا). {ق د ر} ١

﴿وَ﴾ : و.

﴿مَآ﴾ : چی. چ شتێک.

﴿أَدۡرَىٰكَ﴾ : وایلێکردووی بزانی، فێری کردیت. (مَآ أَدۡرَىٰكَ: نازانی. چووزانی). {د ر ی}

﴿مَا﴾ : چییه؟.

﴿لَيۡلَةُ﴾ : شەو(ی). {ل ی ل}

﴿ٱلۡقَدۡرِ﴾ : قەدر، پیرۆز، قەدر، پایەبەرز، دیاریکردنی بڕیارەکان. {ق د ر} ٢

﴿لَيۡلَةُ﴾ : شەو(ی). {ل ی ل}

﴿ٱلۡقَدۡرِ﴾ : قەدر. {ق د ر}

﴿خَيۡرٞ﴾ : باشتر(ە)، خێرتر(ە). {خ ی ر}

﴿مِّنۡ﴾ : لە.

﴿أَلۡفِ﴾ : هەزار. {ء ل ف}

﴿شَهۡرٖ﴾ : مانگ. {ش ه ر} ٣

﴿تَنَزَّلُ﴾ : دادەبەزن. [دادەبەزێت]. {ن ز ل}

﴿ٱلۡمَلَٰٓئِكَةُ﴾ : فریشتەکان. {م ل ك}

﴿وَ﴾ : و.

﴿ٱلرُّوحُ﴾ : ڕووح. (جوبرەئیل). {ر و ح}

﴿فِيهَا﴾ : تێیدا.

﴿بِإِذۡنِ﴾ : بە مۆڵەت(ی)، بە ئیزن(ی)، بە ڕێگەپێدان(ی). بە هۆی مۆڵەت(ی). {ء ذ ن}

﴿رَبِّهِم﴾ : پەروەردگاریان. {ر ب ب}

﴿مِّن﴾ : لە، بە، سەبارەت بە.

﴿كُلِّ﴾ : هەر. {ك ل ل}

﴿أَمۡرٍ﴾ : کارێک(دا). {ء م ر} ﴿٤﴾

﴿سَلَٰمٌ﴾ : ئاشتییەک(ە)، سەلامەتیی(یە)، بێوەیی(ە). {س ل م}

﴿هِيَ﴾ : ئەو (شەو).

﴿حَتَّىٰ﴾ : تا.

﴿مَطۡلَعِ﴾ : دەرکەوتن(ی). {ط ل ع}

﴿ٱلۡفَجۡرِ﴾ : بەرەبەیان، شەبەق. {ف ج ر} ﴿٥﴾

﴿لَمۡ﴾ : نا.

﴿يَكُنِ﴾ : لَمۡ يَكُن: نەبوو(ن). {ك و ن}

﴿ٱلَّذِينَ﴾ : ئەوانەی کە.

﴿كَفَرُواْ﴾ : بێباوەڕ بوون. {ك ف ر}

﴿مِنۡ﴾ : لە.

﴿أَهۡلِ﴾ : ئەهل(ی)، خەڵک(ی). {ء ه ل}

﴿ٱلۡكِتَٰبِ﴾ : پەرتووک، کتێب، کیتاب. {ک ت ب}

﴿وَ﴾ : و.

﴿ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ : هاوبەشدانەرەکان، هاوەڵدانەرەکان. {ش ر ك}

﴿مُنفَكِّينَ﴾ : دەستبەرداربووان، وازهێنەران، دابڕاوان، جیابووەوان. {ف ك ك}

﴿حَتَّىٰ﴾ : تا.

﴿تَأۡتِيَهُمُ﴾ : بۆیان بێت. [بۆیان دێت]. {ء ت ی}

﴿ٱلۡبَيِّنَةُ﴾ : نیشانەو بەڵگەی ڕوون وئاشکرا. {ب ی ن} ﴿١﴾

﴿رَسُولٌ﴾ : پەیامبەرێک، نێردراوێک. {ر س ل}

﴿مِّنَ﴾ : لە.

﴿ٱللَّهِ﴾ : الله(وە). {ء ل ه}

﴿يَتۡلُواْ﴾ : دەخوێنێتەوە. {ت ل و}

﴿صُحُفًا﴾ : پەڕاوگەلێک(ی). (کۆی: صَحِيفَةٌ). {ص ح ف}

﴿مُّطَهَّرَةً﴾ : پاکراو(ە). {ط ه ر} ﴿٢﴾

﴿فِيهَا﴾ : تێیدا(یە).

﴿كُتُبٌ﴾ : نوسراوانێک(ی)، حوکم و بڕیارگەلێک(ی). (کۆی: كِتَابٌ). {ک ت ب}

﴿قَيِّمَةٌ﴾ : ڕاست و دروست. {ق و م} ﴿٣﴾

﴿وَ﴾ : و.

﴿مَا﴾ : نا.

﴿تَفَرَّقَ﴾ : مَا تَفَرَّقَ: ناکۆک نەبوو(ن)، بەش بەش نەبوو(ن)، جیاواز نەبوو(ن)، پەرتەوازە نەبوو(ن). {ف ر ق}

﴿ٱلَّذِينَ﴾ : ئەوانەی کە.

﴿أُوتُواْ﴾ : پێیان دراوە، پێیان بەخشراوە. {ء ت ی}

﴿ٱلۡكِتَٰبَ﴾ : پەرتووک، کتێب، کیتاب. {ک ت ب}

﴿إِلَّا﴾ : مەگەر.

﴿مِنۢ﴾ : لە.

﴿بَعۡدِ﴾ : دوای، پاش. {ب ع د}

﴿مَا﴾ : ئەوەی کە.

﴿جَآءَتۡهُمُ﴾ : بۆیان هات. {ج ی ء}

﴿ٱلۡبَيِّنَةُ﴾ : بەڵگە ڕۆشنەکە. {ب ی ن} ﴿٤﴾

﴿وَ﴾ : و.

﴿مَآ﴾ : نا.

﴿أُمِرُوٓاْ﴾ : مَآ أُمِرُوٓاْ: فەرمانیان پێنەکراوە. {ء م ر}

﴿إِلَّا﴾ : مەگەر.

﴿لِيَعۡبُدُواْ﴾ : بۆ ئەوەی کە بپەرستن، بۆ بەندایەتی بکەن. {ع ب د}

﴿ٱللَّهَ﴾ : الله. {ء ل ه}

﴿مُخۡلِصِينَ﴾ : بە دڵسۆزییەوە، بە پاکی و بێگەردی. [پاککەرەوەکان]. {خ ل ص}

﴿لَهُ﴾ : (تەنها) بۆ ئەوە.

﴿ٱلدِّينَ﴾ : پەرستش و عیبادەت، بەرنامەی ژیان، فەرمانبەریەتی. {د ی ن}

﴿حُنَفَآءَ﴾ : (لە کاتێکدا) پاکو لادەران(ن)، پاکو ڕاستەکان، لادەران لە پووچەڵ، پاکڕەوان، ڕاستڕەوان. (کۆی: حَنِيفٌ). {ح ن ف}

﴿وَ﴾ : و.

﴿يُقِيمُواْ﴾ : بەرپا بکەن. {ق و م}

﴿ٱلصَّلَوٰةَ﴾ : نوێژ. {ص ل و}

﴿وَ﴾ : و.

﴿يُؤۡتُواْ﴾ : بدەن. {ء ت ی}

﴿ٱلزَّكَوٰةَ﴾ : زەکات. {ز ك و}

﴿وَ﴾ : و.

﴿ذَٰلِكَ﴾ : ئەوە.

﴿دِينُ﴾ : دین(ی)، ئاین(ی). {د ی ن}

﴿ٱلۡقَيِّمَةِ﴾ : ڕێک و ڕاست (ە). {ق و م} ٥

﴿إِنَّ﴾ : بێگومان.

﴿ٱلَّذِينَ﴾ : ئەوانەی کە.

﴿كَفَرُواْ﴾ : بێباوەڕ بوون. {ك ف ر}

﴿مِنۡ﴾ : لە.

﴿أَهۡلِ﴾ : ئەهل(ی)، خەڵک(ی). {ء ه ل}

﴿ٱلۡكِتَٰبِ﴾ : پەرتووک، کتێب، کیتاب. {ک ت ب}

﴿وَ﴾ : و.

﴿ٱلۡمُشۡرِكِينَ﴾ : هاوبەش دانەرەکان، هاوەڵدانەرەکان. {ش ر ك}

﴿فِي﴾ : لەناو.

﴿نَارِ﴾ : ئاگر(ی). {ن و ر}

﴿جَهَنَّمَ﴾ : دۆزەخ(دان). {جَهَنَّم}

﴿خَٰلِدِينَ﴾ : هەمیشەییان(ن). {خ ل د}

﴿فِيهَآ﴾ : تێیدا.

﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ : ئا ئەوانە.

﴿هُمۡ﴾ : [ئەوان].

﴿شَرُّ﴾ : خراپترین. {ش ر ر}

﴿ٱلۡبَرِيَّةِ﴾ : دروستکراو(انن). {ب ر ء} ٦

﴿إِنَّ﴾ : بێگومان.

﴿ٱلَّذِينَ﴾ : ئەوانەی کە.

﴿ءَامَنُواْ﴾ : باوەڕیان هێناوە. {ء م ن}

﴿وَ﴾ : و.

﴿عَمِلُواْ﴾ : کردوویانە. {ع م ل}

﴿ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ : کردەوە چاکەکان. {ص ل ح}

﴿أُوْلَٰٓئِكَ﴾ : ئا ئەوانە.

﴿هُمۡ﴾ : [ئەوان].

﴿خَيۡرُ﴾ : باشترین. {خ ی ر}

﴿ٱلۡبَرِيَّةِ﴾ : دروستکراو(انن). {ب ر ء} ٧

﴿جَزَآؤُهُمۡ﴾ : پاداشتیان. {ج ز ی}

﴿عِندَ﴾ : لەلای. {ع ن د}

﴿رَبِّهِمۡ﴾ : پەروەردگاریان(ە). {ر ب ب}

﴿جَنَّٰتُ﴾ : باخەکان(ی)، باخ گەلێک(ی). {ج ن ن}

﴿عَدۡنٍ﴾ : نیشتەجێبوون و مانەوەی هەتاهەتایی. {ع د ن}

﴿تَجۡرِي﴾ : دەڕوات. {ج ر ی}

﴿مِن﴾ : لە.

﴿تَحۡتِهَا﴾ : ژێری(یان). {ت ح ت}

﴿ٱلۡأَنۡهَٰرُ﴾ : ڕووبارەکان. {ن ه ر}

﴿خَٰلِدِينَ﴾ : هەمیشەییان(ن). {خ ل د}

﴿فِيهَآ﴾ : تێیدا.

﴿أَبَدٗاۖ﴾ : بەبێ کۆتا، بە ئەبەدی. {ء ب د}

﴿رَّضِيَ﴾: ڕازی بووە. {ر ض و}

﴿ٱللَّهُ﴾: الله. {ء ل ە}

﴿عَنۡهُمۡ﴾: لێیان، لە ئەوان.

﴿وَ﴾: و.

﴿رَضُواْ﴾: ئەوان ڕازی بوون. {ر ض و}

﴿عَنۡهُۚ﴾: لێی، لەو.

﴿ذَٰلِكَ﴾: ئەوە.

﴿لِمَنۡ﴾: بۆ یەکێکە کە.

﴿خَشِيَ﴾: بترسێت. [ترسا]. {خ ش ی}

﴿رَبَّهُۥ﴾: (لە) پەروەردگاری. {ر ب ب} ٨

﴿إِذَا﴾: کاتێک، هەرکات.

﴿زُلۡزِلَتِ﴾: لەرزێنرایەوە، هەژێندرایەوە. {ز ل ز ل}

﴿ٱلۡأَرۡضُ﴾: زەوی. {ء ر ض}

﴿زِلۡزَالَهَا﴾: (بە) لەرزینەوەی خۆی، (بە) هەژاندنی خۆی. {ز ل ز ل}

١

﴿وَ﴾: و.

﴿أَخۡرَجَتِ﴾: فڕێیدایە دەرەوە، کردە دەرەوە. {خ ر ج}

﴿ٱلۡأَرۡضُ﴾: زەوی. {ء ر ض}

﴿أَثۡقَالَهَا﴾: بارو قورسایەکانی خۆی، (مردووەکان، گەنجینەکان، کانزاکان). (کۆی: ثِقل). {ث ق ل} ٢

﴿وَ﴾: و.

﴿قَالَ﴾: گوتی. {ق و ل}

﴿ٱلۡإِنسَٰنُ﴾: ئینسان، مرۆڤ. {ء ن س}

﴿مَا﴾: چیی.

﴿لَهَا﴾: بۆی. (مَا لَهَا: چییەتی؟، چی لێ هاتووە؟) ٣

﴿يَوۡمَئِذٖ﴾: لەوڕۆژەدا. {ی و م}

﴿تُحَدِّثُ﴾: باس دەکات، دەگێڕێتەوە. {ح د ث}

﴿أَخۡبَارَهَا﴾: هەواڵەکانی. {خ ب ر} ٤

﴿بِأَنَّ﴾: بەهۆی ئەوەی کە.

﴿رَبَّكَ﴾: پەروەردگارت. {ر ب ب}

"﴿أَوۡحَىٰ﴾: فەرمانی کردووە، ئیلهامی ناردووە. {و ح ی}"

﴿لَهَا﴾: پێی، بۆی. ٥

﴿يَوۡمَئِذٖ﴾: لەوڕۆژەدا. {ی و م}

﴿يَصۡدُرُ﴾: ڕوو دەکەنە، بەڕێ دەکەون، دەردەچن. [دەردەچێت]. {ص د ر}

﴿ٱلنَّاسُ﴾: خەڵک. {ء ن س}

﴿أَشۡتَاتٗا﴾: پەرشوبڵاوان(ە)، (بە پەرشوبڵاوی، بە کۆمەڵی جیاجیا). (کۆی: شَتٌّ). {ش ت ت}

﴿لِّيُرَوۡاْ﴾: تا نیشانیان بدرێت، بۆ ئەوەی نیشانیان بدرێت. {ر ء ی}

﴿أَعۡمَٰلَهُمۡ﴾: کردەوەکانیان. {ع م ل} ٦

﴿فَمَن﴾: جا هەرکەس.

﴿يَعۡمَلۡ﴾: کردبێتی. [دەکات]. {ع م ل}

﴿مِثۡقَالَ﴾: (بەئەندازەی) کێش(ی)، سەنگ(ی). {ث ق ل}

﴿ذَرَّةٍ﴾: گەردێک. {ذ ر ر}

﴿خَيۡرٗا﴾: خێرێک، چاکەیەک. {خ ی ر}

﴿يَرَهُۥ﴾: دەیبینێتەوە. [دەیبینێت]. {ر ء ی} ٧

﴿وَ﴾: و.

﴿مَن﴾: هەرکەس.

﴿يَعۡمَلۡ﴾: بکات. [دەکات]. {ع م ل}

﴿مِثۡقَالَ﴾: (بەئەندازەی) کێش(ی)، سەنگ(ی). {ث ق ل}

﴿ذَرَّةٖ﴾: گەردێک. {ذ ر ر}

﴿شَرّٗا﴾: خراپەیەک. {ش ر ر}

﴿يَرَهُۥ﴾: دەیبینێتەوە. [دەیبینێت]. {ر ء ی} ٨

﴿وَ﴾: سوێند بە.

﴿ٱلۡعَٰدِيَٰتِ﴾: ئەسپی تاودەرو خێرا(ن)، ئەو ئەسپانەی بەخێرایی بە هەڵمەت بەرەو دوژمن دەڕۆن. (کۆی: عَادِيَةٌ). {ع د و}

﴿ضَبۡحٗا﴾: (بە) پرماندن، (بە) نرکەو ناڵە. {ض ب ح} ①

﴿فَٱلۡمُورِيَٰتِ﴾: سوێند بەو ئەسپانەی کە لە خێراییدا ئاگر لە ناڵانیان هەڵدەستێ. {و ر ی}

﴿قَدۡحٗا﴾: پرشکی ئاگر، لێدانی توونـد. {ق د ح} ②

﴿فَٱلۡمُغِيرَٰتِ﴾: سوێند بە پەلاماردەران، داگیرکەران بە کتوپڕی، سوێند بە لەپڕ هێرشبەرەکان، سوێند بەو ئەسپانەی کە هێرش دەبەن. {غ ی ر}

﴿صُبۡحٗا﴾: (لە) بەرەبەیان(یدا)، (لە) سپێدە(دا). {ص ب ح} ③

﴿فَأَثَرۡنَ﴾: ئینجا هەڵدەستێنن، ئینجا بەرزدەکەنەوە. {ث و ر}

﴿بِهِۦ﴾: پێی، بەو هۆیەوە، بەهۆی ئەوەوە.

﴿نَقۡعٗا﴾: تۆزو خۆڵ. {ن ق ع} ④

﴿فَوَسَطۡنَ﴾: جا دەگەنە ناوەڕاست. جا دەچنە ناوەڕاست. (ئینجا خۆیان دەکەنە بە ناو جەرگەی دوژمندا). {و س ط}

﴿بِهِۦ﴾: پێی، بەو هۆیەوە، بەهۆی ئەوەوە.

﴿جَمۡعًا﴾: بەیەک کۆمەڵ، هەموو بەیەکەوە. {ج م ع} ⑤

﴿إِنَّ﴾: بێگومان.

﴿ٱلۡإِنسَٰنَ﴾: ئینسان، مرۆڤ. {ء ن س}

﴿لِرَبِّهِۦ﴾: بۆ پەروەردگاری. {ر ب ب}

﴿لَكَنُودٞ﴾: بەڕاستی سپڵە(یە)، بەڕاستی پێنەزان(ە). {ك ن د} ⑥

﴿وَ﴾: و.

﴿إِنَّهُۥ﴾: بێگومان ئەو.

﴿عَلَىٰ﴾: لەسەر.

﴿ذَٰلِكَ﴾: ئەوە.

﴿لَشَهِيدٞ﴾: بەڕاستی شاهێد(ە)، بەڕاستی گەواهیدەر(ە). {ش ه د} ⑦

﴿وَ﴾: و.

﴿إِنَّهُۥ﴾: بێگومان ئەو.

﴿لِحُبِّ﴾: بۆ خۆشەویستن(ی)، لەبەر خۆشویستن(ی). {ح ب ب}

﴿ٱلۡخَيۡرِ﴾: ماڵ و سامان. {خ ی ر}

﴿لَشَدِيدٌ﴾: بەڕاستی زۆر توند و چاوچنۆکە، بەڕاستی توونـد و سەختە، بەڕاستی زۆر خۆماندووکەر(ە). {ش د د} ⑧

﴿أَفَلَا﴾: جا ئایا نا.

﴿يَعۡلَمُ﴾: أَفَلَا يَعْلَمُ: جا ئایا (مرۆڤ) نازانێت. {ع ل م}

﴿إِذَا﴾: کاتێک.

﴿بُعۡثِرَ﴾: دەردەهێنرێت و هەڵدەماڵرێت، سەروبن کرا، هەڵگەڕێنرایەوە، سەرەوژێر کرا، قەڵپ کرایەوە. {ع ث ر}

﴿مَا﴾: ئەوەی کە.

﴿فِي﴾: لە.

﴿ٱلۡقُبُورِ﴾: گۆڕەکان(دان). {ق ب ر} ⑨

﴿وَ﴾: و.

﴿حُصِّلَ﴾: هەڵبژێردرا و جیاکرایەوە، ئاشکرا کرا، دەرخرا، جیاکرایەوەو کۆکرایەوە. {ح ص ل}

﴿مَا﴾: ئەوەی کە.

﴿فِي﴾: لە.

﴿ٱلصُّدُورِ﴾: سینەکان(دان). {ص د ر} ⑩

﴿إِنَّ﴾: بێگومان.

﴿رَبَّهُم﴾: پەروەردگاریان. {ر ب ب}

﴿بِهِمۡ﴾: پێیان.

﴿يَوۡمَئِذٖ﴾: لەوڕۆژەدا. {ی و م}

﴿لَّخَبِيرُۢ﴾: بەڕاستی زۆر ئاگادار(ە)، بەڕاستی زۆر شارەزا(یە). {خ ب ر} ⑪

﴿ٱلۡقَارِعَةُ﴾: قاریعە، داچڵەکێنەر، کوتەر. {ق ر ع} ①

﴿مَا﴾: چییە؟

﴿ٱلْقَارِعَةُ﴾ : قاریعه، ڕاته‌كانه‌ر، داچڵه‌كێنه‌ر، كوته‌ر. {ق ر ع} ②

﴿وَ﴾ : و.

﴿مَآ﴾ : چی. نا.

﴿أَدْرَىٰكَ﴾ : وایلێكردووی بزانی. (مَآ أَدْرَىٰكَ: نازانی. چووزانی). {د ر ی}

﴿مَا﴾ : چییه‌؟.

﴿ٱلْقَارِعَةُ﴾ : قاریعه، ڕاته‌كانه‌ر، داچڵه‌كێنه‌ر، كوته‌ر. {ق ر ع} ③

﴿يَوْمَ﴾ : ڕۆژ(ێكه). {ی و م}

﴿يَكُونُ﴾ : ده‌بن. [ده‌بێت]. {ك و ن}

﴿ٱلنَّاسُ﴾ : خه‌ڵك. {ء ن س}

﴿كَٱلْفَرَاشِ﴾ : وه‌ک په‌پوولانی(ی). (كۆی: الفَرَاشَة). {ف ر ش}

﴿ٱلْمَبْثُوثِ﴾ : په‌رش و بڵاو. {ب ث ث} ④

﴿وَ﴾ : و.

﴿تَكُونُ﴾ : ده‌بن. [ده‌بێت]. {ك و ن}

﴿ٱلْجِبَالُ﴾ : چیایه‌كان. {ج ب ل}

﴿كَٱلْعِهْنِ﴾ : وه‌ک خووری ڕه‌نگكراو(ی). {ع ه ن}

﴿ٱلْمَنفُوشِ﴾ : شیكراوه‌، هه‌ڵاجكراو. {ن ف ش} ⑤

﴿فَأَمَّا﴾ : جا له‌باره‌ی.

﴿مَن﴾ : ئه‌وه‌ی كه‌.

﴿ثَقُلَتْ﴾ : قورس بوو. {ث ق ل}

﴿مَوَٰزِينُهُۥ﴾ : ته‌رازووه‌كانی. وه‌زنكراوه‌كانی، كێشراوه‌كانی. {و ز ن} ⑥

﴿فَهُوَ﴾ : جا ئه‌و.

﴿فِى﴾ : له‌ناو.

﴿عِيشَةٍ﴾ : ژیانێک(ی). {ع ی ش}

﴿رَّاضِيَةٍ﴾ : ڕازیی(دایه‌). {ر ض و} ⑦

﴿وَ﴾ : و.

﴿أَمَّا﴾ : له‌باره‌ی.

﴿مَنْ﴾ : ئه‌وه‌ی كه‌.

﴿خَفَّتْ﴾ : سووک بوو. {خ ف ف}

﴿مَوَٰزِينُهُۥ﴾ : ته‌رازووه‌كانی. وه‌زنكراوه‌كانی، كێشراوه‌كانی. {و ز ن} ⑧

﴿فَأُمُّهُۥ﴾ : ئه‌وا دایكی، ئه‌وا شوێنه‌كه‌ی. {ء م م}

﴿هَاوِيَةٌ﴾ : هاویه(یه‌)، دۆزه‌خ(ه‌)، چاڵێكی زۆر قووڵ(ه‌). {ه و ی} ⑨

﴿وَ﴾ : و.

﴿مَآ﴾ : چی. نا.

﴿أَدْرَىٰكَ﴾ : وایلێكردووی بزانی. (مَآ أَدْرَىٰكَ: نازانی. چووزانی). {د ر ی}

﴿مَا﴾ : چییه‌؟.

﴿هِيَهْ﴾ : هاویه‌، دۆزه‌خ.، چاڵێكی زۆر قووڵ. ⑩

﴿نَارٌ﴾ : ئاگرێک(ی). {ن و ر}

﴿حَامِيَةٌۢ﴾ : داخ و سووتێنه‌ر(ه‌)، پڕ بڵێسه‌ و گه‌رم(ه‌). {ح م ی} ⑪

﴿أَلْهَىٰكُمُ﴾ : ئێوه‌ی خافڵاند، ئێوه‌ی سه‌رقاڵ كرد، خه‌ریكی كردن. {ل ه و}

﴿ٱلتَّكَاثُرُ﴾ : پێشبڕكێ له‌ زۆریخوازی، زۆركردن و كۆكردنه‌وه‌ (ماڵ و سامان). {ك ث ر} ①

﴿حَتَّىٰ﴾ : تا.

﴿زُرْتُمُ﴾ : سه‌ردانتان كرد، نزیک بوونه‌وه‌، ده‌چنه‌ ناو. {ز و ر}

﴿ٱلْمَقَابِرَ﴾ : گۆڕه‌كان. {ق ب ر} ②

﴿كَلَّا﴾ : نه‌خێر. {ك ل ل}

﴿سَوْفَ﴾ : به‌مزووانه‌، له‌مه‌ودوا.

﴿تَعْلَمُونَ﴾ : ده‌زانن. {ع ل م} ③

﴿ثُمَّ﴾ : پاشان.

﴿كَلَّا﴾ : نه‌خێر. {ك ل ل}

﴿سَوۡفَ﴾ : بەمزووانە، لەمەودوا.

﴿تَعۡلَمُونَ﴾ : دەزانن. {ع ل م} ④

﴿كَلَّا﴾ : نەخێر. {ك ل ل}

﴿لَوۡ﴾ : ئەگەر.

﴿تَعۡلَمُونَ﴾ : بتانزانیبایە. [دەزانن]. {ع ل م}

﴿عِلۡمَ﴾ : (بە) زانیاری.(بە) زانینێكی. {ع ل م}

﴿ٱلۡيَقِينِ﴾ : دڵنیا، یەقین. {ی ق ن} ⑤

﴿لَتَرَوُنَّ﴾ : ئەوا بێگومان دەیبینن. {ر ء ی}

﴿ٱلۡجَحِيمَ﴾ : دۆزەخ. {ج ح م} ⑥

﴿ثُمَّ﴾ : پاشان.

﴿لَتَرَوُنَّهَا﴾ : بەڕاستی بێگومان دەیبینن. {ر ء ی}

﴿عَيۡنَ﴾ : (بە) چاو(ی). {ع ی ن}

﴿ٱلۡيَقِينِ﴾ : دڵنیا، یەقین. {ی ق ن} ⑦

﴿ثُمَّ﴾ : پاشان.

﴿لَتُسۡـَٔلُنَّ﴾ : بەڕاستی بێگومان پرسیارتان لێدەكرێ، بەڕاستی بێگومان لێتان دەپرسرێتەوە. {س ء ل}

﴿يَوۡمَئِذٍ﴾ : لەو ڕۆژەدا. {ی و م}

﴿عَنِ﴾ : لە بارەی، دەربارەی.

﴿ٱلنَّعِيمِ﴾ : نازونیعمەتەكان. {ن ع م} ⑧

﴿وَ﴾ : سوێند بە.

﴿ٱلۡعَصۡرِ﴾ : كات، سەردەم. {ع ص ر} ①

﴿إِنَّ﴾ : بێگومان.

﴿ٱلۡإِنسَٰنَ﴾ : ئینسان ، مرۆڤ. {ء ن س}

﴿لَفِي﴾ : بەڕاستی لەناو.

﴿خُسۡرٍ﴾ : زیان(دایە)، خەسارەتمەندی(دایە). {خ س ر} ②

﴿إِلَّا﴾ : بێجگەلە، جگەلە.

﴿ٱلَّذِينَ﴾ : ئەوانەی كە.

﴿ءَامَنُواْ﴾ : باوەڕیان هێناوە. {ء م ن}

﴿وَ﴾ : و.

﴿عَمِلُواْ﴾ : ئەنجامیان داوە، كردەوەیان كردووە. [ئەنجامیان دا، كردیان]. {ع م ل}

﴿ٱلصَّٰلِحَٰتِ﴾ : كردەوە چاكەكان، كارە چاكەكان. {ص ل ح}

﴿وَ﴾ : و.

﴿تَوَاصَوۡاْ﴾ : ئامۆژگاری یەكتریان كردووە، یەكتریان ڕاسپاردووە. [وەسیەتی یەكتریان كرد، یەكتریان ڕاسپارد]. {و ص ی}

﴿بِٱلۡحَقِّ﴾ : بە حەق. {ح ق ق}

﴿وَ﴾ : و.

﴿تَوَاصَوۡاْ﴾ : ئامۆژگاری یەكتریان كردووە، یەكتریان ڕاسپاردووە. {و ص ی}

﴿بِٱلصَّبۡرِ﴾ : بە ئارامگری، بە خۆڕاگری. {ص ب ر} ③

﴿وَيۡلٌ﴾ : هاوار، سزا، وەیل، لەناوچوون، دۆڵی دۆزەخ. {و ی ل}

﴿لِّكُلِّ﴾ : بۆ هەموو. {ك ل ل}

﴿هُمَزَةٍ﴾ : غەیبەتكەرێك(ی)، پاشەملە باسكەر. {ه م ز}

﴿لُّمَزَةٍ﴾ : تانەو تەشەردەر، توانجدەر. {ل م ز} ①

﴿ٱلَّذِي﴾ : ئەوەی كە.

﴿جَمَعَ﴾ : كۆكردەوە. {ج م ع}

﴿مَالٗا﴾ : ماڵ و سامانێك. {م و ل}

﴿وَ﴾ : و.

"﴿عَدَّدَهُۥ﴾ : ژماردنی. [ئامادەی كردووە ، ژماردوویەتی.] {ع د د} ②"

﴿يَحۡسَبُ﴾ : وادەزانێ، پێی وایە. {ح س ب}

﴿أَنَّ﴾ : كە. [بێگومان].

﴿مَالَهُۥٓ﴾ : ماڵ و سامانەكەی. {م و ل}

﴿أَخۡلَدَهُۥ﴾: دەیکاتە هەمیشەیی، بە نەمری دەیهێڵێتەوە، دەیکاتە نەمر. [کردیە نەمر]. {خ ل د} ③

﴿كَلَّآ﴾: نەخێر. {ك ل ل}

﴿لَيُنۢبَذَنَّ﴾: ئەوا بێگومان فڕێ دەدرێ(ن)ە، دەخرێتە نێو. {ن ب ذ}

﴿فِي﴾: ناو.

﴿ٱلۡحُطَمَةِ﴾: تێکشکێنەر(ەوە). {ح ط م} ④

﴿وَ﴾: و.

﴿مَآ﴾: چی. نا.

﴿أَدۡرَىٰكَ﴾: وایلێکردووی بزانی. (مَآ أَدۡرَىٰكَ: نازانی. چووزانی). {د ر ی}

﴿مَا﴾: چییە؟.

﴿ٱلۡحُطَمَةُ﴾: تێکشکێنەر. {ح ط م} ⑤

﴿نَارُ﴾: ئاگر(ی). {ن و ر}

﴿ٱللَّهِ﴾: الله. {ء ل ه}

﴿ٱلۡمُوقَدَةُ﴾: داگیرساو. {و ق د} ⑥

﴿ٱلَّتِي﴾: ئەوەی کە، کە.

﴿تَطَّلِعُ﴾: دەگاتە، دێت. {ط ل ع}

﴿عَلَى﴾: سەر.

﴿ٱلۡأَفۡـِٔدَةِ﴾: دڵەکان، دڵ و دەروون، زۆرتر بۆ بیروبۆچون و هەستە دەروونیەکان بەکاردێت (کۆی: فُؤَادٌ). {ف ء د} ⑦

﴿إِنَّهَا﴾: بێگومان. ئەو.

﴿عَلَيۡهِم﴾: لەسەریان.

﴿مُّؤۡصَدَةٞ﴾: داخراو(ە). {و ص د} ⑧

﴿فِي﴾: لەناو.

﴿عَمَدٖ﴾: ستوونانێک(ی). (کۆی: عَمُودٌ). {ع م د}

﴿مُّمَدَّدَةِۭ﴾: درێژکراو(دا)، ڕاکێشراو(دا). {م د د} ⑨

﴿أَلَمۡ﴾: ئایە.

﴿تَرَ﴾: أَلَمۡ تَرَ: ئایە نەتبینیوە. {ر ء ی}

﴿كَيۡفَ﴾: چۆن.

﴿فَعَلَ﴾: کردی. {ف ع ل}

﴿رَبُّكَ﴾: پەروەردگارت. {ر ب ب}

﴿بِأَصۡحَٰبِ﴾: بە هاوەڵان(ی). {ص ح ب}

﴿ٱلۡفِيلِ﴾: فیل. {ف ی ل} ①

﴿أَلَمۡ﴾: ئایە نا.

﴿يَجۡعَلۡ﴾: أَلَمۡ يَجۡعَلۡ: ئایە نەیکردووە. {ج ع ل}

﴿كَيۡدَهُمۡ﴾: پیلانیان، فڕوفێڵیان. {ك ی د}

﴿فِي﴾: بە.

﴿تَضۡلِيلٖ﴾: زایە، بێ بەرهەم، پووچەڵ. {ض ل ل} ②

﴿وَ﴾: و.

﴿أَرۡسَلَ﴾: ناردی، ڕەوانەی کرد. {ر س ل}

﴿عَلَيۡهِمۡ﴾: سەریان.

﴿طَيۡرًا﴾: باڵندە(ی). {ط ی ر}

﴿أَبَابِيلَ﴾: پۆل پۆل. (کۆی: إِبَالَةٌ). {ء ب ل} ③

﴿تَرۡمِيهِم﴾: تێیدەگرتن، پێی دادەدان. [فڕێیان دەدات]. {ر م ی}

﴿بِحِجَارَةٖ﴾: بەردانێک. [لەگەڵ بەردانێک]. {ح ج ر}

﴿مِّن﴾: لە.

﴿سِجِّيلٖ﴾: قوڕێکی سورکراوە. {س ج ل} ④

﴿فَجَعَلَهُمۡ﴾: سەرەنجام وایلێکردن، جا ئەوانی کرد، ئینجا ئەوانی گێڕا. {ج ع ل}

﴿كَعَصۡفٖ﴾: وەک پوشوپەڵاشێک(ی)، وەک کایەک(ی). {ع ص ف}

﴿مَّأۡكُولِۭ﴾: خوراو. {ء ك ل} ⑤

﴿لِإِيلَٰفِ﴾: لەبەر هۆگری(ی)، لەبەر خۆشەویستی(ی)، لەبەر خوپێوەگرتن(ی). {ء ل ف}

﴿قُرَيۡشٍ﴾: قورەیش. {ق ر ش} ①

﴿إِۦلَـٰفِهِمۡ﴾: هۆگریان، خۆشەویستیان. {ء ل ف}

﴿رِحۡلَةَ﴾: (بە) گەشت(ی)، (بە) سەفەر(ی). {ر ح ل}

﴿ٱلشِّتَآءِ﴾: زستان(ە). {ش ت و}

﴿وَ﴾: و.

﴿ٱلصَّيۡفِ﴾: هاوین(ە). {ص ی ف} ②

﴿فَلۡيَعۡبُدُواْ﴾: دەی با بپەرستن، جا با بەندایەتی بکەن. {ع ب د}

﴿رَبَّ﴾: پەروەردگار(ی). {ر ب ب}

﴿هَـٰذَا﴾: ئەم.

﴿ٱلۡبَيۡتِ﴾: ماڵ(ە). {ب ی ت} ③

﴿ٱلَّذِیٓ﴾: ئەوەی کە.

﴿أَطۡعَمَهُم﴾: خواردنی پێداون، خواردنی داوە بە ئەوان. {ط ع م}

﴿مِّن﴾: لە.

﴿جُوعٖ﴾: برسێتی. {ج و ع}

﴿وَ﴾: و.

﴿ءَامَنَهُم﴾: ئارامی کردن، دڵنیایی کردن. {ء م ن}

﴿مِّنۡ﴾: لە.

﴿خَوۡفِۭ﴾: ترس. {خ و ف} ④

﴿أَرَءَيۡتَ﴾: ئایە بینیت، ئایە دیتت. {ر ء ی}

﴿ٱلَّذِی﴾: ئەوەی کە.

﴿يُكَذِّبُ﴾: بێبڕوا بوو، بەدرۆی زانی، نکۆڵی کرد. [بەدرۆ دەزانێت، نکۆڵی دەکات]. {ك ذ ب}

﴿بِٱلدِّينِ﴾: بە پاداشت و سزا. {د ی ن} ①

﴿فَذَٰلِكَ﴾: جا ئەوە.

﴿ٱلَّذِی﴾: ئەوەیە کە.

﴿يَدُعُّ﴾: پاڵپێوە دەنێت. {د ع ع}

﴿ٱلۡيَتِيمَ﴾: هەتیوو، بێباوک. {ی ت م} ②

﴿وَ﴾: و.

﴿لَا﴾: نا.

﴿يَحُضُّ﴾: لَا يَحُضُّ: هانی نەدا. [هان دەدات]. {ح ض ض}

﴿عَلَىٰ﴾: لەسەر.

﴿طَعَامِ﴾: خواردن(ی). {ط ع م}

﴿ٱلۡمِسۡكِينِ﴾: نەدارەکان، هەژارەکان. {س ك ن} ③

﴿فَوَيۡلٌ﴾: جا وەیل، جا سزا. {و ی ل}

﴿لِّلۡمُصَلِّينَ﴾: بۆ نوێژ خوێنان. {ص ل و} ④

﴿ٱلَّذِينَ﴾: ئەوانەی کە.

﴿هُمۡ﴾: [ئەوان].

﴿عَن﴾: لە.

﴿صَلَاتِهِمۡ﴾: نوێژەکانیان(دا). {ص ل و}

﴿سَاهُونَ﴾: بێئاگایان(ن). (کۆی: سَاهٍ). {س ه و} ⑤

﴿ٱلَّذِينَ﴾: ئەوانەی کە.

﴿هُمۡ﴾: [ئەوان].

﴿يُرَآءُونَ﴾: ڕیایی دەکەن، ڕووپامایی دەکەن. {ر ء ی} ⑥

﴿وَ﴾: و.

﴿يَمۡنَعُونَ﴾: ڕێگری دەکەن، قەدەغە دەکەن. {م ن ع}

﴿ٱلۡمَاعُونَ﴾: (لە) پێویستی، (لە) یارمەتی، (لە) هاوکاری. {م ع ن} ⑦

﴿إِنَّآ﴾: بێگومان ئێمە.

﴿أَعۡطَيۡنَـٰكَ﴾: پێمان بەخشیوی. {ع ط و}

﴿ٱلۡكَوۡثَرَ﴾: زۆر زۆر، لە ڕادەبەدەر. {ك ث ر} ①

﴿فَصَلِّ﴾: جا نوێژ بکە. {ص ل و}

﴿لِرَبِّكَ﴾: بۆ پەروەردگارت. {ر ب ب}

﴿وَ﴾: و.

﴿ٱنۡحَرۡ﴾: سەر ببڕە، قوربانی بکە. دەست بخەرە سەر سینەت. {ن ح ر}
②

﴿إِنَّ﴾: بێگومان.

﴿شَانِئَكَ﴾: ناحەزی تۆ، ئەوەی ڕقی لێتە. {ش ن ء}

﴿هُوَ﴾: ئەو.

﴿ٱلۡأَبۡتَرُ﴾: دوابڕاو(ە)، بێئاکام(ە)، وەچاخ کوێر(ە). {ب ت ر} (٣)

﴿قُلۡ﴾: بڵێ. {ق و ل}

﴿يَٰٓأَيُّهَا﴾: هۆ ئێوە.

﴿ٱلۡكَٰفِرُونَ﴾: بێباوەڕەکان. {ك ف ر} (١)

﴿لَآ﴾: نا.

﴿أَعۡبُدُ﴾: ناپەرستم. {ع ب د}

﴿مَا﴾: ئەوەی کە.

﴿تَعۡبُدُونَ﴾: ئێوە دەپەرستن. {ع ب د} (٢)

﴿وَ﴾: و.

﴿لَآ﴾: نە.

﴿أَنتُمۡ﴾: ئێوە.

﴿عَٰبِدُونَ﴾: پەرستەران(ن). {ع ب د}

﴿مَآ﴾: (بۆ) ئەوەی کە.

﴿أَعۡبُدُ﴾: دەپەرستم. {ع ب د} (٣)

﴿وَ﴾: و.

﴿لَآ﴾: نە.

﴿أَنَا۠﴾: من.

﴿عَابِدٞ﴾: پەرستەرێک(م). {ع ب د}

﴿مَّا﴾: (بۆ) ئەوەی کە.

﴿عَبَدتُّمۡ﴾: پەرستان. {ع ب د} (٤)

﴿وَ﴾: و.

﴿لَآ﴾: نە.

﴿أَنتُمۡ﴾: ئێوە.

﴿عَٰبِدُونَ﴾: پەرستەران(ن). {ع ب د}

﴿مَآ﴾: (بۆ) ئەوەی کە.

﴿أَعۡبُدُ﴾: من دەپەرستم. {ع ب د} (٥)

﴿لَكُمۡ﴾: بۆ ئێوە.

﴿دِينُكُمۡ﴾: دینی خۆتان، ئاینی خۆتان. {د ی ن}

﴿وَ﴾: و.

﴿لِيَ﴾: بۆ من.

﴿دِينِ﴾: دینی خۆم، ئاینی خۆتان. {د ی ن} (٦)

﴿إِذَا﴾: کاتێک.

﴿جَآءَ﴾: هات. {ج ی ء}

﴿نَصۡرُ﴾: یارمەتی(ی). {ن ص ر}

﴿ٱللَّهِ﴾: الله. {ء ل ه}

﴿وَ﴾: و.

﴿ٱلۡفَتۡحُ﴾: سەرکەوتن. {ف ت ح} (١)

﴿وَ﴾: و.

﴿رَأَيۡتَ﴾: دەبینیت. [بینیت]. {ر ء ی}

﴿ٱلنَّاسَ﴾: خەڵک(ی). {ء ن س}

﴿يَدۡخُلُونَ﴾: دەچنە، دەڕۆنە. {د خ ل}

﴿فِي﴾: ناو.

﴿دِينِ﴾: ئاین(ی). {د ی ن}

﴿ٱللَّهِ﴾: الله. {ء ل ه}

﴿أَفۡوَاجٗا﴾: گروپ گروپ، کۆمەڵ کۆمەڵ، پۆل پۆل. [کۆمەڵان، فەوجەکان]. (کۆی: فَوۡجٌ). {ف و ج} (٢)

﴿فَسَبِّحۡ﴾: جا پاک بگرە. {س ب ح}

﴿بِحَمۡدِ﴾: بەسوپاسکردن(ی). {ح م د}

﴿رَبِّكَ﴾: پەروەردگارت. {ر ب ب}

﴿وَ﴾: و.

﴿ٱسۡتَغۡفِرۡهُ﴾: داوای لێخۆش بوونی لێبکە، داوای لێبوردنی لێ بکە. {غ ف ر}

﴿إِنَّهُۥ﴾: بێگومان ئەو.

﴿كَانَ﴾: هەمیشە، بەردەوام. {ك و ن}

﴿تَوَّابَۢا﴾: زۆر تۆبە وەرگر(ە)، زۆر گەڕاوە(یە). {ت و ب} (٣)

﴿تَبَّتۡ﴾: لە ناوچوو، زیان باربوو، خەسارەتمەند بوو. {ت ب ب}

﴿يَدَآ﴾: هەردوو دەست(ی). {ی د ی}

﴿أَبِي﴾: ئەبو. [باوک]. {ء ب و}

﴿لَهَبٖ﴾: لەهەب. [بڵێسەی ئاگر]. {ل ه ب}

﴿وَ﴾: و.

﴿تَبَّ﴾: لەناوچوو، زیان باربوو. {ت ب ب} (١)

﴿مَآ﴾: نا.

﴿أَغۡنَىٰ﴾: مَآ أَغۡنَىٰ: سودی نەبوو، کەڵکی نەبوو. {غ ن ی}

﴿عَنۡهُ﴾: بۆی.

﴿مَالُهُۥ﴾: ماڵ و سامانی. {م و ل}

﴿وَ﴾: و.

﴿مَا﴾: ئەوەی کە.

﴿كَسَبَ﴾: بەدەستی هێنا بوو. [بەدەستی هێنا]. {ك س ب} (٢)

﴿سَيَصۡلَىٰ﴾: بەمزووانە دەچێتە ناو. {ص ل ی}

﴿نَارٗا﴾: ئاگرێک(ی). {ن و ر}

﴿ذَاتَ﴾: خاوەن.

﴿لَهَبٖ﴾: بڵێسە، کڵپە. {ل ه ب} (٣)

﴿وَ﴾: و.

﴿ٱمۡرَأَتُهُۥ﴾: خێزانەکەی، ژنەکەی. {م ر ء}

﴿حَمَّالَةَ﴾: هەڵگر(ی)، کۆڵەبەر(ی). {ح م ل}

﴿ٱلۡحَطَبِ﴾: کۆڵەدار(ە). {ح ط ب} (٤)

﴿فِي﴾: لە.

﴿جِيدِهَا﴾: ملی(دایە)، گەردنی(دایە). {ج ی د}

﴿حَبۡلٞ﴾: گوریسێک، پەتێک، ڕیسمانێک. {ح ب ل}

﴿مِّن﴾: ی. لە.

﴿مَّسَدِۭ﴾: پێچراو، لولدراو. پەلی دار خورما. {م س د} (٥)

﴿قُلۡ﴾: بڵێ. {ق و ل}

﴿هُوَ﴾: ئەو.

﴿ٱللَّهُ﴾: الله. {ء ل ه}

﴿أَحَدٌ﴾: یەک(ە)، تاک(ە). {ء ح د} (١)

﴿ٱللَّهُ﴾: الله. {ء ل ه}

﴿ٱلصَّمَدُ﴾: بێنیاز و جێی نیاز(ە). {ص م د} (٢)

﴿لَمۡ﴾: نا.

﴿يَلِدۡ﴾: لَمۡ يَلِدۡ: لێی نەبووە، منداڵی نەبووە، لێی پەیدا نەبووە. {و ل د}

﴿وَ﴾: و.

﴿لَمۡ﴾: نە.

﴿يُولَدۡ﴾: بووە، لەدایک بووە. {و ل د} (٣)

﴿وَ﴾: و.

﴿لَمۡ﴾: نە.

﴿يَكُن﴾: دەبێت. {ك و ن}

﴿لَّهُۥ﴾: بۆی، بۆ ئەو.

﴿كُفُوًا﴾: هاوتایەک، هاوێنەیەک، هاوشێوەیەک. {ك ف ء}

﴿أَحَدُۢ﴾: (هیچ) کەسێک. {ء ح د} (٤)

﴿قُلۡ﴾: بڵێ. {ق و ل}

﴿أَعُوذُ﴾: پەنا دەگرم، خۆم پەنا دەدەم، خۆم دەپارێزم، هانا دەبەم. {ع و ذ}

﴿بِرَبِّ﴾: بە پەروەردگار(ی). {ر ب ب}

﴿ٱلۡفَلَقِ﴾: بەرەبەیان، سپێدە. {ف ل ق} (١)

﴿مِن﴾: لە.

﴿شَرِّ﴾: خراپە(ی)، شەڕ(ی)، زیان(ی). {ش ر ر}

﴿مَا﴾: ئەوەی کە.

﴿خَلَقَ﴾: دروستی کرد(ووە). {خ ل ق} ٢

﴿وَ﴾: و.

﴿مِن﴾: لە.

﴿شَرِّ﴾: خراپە(ی)، شەڕ(ی)، زیان(ی). {ش ر ر}

﴿غَاسِقٍ﴾: شەوەزەنگ، تاریککەر، زۆر تاریک. {غ س ق}

﴿إِذَا﴾: کاتێک.

﴿وَقَبَ﴾: دادێت، دێت. [وَقَبَ: چووە ناویەوە، بڵاو بوویەوە تێیدا، چۆ ناو شوێنێکەوەو لەوێ نەما]. {و ق ب} ٣

﴿وَ﴾: و.

﴿مِن﴾: لە.

﴿شَرِّ﴾: خراپە(ی)، شەڕ(ی)، زیان(ی). {ش ر ر}

﴿ٱلنَّفَّٰثَٰتِ﴾: زۆر فووکەران (ساحیران و جادووگەران، جا ئەم فوکەرانە ئافرەت بن یان پیاو هەموویان دەگرێتەوە). (کۆی: نَفَّاثَةٌ). {ن ف ث}

﴿فِي﴾: لە.

﴿ٱلْعُقَدِ﴾: گرێکان. (کۆی: عُقْدَةٌ). {ع ق د} ٤

﴿وَ﴾: و.

﴿مِن﴾: لە.

﴿شَرِّ﴾: خراپە(ی)، شەڕ(ی)، زیان(ی). {ش ر ر}

﴿حَاسِدٍ﴾: ئیرەبەر، حەسود. {ح س د}

﴿إِذَا﴾: کاتێک.

﴿حَسَدَ﴾: ئیرەی دەبات، حەسادەت دەبات، چاو تێدەبرێت.

[حەسادەتی برد، ئیرەیی برد] {ح س د} ٥

﴿قُلْ﴾: بڵێ. {ق و ل}

﴿أَعُوذُ﴾: پەنا دەگرم، خۆم پەنا دەدەم، خۆم دەپارێزم، هانا دەبەم. {ع و ذ}

﴿بِرَبِّ﴾: بە پەروەردگار(ی). {ر ب ب}

﴿ٱلنَّاسِ﴾: خەڵک(ی). {ء ن س} ١

﴿مَلِكِ﴾: پادشا(ی)، فەرمانڕەوا(ی)، حوکمڕان(ی). {م ل ك}

﴿ٱلنَّاسِ﴾: خەڵک(ی). {ء ن س} ٢

﴿إِلَٰهِ﴾: پەرستراو(ی). {ء ل ه}

﴿ٱلنَّاسِ﴾: خەڵک(ی). {ء ن س} ٣

﴿مِن﴾: لە.

﴿شَرِّ﴾: خراپە(ی)، شەڕ(ی)، زیان(ی). {ش ر ر}

﴿ٱلْوَسْوَاسِ﴾: خوتخوتەکار(ی)، وەسوەسەکار(ی).. {و س و س}

﴿ٱلْخَنَّاسِ﴾: زۆر خۆپەنهانکەر، زۆر خۆحەشاردەر، خۆمەڵاسدەر. {خ ن س} ٤

﴿ٱلَّذِي﴾: ئەوەی کە.

﴿يُوَسْوِسُ﴾: خوتخوتە دەکات، وەس وەسە دەکات. {و س و س}

﴿فِي﴾: لە.

﴿صُدُورِ﴾: سینان(ی)، دڵان(ی). (کۆی: صَدْرٌ). {ص د ر}

﴿ٱلنَّاسِ﴾: خەڵک(یدا). {ء ن س} ٥

﴿مِنَ﴾: لە.

﴿ٱلْجِنَّةِ﴾: جن، پەری، جنۆکە. {ج ن ن}

﴿وَ﴾: و.

﴿ٱلنَّاسِ﴾: خەڵک(ی)، مرۆڤ، ئینسان. {ء ن س} ٦